ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΔΕΥΤΕΡΑ — ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΤΗι 19 ΜΑΙΟΥ 1890 — ΕΤΟΣ Ζ'.—ΑΡΙΘ. 20

ΓΡΑΦΕΙΟΝ
ΟΔΟΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ 59.
Τὸ φύλλον τιμᾶται λεπτ. 10.
Μετὰ τοῦ Μυθιστορήματος 20.

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ Μ. ΔΑΜΒΕΡΓΗΣ

ΕΒΔΟΜΑΣ

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ
ΕΤΗΣΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΠΛΗΡΩΤΕΑ
Ἐν Ἑλλάδι. . . . . Δρ. 10
Ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ. . Φρ. χρ. 12

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ
ΚΑΤΑ ΣΑΒΒΑΤΟΝ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἡ Ἐπιστολή, διήγημα, ὑπὸ Ι. Μ. Δαμβέργη (τέλος).
Βαυαροκρατία καὶ Ἑλλάς, ἤτοι πῶς ἐπαιδαγωγήθη ἡ Ἑλλὰς καὶ πῶς ἔπρεπε νὰ παιδαγωγηθῇ, ὑπὸ Π. Ι. Χαλκιοπούλου. (Συνέχεια).
Ἀπάτη, ποίημα Δ. Ι. Μάργαρη.
Ἀάτμος, ποίημα Ὀσσιανοῦ. Ἔμμετρος μετάφρασις, ὑπὸ Π. Πανᾶ.
Ἡ Μουχλιώτισσα, ἀπόσπασμα ἐκ τῆς Ἱστορίας τῶν Ἀθηναίων, ὑπὸ Δ. Γρ. Καμπούρογλου.
Ἡ τιμὴ τοῦ καλλιτέχνου, μυθιστορία Ὀκταβίου Φεγιέ. (Διὰ τοὺς κατὰ φύλλον ἀγοραστάς, ἐν Παραρτήματι).
Ὁ ὡραιότερος στολισμὸς τῆς γυναικός, Σουηδικὴ παράδοσις. Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ, μετάφρασις ***.
Ἐπιγραφαὶ ἐκ Καρύστου, ὑπὸ Τρ. Ε. Εὐαγγελίδου.
Εἰδήσεις τῆς Ἑβδομάδος. Ἐγχώρια.—Ἐξωτερικά.—Ἀρχαιολογία.—Φιλολογία.—Καλλιτεχνία.
Ἰδιαίτερα Γράμματα.
Νέα Βιβλία.

ΠΤΩΧΟΙ ΚΑΙ ΠΛΟΥΣΙΟΙ

Η ΕΠΙΣΤΟΛΗ *

(Διήγημα)

Ε'

Ἀπὸ τῆς ἡμέρας τοῦ ἐπεισοδίου τοῦ ἐπαίτου, παρῆλθε μὴν ὁλόκληρος, καθ' ὃν ἡ Ἄννα δὲν ἐπανεῖδε τὸν Στέφανον. Εἴτε δ' ἐκ τύχης, εἴτε ἐκ τῆς ἀηδίας, ἣν προὐξένησεν εἰς τὴν συμπαθῆ αὐτοῦ καρδίαν ἡ ἀνακοίνωσις τῆς μητρός του, ἐπροτίμησε νὰ ἐκλέξῃ ἄλλην ὁδὸν διὰ τὸν μεταμεσημβρινόν του περίπατον· οὐδ' ἐνεθυμεῖτο πλέον τὸ στιγμιαῖον ἐνδιαφέρον, ὅπερ τῷ ἐκίνησεν ἡ θέα τῆς λυσικόμου κόρης.

Αὕτη ὅμως δὲν εἶχεν ἐγκαταλείψῃ ὀνειροπόλημα, ὅπερ μετὰ τόσης στοργῆς ἐνεκολπώθη. Ἐξηκολούθει νὰ φαντάζηται τὸ ὡραῖον ἀρχοντόπουλον, ὑποκλινόμενον μεθ' ἱπποτικῆς χάριτος πρὸ αὐτῆς καὶ προσφέρον ὅλα συλλήβδην τὰ ἀγαθά, ὅσα κατὰ καιροὺς εἶχεν ἐπιθυμήσῃ. Τὰς πρώτας μετὰ τὸ ἐπεισόδιον ἡμέρας δὲν ἀνησύχει μὴ βλέπουσα αὐτόν· τοῦτο συνέβαινεν ἐνίοτε. Βραδύτερον ὑπώπτευσεν ἀπομάκρυνσίν του ἐξ Ἀθηνῶν· ὅτε ὅμως ἡμέραν τινὰ συνήντησε καθ' ὁδὸν τὸν κατὰ φαντασίαν ἐραστήν της καὶ ἐπείσθη, ὅτι ἡ ἔλλειψίς του δὲν προήρχετο ἐξ ἀπουσίας, τὸ πάθος της ἐκορυφώθη. Ἡ ἀπιστία του πρὸς τὴν ὁδόν, ἣν ἐσυνείθιζε νὰ διέρχηται, τῇ ἐφάνη ὡς ἀληθὴς ἐρωτικὴ ἀπιστία καὶ ἐγκατάλειψις. Ὀργίλη φύσει, ἐζήτει εὐκαιρίαν νὰ ἐπιτεθῇ κατὰ τῆς πτωχῆς Μαριγώς, ὁ δὲ ταλαίπωρος Νῖκος, ὁ λατρεύων αὐτὴν ἀδελφός, ἤκουσε τὴν ἑσπέραν ἐκείνην λόγους πικρούς, οὓς οὐδέποτε ἄλλοτε εἶχεν ἀκούσῃ.

Τί νὰ κάμῃ; τὸ πνεῦμά της λοιπόν, ὅπερ τοσοῦτον ἐθαύμαζον, θὰ ἠρνεῖτο νὰ τὴν ὑπηρετήσῃ εἰς τὴν πραγματοποίησιν τῆς μεγάλης ἐλπίδος, ἣν ἔβλεπε διαφεύγουσαν; Ἠγάπα· οὕτως ὑπέθετεν αὐτή, καίτοι ὁ ἔρως της ἀπέβλεπεν εἰς οἱονδήποτε πρόσωπον ἔχον τὰ χρυσᾶ προσόντα τοῦ Στεφάνου, οὐχὶ δὲ εἰς τὸν Στέφανον αὐτόν. Ἠγάπα· Τί ἔπραξαν τόσαι ἄλλαι δυσέρωτες, ὅπως πράξῃ καὶ αὐτὴ παρόμοιόν τι; Αἱ ἡρωΐδες τῶν μυθιστορημάτων της παρελαύνουσι πρὸ αὐτῆς ἡ μία μετὰ τὴν ἄλλην. Ἐκείνη μετεχειρίσθη μαγγανείας. Ἡ ἄλλη κατέκτησε διὰ θελγήτρων, ἅτινα καθίστα ἄχρηστα δι' αὐτὴν ἡ ἀπόστασις, ἥτις ὑπῆρχε μεταξύ των. Ἂν τὸν ἔβλεπεν ἐκ τοῦ πλησίον, ἐπὶ ἐδάφους, ἐν ᾧ νὰ παρίστανται ὡς ἰσότιμοι... Ἑτέρα προσείλκυσε διὰ τοῦ χρυσοῦ της... ἀλλ' ἂν εἶχε χρυσὸν ἡ Ἄννα... Καὶ ἄλλη πάλιν ἀνῆλθεν ἐπὶ τῆς σκηνῆς καὶ διὰ τοῦ ᾄσματός της, ἔσυρεν ἐκεῖ ἐπάνω τὸν ἀδιάφορον καὶ ὑπεδούλωσεν αὐτόν. Ὅλα ὅμως τὰ μέσα ταῦτα ἐφάνησαν τῇ Ἄννα ἀλυσιτελῆ. Καὶ ἡ περὶ τοῦ πρακτέου σκέψις, ἡ εἰς οὐδὲν ἀπολήγουσα, ἐξηρέθιζε τὰ νεῦρά της, καθίστα αὐτὴν μανιῶδη.

Ἀλλ' ἰδέτε την νῦν· ποῖον πῦρ ἐξέρχεται ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν της, ποῖον μειδίαμα εὐαρεσκείας πλαισιοῖ τὰ χείλη της, ποία χαρὰ καὶ ποῖον ἐρύθημα χρωματίζει τὸ πρόσωπόν της. Εὗρε! Θέτει ἐπὶ τῆς τραπέζης ἀνοικτὸν τὸ βιβλίον, ὅπερ συνέχουσα τὴν πνοήν, μὴ κοιμηθεῖσα ὁλόκληρον τὴν νύκτα κατέφαγε· ἵσταται ἐπὶ μίαν στιγμὴν ἀνακαλοῦσα ὅλας τὰς λεπτομερείας· παρακολουθεῖ τὴν ἡρωΐδα του ἀπὸ τῆς πρώτης σελίδος, ἐν ᾗ παρίσταται πτωχὴ καὶ ὀρφανὴ — ὅπως αὐτὴ — μέχρι τῆς τελευταίας, καθ' ἣν ἐκπληροῦνται ὅλοι οἱ πόθοι της. Ἰδοὺ τὸ παρελθὸν καὶ τὸ ἐνεστώς μου! ψιθυρίζει μετ' ἀποστροφῆς· ἰδοὺ τὸ μέλλον μου! προσθέτει μετὰ θριάμβου.

Καὶ πλήρης ἀποφάσεως ἀντιγράφει ἐκ τοῦ πρὸ αὐτῆς βιβλίου τὰ ἑξῆς.

« *Κύριε!*

» Ἡ ἀπόφασις, ἣν λαμβάνω, εἶνε δι' ἐμὲ » ζήτημα ζωῆς ἢ θανάτου· ἀποτείνομαι εἰς » τὴν τιμιότητά σας, ἥν, ἐξ ὄψεως μόνον » γνωρίζουσα ὑμᾶς, εἶδον ἐζωγραφισμένην ἐπὶ » τοῦ προσώπου σας. Κύριε, εἶμαι κόρη πτω» χὴ καὶ ὀρφανή, ἀλλὰ θὰ ἤμην καὶ ἐγὼ ἐπί» σης πλουσία καὶ εὐτυχὴς ἂν... Δὲν θέλω » νὰ κατηγορήσω οὐδένα· σᾶς ἐξορκίζω μά» λιστα, οἱαδήποτε καὶ ἂν εἶνε ἡ ἀπόφασίς » σας, νὰ μὴ ἀναφέρητε οὐδὲ λέξιν εἰς ψυ» χὴν ζῶσαν. Ὁ πατήρ σας ὅμως ἠδίκησε » τὸν πατέρα μου, καὶ τὸ ἀδίκημα ἐκεῖνο » τὸν κατέστησε δυστυχῆ, τὸν ἔφερεν εἰς τὸν » τάφον. Ἡ μήτηρ μου ἠκολούθησεν αὐτόν. » Ἐγὼ δέ, προικισμένη διὰ καλλονῆς, ἣν ἀπὸ » πρωΐας μέχρις ἑσπέρας καταρῶμαι, καὶ δι' » ἀνατροφῆς δυσαναλόγου πρὸς τὴν ἔνδειάν » μου, ἵσταμαι πρὸ βαράθρου χαίνοντος, » ἀφ' οὗ μόνος ὁ θάνατος θὰ μὲ σώσῃ· ὁ θά» νατος ἢ ὑμεῖς.

» Κύριε, οἱ τελευταῖοι λόγοι τοῦ μακαρί» του πατρός μου ἦσαν οἱ ἑξῆς: « Ἔμαθον, » ὅτι εἶνε πλούσιος καὶ εὐτυχής· ὅτι ἔχει υἱὸν » τῆς ἡλικίας σου· κατάρα ἐπὶ ἀμφοτέρους, » ἐὰν δὲν θελήσωσι νὰ ἐπανορθώσωσι τὸ ἀ» δίκημά των. Ἴσως ὁ υἱός . . . » Ἀπὸ » ἐτῶν τήκομαι ἐν τῇ ἐνδείᾳ καὶ παρακο» λουθῶ τὴν εὐτυχίαν ὑμῶν, χωρὶς οὐδέποτε » νὰ ἐπαναλάβω τὰς ἀράς, ἃς τὸ στόμα τοῦ » πατρός μου ἐξέφερεν. Πολλάκις μάλιστα » ἠδίκησα αὐτόν, ἀποδώσας τοὺς λόγους του » εἰς ἄδικον παραφοράν. Κύριε, ἔμαθον ὅτι ὁ » πατήρ σας εἶνε ἐλεήμων καὶ ἀγαθός, θὰ » ἀπέθνησκον δὲ μᾶλλον ἢ νὰ γείνω αἰτία νὰ » δηλητηριασθῶσι τὰ τελευταῖά του ἔτη, δι' » ἁμάρτημα, ὅπερ ἴσως ἐξ ἀγνοίας διέπραξεν. » Ἐσκέφθην ἂν ἔπρεπε νὰ ἀποταθῶ πρὸς » τὴν μητέρα σας, ἀλλὰ καὶ ἐκείνη εἶνε πρεσ» βῦτις φιλόστοργος, καὶ θὰ ἦτο κακούρ» γημα νὰ διαλύσω τὴν ὑπόληψιν καὶ τὴν » ἀγάπην, ἣν ἀπὸ μακρῶν ἐτῶν τρέφει πρὸς » τὸν πατέρα σας. Ἀπεφάσισα λοιπόν, ἀ» ναγκασθεῖσα ὑπὸ φρικώδους διλήμματος, ν' » ἀποταθῶ πρὸς ὑμᾶς, ὅστις εἶσθε νέος καὶ » ἰσχυρός. Σᾶς ἀναγγέλλω φοβερὸν δυστύ» χημα, τὸ γνωρίζω, ἀλλ' ἂν ἐγνωρίζετε » καὶ ὑμεῖς πόσα ὑπέστην ἐγώ . . . Κύριε, » τὸ τελευταῖον, ὅπερ μὲ ἀπειλεῖ, εἶνε δι' ἐμὲ » θανατηφόρον. Θέλουσι νὰ μὲ ὑπανδρεύ» σωσι μετ' ἀνδρός, πλουσίου μὲν καὶ ἰσχυ» ροῦ, ἀλλ' ὃν ἀποστρέφομαι. Θὰ προτι» μήσω νὰ ἀποθάνω ἢ νὰ γείνω σύζυγος αὐ» τοῦ. Κύριε, ἐν ὀνόματι τῆς γαλήνης τῶν » τελευταίων ἡμερῶν τῶν γονέων σας, σώ» σατέ με. Γράψατέ μοι δύο λέξεις διὰ τοῦ » ταχυδρομείου, ὑπὸ τὰ ψηφία Β. Β. Ἐξ » αὐτῶν θὰ ἐννοήσω, ἂν πρέπῃ νὰ παρου» σιασθῶ ἐνυπογράφως εἰς τὸν σωτῆρά μου, » ἢ νὰ θρηνήσω τὴν καταστροφὴν μιᾶς ἀ» πηλπισμένης.»

Περατώσασα τὴν ἀντιγραφὴν ταύτην ἡ Ἄννα, ἔθηκε τὸ χειρόγραφον ἐντὸς φακέλλου καὶ ἐπέγραψεν:

Τῷ Κυρίῳ Στεφάνῳ Δελῇ.

— Ἂς δοθῇ αὐτή, ἐψιθύρισε μετὰ σατανικοῦ μειδιάματος, καὶ διὰ τὰ ἄλλα, διὰ τὴν συνέχειαν, γνωρίζω ἐγώ...

ϛ'

Τὸ περιεχόμενον τῆς ἐπιστολῆς ταύτης ὑπῆρξεν, ὡς εἴδομεν, κεραυνοβόλον διὰ τὸν Στέφανον. Οὕτω λοιπόν; ὁ πατήρ του ἦτο εἷς ἄθλιος, θεμελιώσας τὴν εὐτυχίαν τοῦ οἴκου του ἐπὶ τῆς δυστυχίας, τῆς καταστροφῆς ἑνὸς ἄλλου; Ὅλη λοιπὸν ἐκείνη ἡ ἀ-

* Συνέχεια ἀπὸ φύλ. 16, 17, 19 καὶ τέλος.

γαθότης ἦτο ἀποτέλεσμα τύψεων συνειδότος καὶ ἡ γενναιοφροσύνη τάσις πρὸς ἐξάγνισιν ἀπὸ ἀδικήματος—ὄχι ἀδικήματος,—ἐγκλήματος φοβεροῦ; Ἡ ἐπίμονος τῆς τύχης εὔνοια μόνον χαρᾶς δάκρυα τῷ ἀπέσπα κάποτε· ἤδη ὅμως ἠσθάνθη τὴν ἀνάγκην νὰ κλαύσῃ καὶ τὰ δάκρυά του ἦσαν πικρά. Πῶς; Ἦτο καταδεδικασμένος τοῦ λοιποῦ νὰ μὴ σέβηται τὸν πατέρα του, νὰ θεωρῇ ἄτιμον τὸν πλοῦτον, ὅστις τῷ ἐξησφάλιζε τόσην εὐτυχίαν; Νέφος σκιερὸν παρενετίθετο μεταξὺ τῶν ὀφθαλμῶν του καὶ τῶν λαμπρῶν εἰκόνων, τῶν βαρυτίμων παραπετασμάτων, τῶν χρυσῶν φατνωμάτων τοῦ μεγάρου, νέφος περιβάλλον διὰ πένθους ὅλας ἐκείνας τὰς ἐνδείξεις τοῦ πλούτου του. Νέφος ἐσκίαζε καὶ τοῦ πατρός του τὴν ὄψιν ὅσον ἐσυλλογίζετο αὐτόν. Καὶ πῶς θὰ τὸν ἐπανέβλεπε τοῦ λοιποῦ...

Διῆλθεν οὕτω μίαν ὥραν φοβερᾶς ἀγωνίας.

— Ὁ Θεὸς ἐφύλαξε καὶ δὲν τὴν ἀνέγνωσα μαζῆ μὲ τὴν μητέρα, ἐπανέλαβεν ἐξάγων ἐκ τοῦ κόλπου του τὴν ἐπιστολὴν καὶ ρίπτων ἐπ' αὐτῆς τοὺς ὀφθαλμοὺς διὰ δεκάτην ἤδη φορὰν. Ἀλλὰ πρέπει νὰ σκεφθῶ, νὰ ἀπαντήσω. Τίς οἶδεν ἂν ἡ βραδύτης... Πρέπει ταχέως νὰ ἐπανορθωθῇ τὸ ἀδίκημα... Δὲν γνωρίζω τί νὰ πράξω, ποῖον νὰ συμβουλευθῶ... Θεέ μου! ἡ δυστυχής! Μυρίαι ἀντίθετοι σκέψεις κατεβασάνιζον τὸν νοῦν του, αἱ μὲν θλιβερώτεραι, ἀλγεινότεραι τῶν δέ. Τέλος ἀπεφάσισε νὰ ἐξέλθῃ· τὸ μέν, ἵνα διὰ τῆς ἐκ τοῦ γεύματος ἀπουσίας του ἀποκρύψῃ τὴν ταραχήν του, τὸ δέ, ὅπως εὕρῃ διέξοδόν τινα, ἐμπνευσιν, σκέψιν, ἀπόφασιν.

Τὸ βλέμμα του ἔπεσε πάλιν ἐπὶ τῆς ἐπιστολῆς καὶ εἶδεν ἐξαίφνης ὅτι ἐστερεῖτο αὐτῆ γραμματοσήμου. Ἡ ἐπιστολὴ λοιπὸν δὲν ἐκομίσθη διὰ τοῦ ταχυδρόμου. Ἀλλὰ πῶς νὰ ἐρωτήσῃ περὶ τοῦ κομιστοῦ της χωρὶς νὰ δώσῃ ὑποψίας; Κατήρχετο τὴν κλίμακα, ὅτε ἡ μήτηρ του τὸν ἠρώτησε:

— Τί γράμμα ἔφερεν ἡ Μαριγώ;

— Ἡ Μαριγώ; ποία Μαριγώ;

— Ἐκείνη ἡ γρηᾶ... ἡ ὑπηρέτρια τῆς ὑπερηφάνου κόρης, ἤτις...

Ἀστραπὴ ἐφώτισε τὸ πνεῦμα τοῦ Στεφάνου.

— Καὶ εἶνε κάτω; ἠρώτησε.

— Ναί.

Κατῆλθε ταχέως τὴν κλίμακα καὶ μόλις ἐπρόφθασε τὴν γραῖαν ἀναχωροῦσαν:

— Ἔρχεσαι κυρὰ νὰ σοῦ πῶ;

— Στοὺς ὁρισμούς σου, ἀφέντη, ἀπεκρίθη αὕτη καὶ ἐπὶ τοῦ προσώπου της ἐζωγραφίσθη χαρὰ ἀνέκφραστος. . . . . .

. . . . . .

Τὸ φοβερὸν ἐλάττωμα τῆς Μαριγώς, ἡ φιλοχρηματία, κατέστρεψε τὴν τόσον συγγενῆ ὑπόθεσιν τῆς κυρίας της. Διὰ τὰ δέκα λεπτὰ τοῦ γραμματοσήμου, τὸ μεγαλοπρεπὲς δρᾶμα, ὅπερ ἐκείνη ἐφαντάσθη, λύεται ἀπροσδοκήτως. Παρ' ὅλας τὰς διαταγὰς τῆς Ἄννας «νὰ κυττάζῃ καλά, νὰ μὴν τὸ ἰδῇ κάνεις τὸ γράμμα εἰς τὸ χέρι της», ἡ Μαριγὼ ἀποφασίζει νὰ τὸ φέρῃ μόνη εἰς τὸν πρὸς ὃν ὅρον καὶ ἀποτείνεται πρὸς τὸν πρῶτον τυχόντα διαβάτην, ἵνα τῇ ἀναγνώσῃ τὴν ἐπιστολήν. Ὅτε δὲ ἤκουσε τὸ ὄνομα τοῦ Στεφάνου Δελῆ,

— Ἀ! χρήματα, συνδρομὴ τοῦ ζητεῖ καὶ δὲν θέλει ἡ διαστρεμμένη νὰ τὸ μάθῃ κανένας... Μὴ ξεπέσῃ ἡ μύτη της!...

Ἠκολούθησε μετὰ χαρᾶς τὸν Στέφανον ἐν τῇ μικρᾷ αἰθούσῃ καὶ ἀπεκρίθη μεθ' ὑπερβολῆς εἰς πάσας τὰς ἐρωτήσεις του ζητοῦσα νὰ παραστήσῃ θλιβερωτέραν τὴν κατάστασιν τῆς κυρίας της—ὅπως καὶ γενναιοτέραν ἀποσπάσῃ τὴν βοήθειαν τοῦ Στεφάνου. Τῷ εἶπεν, ὅτι «τὴν ἐγνώριζεν ἀπὸ μωρὸ παιδί, ὅτι ὁ πατέρας της ἦταν μικρὸς ὑπάλληλος, ὅτι ποτὲ δὲν ἦταν πλούσιος, ὅτι ποτὲ δὲν ἔκαμε ἐμπόριον, ὅτι μάλιστα ἡ κυρία τὸν γλυκοκυττάζει σὰν περνᾷ ἀπὸ τὸ φτωχικότης.» Τῷ εἶπεν, «ὅτι τὸ γράμμα ἦταν γραμμένο ἀπὸ τὸ χέρι της» καὶ πολλὰ ἄλλα ἱκανὰ νὰ διασκεδάσωσι πολλὰς ἀμφιβολίας τοῦ Στεφάνου. Ἔμενον ὅμως τινὲς ἀκόμη.

— Στάσου μιὰ στιγμή, κυρά, τῇ εἶπε.

Καὶ σπεύσας πρὸς τὴν μητέρα του, διηγήθη αὐτῇ τὰ τρέχοντα δεικνύων τὴν παράδοξον ἐπιστολήν.

Ἡ κυρία Δελῆ ἤρχισε ν' ἀναγινώσκῃ ἀνησύχως. Αἴφνης ὅμως ἔστη, ἔφερε τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ μετώπου καὶ εἶπε:

— Κάπου ἀνέγνωσα παρόμοιόν τι..... Στάσου.

Ἤνοιξεν ἑρμάριόν τι, ἐξήγαγεν ἓν βιβλίον, τὸ ἐφυλλομέτρησε καὶ δίδουσα αὐτὸ πρὸς τὸν υἱόν της.

— Ἀνάγνωσε, τῷ εἶπεν, ἀλλὰ δυνατά.

Καὶ παρηκολούθει καὶ αὐτὴ τὴν ἀνάγνωσιν ἐν τῷ χειρογράφῳ. Οὐδὲ λέξις εἶχε παραληφθῆ.

Ζ'

Ὀλίγην ὥραν μετὰ ταῦτα, ἐνῷ ὠχρὸς ἔτι ἀλλ' ἡσυχος ὁ Στέφανος διηγεῖτο εἰς τὸν πατέρα του τὴν παράδοξον ἱστορίαν, ἡ Ἄννα ἀπσφράγιζε φάκελλον, ὃν τῇ ἔφερεν ἡ Μαριγὼ ἀσθμαίνουσα, καὶ βεβαία ὅτι θὰ συγχωρηθῇ διὰ τὴν παρακοήν της, ἀφοῦ αὕτη συνετέλεσε διὰ τῶν λόγων της, ὅπως τὸ ἀποτέλεσμα ἀποβῇ καλήτερον:

— Ἔφταιξε, κυρὰ Νίτσα μου, μὰ νὰ ποῦ ἐβγῆκε σὲ καλό. Δὲ ξέρεις μὲ τί εὐγενικὸ τρόπο μοῦ μίλησε, πόσα μὲ ρώτησε γιὰ λόγου σου. . .

Ἡ Ἄννα ἔσυρεν ἐκ τοῦ φακέλου ἔντυπον τεμάχιον χάρτου, παρετήρησεν αὐτὸ ζητοῦσα νὰ μαντεύσῃ τί ἐσήμαινε, τὸ ἔστρεψεν ἀντιθέτως, παρετήρησε πάλιν ἐντὸς τοῦ φακέλλου καὶ ἔπειτα, οὐδὲν ἐννοοῦσα, ἀλλ' ὠχρὰ ἐκ συγκινήσεως ἠθέλησε νὰ ἀναγνώσῃ... Ἀλλ' εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν ἔμεινεν ἐμβρόντητος, κεραυνοβολημένη...

— Ἀνάθεμα!.. ἦτο ὁ πρῶτος της λόγος.

— Αὐτὰ νὰ μὴ σὲ ἐπηρεάζουν καθόλου, ἔλεγε τὴν αὐτὴν στιγμὴν ὁ κ. Δελῆς πρὸς τὸν υἱόν του. Οἱ ἔχοντες πολλὰ χρήματα ἐκτίθενται εἰς πολλοὺς κινδύνους. Δὲν πειράζει· ἀγάπα τοὺς πτωχούς. Διὰ τὴν κακίαν τοῦ ἑνὸς δὲν πρέπει νὰ ἀδικοῦνται οἱ ἄλλοι.

ΙΩΑΝΝΗΣ Μ. ΔΑΜΒΕΡΓΗΣ

ΒΑΥΑΡΟΚΡΑΤΙΑ ΚΑΙ ΕΛΛΑΣ*

Πῶς ἐπαιδαγωγήθη ἡ Ἑλλὰς καὶ πῶς ἔπρεπε νὰ παιδαγωγηθῇ

Ὑπὸ

Π. Ι. ΧΑΛΚΙΟΠΟΥΛΟΥ

Ὁ Βαλέτας! ἱερὰ ἀνάμνησις! μετ' ἄλλων πολλῶν ἐπίσης ἱερῶν ἀναμνήσεων! Ὁ ἱεροφάντης οὗτος εἶνε ὁ ἀνήρ, ὅστις, εἶπε, κατὰ πρόσωπον πρὸς τὸν Ὄθωνα: — *Νὰ ἐνθυμηθῆς, Βασιλεῦ, τοὺς λόγους μου, ὅταν μετά τινα καιρόν, περίλυπος, θὰ περιφέρεσαι μὲ ἐσχισμένην τὴν βασιλικήν Σου ἀλουργίδα, καὶ χωρὶς στέμμα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς Σου εἰς τὴν ἐν Μονάχῳ μεγάλην ὁδὸν τοῦ Λουδοβίκου.* Οἱ ἐμβριθεῖς νόες, οἱ ὑπὸ τοῦ φωτὸς τῆς ἀληθείας φωτιζόμενοι, ἔχουσι βεβαίως ὑπὸ τῆς Θείας Προνοίας τὴν δύναμιν τοῦ προφητεύειν, τοὐτέστι τοῦ προορᾷν τὰ μέλλοντα.

Ὅταν γραφῇ ἡ ἀπὸ τοῦ 1833 καὶ μετὰ ταῦτα ἐθνικὴ ἡμῶν ἱστορία, θὰ ἀνευρεθῶσι βεβαίως καὶ ἄλλαι, πλεῖσται ὅσαι μαρτυρίαι, φύσεως παραπλησίας, ἃς, περιοριζόμενοι ἀπὸ τὰ στενὰ ὅρια τοῦ φύλλου παραλείπομεν. Ἀλλ' ὁ ἱστοριογράφος θ' ἀπαντήσῃ, ἐν τῇ εὐρείᾳ αὐτοῦ πορείᾳ, γενεὰν ὁλόκληρον ἀνδρῶν, μεστῶν αὐταπαρνήσεως ἢ σοφίας, μαρτυρησάντων, ὅπως σώσωσι, τὴν μὲν δυναστείαν ἐκείνην ἀπὸ τὸ βάραθρον, εἰς ὃ ἔσπευδε νὰ ριφθῇ, τὸν δὲ Τόπον ἀπὸ τὰς ριψοκινδύνους ἐκείνας δοκιμασίας, εἰς ἃς ἐβιάσθη νὰ τραπῇ. Περιττὸν ν' ἀναφέρωμεν ἐδῶ πρόσωπα, εἰς τὴν μεγάλην ἐκείνην γενεὰν ἀνήκοντα, ἅτινα, ἀπὸ τῶν περὶ βαυαρικοῦ στρατοῦ συζητήσεων τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας (1837) μέχρι τῆς ἐποχῆς τῆς γενικῆς ἀπελπισίας (1859) μετεχειρίσθησαν πᾶν μέσον, ὅπως σωφρονίσωσι τὸν Ἡγεμόνα. Τοσαύτη φιλοπατρία, τοσαύτη αὐταπάρνησις, τοσαῦται εὐγενεῖς προσπάθειαι, τοσαῦται ἀνήκουστοι θυσίαι, τοσοῦτος νοῦς καὶ τοσαῦτα φῶτα, ὅλα ταῦτα τὰ λαμπρὰ δῶρα τοῦ Θεοῦ, ἐγκατοικήσαντα ἐν τῇ συνειδήσει τῶν Ἑλλήνων, πρὸς σωτηρίαν ἀνδρός, ἔχοντος τὸ καύχημα, ὅτι εἶνε εὐρωπαῖος καὶ υἱὸς βασιλικῆς οἰκογενείας, ἐξηντλήθησαν ἐπὶ ματαίῳ καὶ τὸ πεπρωμένον ἔπρεπε ν' ἀποφασίσῃ τὴν τύχην αὐτοῦ, ἀγανακτοῦντος κατὰ τῶν λεγόντων πρὸς αὐτὸν τὴν ἀλήθειαν καὶ ἀνταμείβοντος αὐτοὺς διὰ τῶν καταδιώξεων καὶ τῆς συκοφαντίας, διὰ τῆς ἀγνωμοσύνης καὶ τῆς στερήσεως, καὶ αὐτῶν ἀκόμη τῶν μέσων τῆς ὑπάρξεως, πρὸς ἐκείνους, οἵτινες προητοίμασαν εἰς αὐτὸν τὸν θρόνον ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐκάθητο, λογιζομένου δὲ ἀπανθρώπως δικαίαν τιμωρίαν, τὴν ἔνδειαν τοῦ Κουντουριώτου καὶ τὴν πενίαν τοῦ Μαυροκορδάτου!

Ἀπὸ τὰ βάθη τῆς ἡμετέρας καρδίας εὐχόμεθα, ὅπως ἡ ἱστορία αὕτη γραφῇ τὸ ταχύτερον, ὑπὸ καλάμου ἐμβαπτομένου εἰς τὸ μαρτυριακὸν αἷμα, τὸ ὁποῖον ἐχύθη ἐδῶ, περὶ τὴν ἐλευθερωθεῖσαν καὶ περὶ τὴν εἰσέτι δούλην διατελοῦσαν Ἑλληνικὴν χώραν, ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας καὶ ἐλευθερίας, οὐχὶ ὅπως καταντήσωμεν ἐλεεινὰ παίγνια, παιδαριωδῶν εὐρωπαϊκῶν μορμολυκείων, ἀλλ' ὅπως ζήσωμεν ἐν πολιτείᾳ νομίμῳ, ἀνδρῶν ἐλευθέρων.

Εὐχόμεθα δὲ τοῦτο τώρα, παρά ποτε ἄλλοτε, καὶ διὰ νὰ μὴν ἀπολεσθῶσι, διὰ τῆς παρελεύσεως τοῦ χρόνου, αἱ ζωηραὶ γραμμαὶ τῶν ἀρχαϊκῶν ἐκείνων χαρακτήρων, τῶν παρανάλωμα τῶν φρενοτροπιῶν τῆς πρώτης ἑλληνικῆς δυναστείας γενομένων, καὶ ὅπως σωθῶσι πολύτιμοι εἰς τὴν ἱστορικὴν ἀλήθειαν παραδόσεις καὶ ἀναμνήσεις, μαρτυροῦσαι τὴν ἐθνικὴν ἡμῶν ἀρετήν, διασυρομένην καὶ σήμερον ἀκόμη, πολὺ χειρότερα ἴσως, παρ' ὅπως τὴν διέσυραν τὰ βαυαρικὰ ὑπομνήματα, καὶ προσέτι, ὅπως εἰ δυνατόν, τὰ τοῦ παρελθόντος μαθήματα γείνωσι χρήσιμα καὶ ὠφέλιμα ἐν τῇ παρούσῃ καταστάσει τῶν δημοσίων ἡμῶν πραγμάτων. Ἐν τῇ θυέλλῃ ταύτῃ, νέα κακὰ προοιωνιζομένῃ, ἡ ἐμφάνισις τῆς τοιαύτης ἱστορίας συνεχιζούσης τὴν ἀπὸ τοῦ 1833 μέχρι τοῦδε ἐποχήν, θέλει καταδείξῃ τὴν ἀληθῆ πηγὴν τῶν ἀεννάων συμφορῶν τῆς Ἑλλάδος καὶ θέλει πείσῃ τὸν πολιτισμένον κόσμον, ὅτι ὅλη ἡ τῆς ἡμετέρας πατρίδος κακοδαιμονία, ἦλθεν εἰς τὸν ἀναζιοπαθοῦντα τοῦτον Τόπον ἐκ τῆς ἑσπερίας Εὐρώπης, παρὰ τῆς ὁποίας εἴχομεν δικαίωμα ν' ἀπαιτήσωμεν ἄλλον Αἰνείαν, ἀντὶ τοῦ Αἰνείου, τὸν ὁποῖον ἡμεῖς τῆς ἐδώκαμεν, διὰ νὰ τὴν συνοικίσῃ καὶ τὴν συγκροτήσῃ πολιτικῶς, ὡς ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς διατριβῆς μας ταύτης ἐσημειώσαμεν. Γράφων τις τὴν σύγχρονον ἱστορίαν τῆς πατρίδος του, καὶ δικαιοῦται καὶ ὀφείλει νὰ ἐξηγηθῇ ἀπροκαλύπτως. Ἡ ἱστορικὴ ἀσπὶς θὰ τὸν προστατεύσῃ παντοῦ, ἀρκεῖ νὰ σεβασθῇ τὴν μοῦσαν τῆς ἱστορίας, τὴν Ἱερὰν Ἀλήθειαν.

ΣΤ'

Ὅσον ὁ Βασιλεὺς ἐπέμενεν εἰς τὸ σύστημα τῆς ἀνομίας, τοσοῦτο καὶ ἡ ἀντιπολίτευσις ἐγίνετο βιαιοτέρα. Οἱ βασιλεῖς θέλουσι πολλάκις νὰ τυραννῶσιν ἑαυτούς, ἐνῷ δύνανται νὰ ζῶσι βίον ἥσυχον καὶ εἰρηνικόν. Ἀλλὰ διὰ νὰ ἀποκτήσωσι τὸ μέγα τοῦτο ἀγαθόν, πρέπει πρὸ πάντων νὰ εἶνε εἰλικρινεῖς. Ὁ Ὄθων ὅμως, καταπολεμῶν τοὺς θεσμοὺς τοῦ Τόπου, δὲν ἠδύνατο νὰ εἶνε εἰλικρινής, καὶ οὐδεὶς ἔδιδε πίστιν εἰς τοὺς λόγους του. Ἤθελε νὰ φαίνεται, ὅτι ἦτο συνταγματικὸς βασιλεύς, ἀλλ' ὁ νοῦς του ἦτο ἀφωσιωμένος εἰς τὴν ἀπορρόφησιν ὅλων τῶν συνταγματικῶν ἐξουσιῶν. Μ' ὅλην δὲ τὴν ἐπιδεικνυομένην πρὸς τοὺς νόμους λατρείαν, ἐμειδία ὑπὸ τὸν μύστακα αὐτοῦ, ὅταν τοῦ ἔλεγον, ὅτι τὸ σύνταγμα ἦτον ἡ πηγὴ ὅλων τῶν κακῶν, καὶ κομπαστικῶς ἀνεφέρετο εἰς τὸ πρὸς τὴν Συνέλευσιν ὑπόμνημά του, τὸ ὁποῖον ἐξ ὑπαρχῆς εἶχε προδώσῃ τοὺς σκοπούς του καὶ τὰ μέλλοντα σχέδιά του πρὸς διαφθορὰν τοῦ Ἔθνους. Κυβερνῶν δέ, ὡς ἀπόλυτος βασιλεύς, ὠργίζετο κατὰ τῶν ἐφημερίδων, αἵτινες ἀνεκάλουν εἰς τὴν ἑαυτοῦ μνήμην τὸν ὅρκον του, καὶ ἀνάκρισιν καὶ τιμωρίαν αὐστηράν διέταξε κατὰ τοῦ δημοσιογράφου ἐκείνου, ὅστις ἀπετόλμησε νὰ γράψῃ τοὺς ἀξιομνημονεύτους τούτους λόγους. «*Τὰ ἐπίβουλα χείλη ἑνὸς ἀνθρώπου μᾶς ἠπάτησαν. Ὁ ἄνθρωπος οὗτος, ὅταν ὤμοσε τὴν τήρησιν τοῦ Συντάγματος, δὲν εἶχε τὸν νοῦν του εἰς τὸν ὅρκον, ἀλλ' ἐσκέπτετο, πῶς νὰ παραβιάσῃ τὸ Σύνταγμα. Τὸ διαζύγιον ἐγένετο. Τὸ Ἔθνος εἶνε ἀθῶον. Ἡ Εὐρώπη θὰ τὸ δικαιώσῃ*». Ὁ δημοσιογράφος ἀνακριθείς, ἀπήντησεν, ὅτι δὲν ὑποχρεοῦται ὑπὸ τοῦ νόμου νὰ ἑρμηνεύσῃ τὰ ἄρθρα του, καὶ ὅτι τὸ δικαστήριον εἶνε τὸ μόνον ἁρμόδιον νὰ δώσῃ τὴν πρέπουσαν ἑρμηνείαν καὶ τὸ δέον κῦρος εἰς ὅσα ἔγραψεν. Ὁ δὲ ὑπεύθυνος συντάκτης τῆς ἐφημερίδος ἐκείνης, ἀνακριθεὶς καὶ αὐτός, εἶπεν, ὅτι ὁ ὑπαινιττόμενος ἄνθρωπος, ἦτον ὁ Κωλέττης. Μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἡ ζωὴ τοῦ δημοσιογράφου ἔτρεξε τὸν μέγιστον τῶν κινδύνων, προσδληθέντος ἐξ ἑνέδρας ἀτάκτων στρατιωτῶν, οἵτινες ἔμειναν ἀκατα-δίωκτοι καὶ ἀτιμώρητοι, ἂν καὶ ἐγνωρίσθησαν καὶ ἐμηνύθησαν. Ἡ βασίλισσα, ἀσθμαίνουσα, ἠρώτησε μετ' ὀλίγον, τὸν ἀοίδιμον Κριεζῆν, αὐλάρχην τότε ὄντα, ἂν ἐφονεύθη ὁ δημοσιογράφος. Ἀκούσασα δὲ ἀπάντησιν ἀρνητικήν, ἐστράφη μετὰ λύπης καὶ δυσαρεσκείας πρὸς τὸν Βασιλέα, λέγουσα πεισματωδῶς: *Καλὰ τὰ τοῦ κάμουν!* Ὁ ἀτρόμητος θαλασσομάχος ἠγανάκτησε καὶ τὴν ἰδίαν ἀγανάκτησιν ἠσθάνετο, ὅταν διηγήθη πρὸς φίλον του τὴν τοσαύτην ἀπανθρωπίαν!

Ἰσχυρίζονται τινες, ὅτι ὁ Ὄθων ἠγάπα τὴν Ἑλλάδα καὶ τοὺς Ἕλληνας. Ναί, ἀλλὰ ἠγάπα τὴν Ἑλλάδα, ὡς ὁ τιμαριοῦχος ἀγαπᾷ τὸ τιμάριόν του, καὶ ἠγάπα τοὺς Ἕλληνας, ὡς ὁ τιμαριοῦχος ἐπίσης ἀγαπᾷ τοὺς δούλους του. Ἡ ἱστορία βεβαίως θ' ἀναγνωρίσῃ ἰδιωτικάς τινας ἀρετὰς εἰς τὸν Ὄθωνα, ἀλλ' οὐδὲ κόκκον βασιλικῆς φρονήσεως. Διὰ τοῦτο ἀνακαλύπτομεν ἐν τῷ βίῳ του φωτεινάς τινας στιγμάς, ὅτε ἠσθάνετο τὴν τύψιν τῆς συνειδήσεως, διὰ τὰς πραττομένας ἀνομίας· ἀλλ' ἡ αὐταρχία εἶχε κυριεύσῃ ἐπὶ τοσοῦτο τὴν ἀσθενῆ διάνοιάν του, ὥστε ἡ φωνὴ τῆς συνειδήσεως ἐπνίγετο εἰς τοὺς μυχοὺς τῆς καρδίας του. Ἀποτυγχανουσῶν τῶν αὐταρχικῶν διαθέσεών του, ἀνησύχει φοβερά, καὶ βαθμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον κατήντησεν ὀργίλος, ἀπρεπὴς δὲ καὶ ὑβριστικὸς πολλάκις πρὸς ἐκείνους, οὓς ἐνόμιζε πρόσκομμα εἰς τοὺς σκοπούς του, ἢ δὲν εὕρισκεν αὐτοὺς εὐδιαθέτους νὰ τοὺς ὑπηρετήσωσι, θυσιάζοντες τὴν ἰδίαν των τιμὴν καὶ ὑπόληψιν. Ὑπῆρξαν δὲ περιστάσεις, καθ' ἃς ἐφέρθη καὶ πρὸς ὑπουργοὺς καὶ γερουσιαστὰς καὶ βουλευτάς, καὶ πρὸς ἄλλους πολιτευομένους, καὶ πρὸς ἀνωτέρους ὑπαλλήλους, οὐχὶ ὡς βασιλεύς, ἀλλ' ὡς χυδαιότατος ἄνθρωπος, καὶ ὡς *ἅγιος δεσπότης πρὸς φίλους του καὶ ὑπηρέτας του ἀγαθοὺς καὶ συνετούς*. Τοιαύτη ἀκριβῶς ἦτον ἡ ἔκφρασις, ἐπὶ τῆς ὁποίας ἐστηρίχθη ἡ παραίτησις ἑνὸς τῶν ἐντιμοτέρων ὑπουργῶν του, ζῶντος ἔτι, διακριθέντος δὲ καὶ διακρινομένου ἐπὶ ἄκρᾳ φιλοπατρίᾳ καὶ πάσῃ ἄλλῃ ἀρετῇ.

Ἀλλόκοτος δὲ ἦτον ἡ ἀξίωσις τοῦ Βασιλέως, τὸ νὰ εὐγνωμονῶσιν αὐτῷ ὅλοι ἀνεξαιρέτως οἱ πολιτευόμενοι, ἀντιπολίτευσις δὲ κοινοβουλευτικὴ νὰ μὴν ὑπάρχῃ. Τὴν ἀπαιτουμένην δὲ καὶ οὐδόλως ὀφειλομένην ταύτην εὐγνωμοσύνην, εἶχε τὴν ἀξίωσιν νὰ τοῦ τὴν πληρώνωσι, τυφλῶς ὑποτασσόμενοι εἰς τὰς ἀνομίας καὶ τὰς ἀτιμίας, καὶ ἰσχυρίζετο, ὅτι οὐδεὶς ἄλλος, ἐκτὸς αὐτοῦ, ἐσυλλογίζετο ὀρθότερον, ὅτι οὐδεὶς ἄλλος ἠγάπα τὴν Ἑλλάδα διακαέστερον, ὅτι ἄνευ τῆς ἀνομίας καὶ τῆς κιβδηλώσεως τοῦ θεσμοῦ, ὁ Τόπος δὲν ἠδύνατο νὰ κυβερνηθῇ, ὅτι τὰ μέτρα καὶ τὰ σταθμὰ τῆς ἀνομίας καὶ τῆς κιβδηλώσεως, ἔπρεπε μόνος αὐτὸς νὰ τὰ κρατῇ, καὶ ἐπομένως, ὅτι ἄνευ τῆς συναινέσεώς του, οὐδεὶς εἶχε δικαίωμα νὰ κάμῃ χρῆσιν τῆς προσωπικῆς του ἱκανότητος καὶ ἀξίας ἐν τῇ Πολιτείᾳ, οἱ δὲ θέλοντες νὰ πολιτευθῶσιν ὤφειλον νὰ λαμβάνωσι προηγουμένως τὴν ἄδειάν του καὶ τὴν εὐλογίαν του, καὶ εἰς αὐτὸν καὶ μόνον νὰ ὑποτάσσωνται. Ἀπειράριθμα εἶνε τὰ τοιαύτης φύσεως παραδείγματα, κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ψευδοσυνταγματικῆς βασιλείας του. Συντομίας δὲ χάριν, ἀναφέρομεν δύο μόνον ἐκ τῶν πολλῶν, εἰς δύο διαφόρους ἐποχὰς ἀναγόμενα. Ἐκ Σπετσῶν εἶχεν ἐκλεχθῆ βουλευτὴς ὁ Ἀνάργυρος, ὑποψήφιος ὢν τῆς ἀντιπολιτεύσεως. Προφάσεις ἀμέσως ἐχαλκεύθησαν πρὸς ἀκύρωσιν τῆς ἐκλογῆς του, καὶ ἠκυρώθη αὕτη. Ὁ Ἀνάργυρος παρουσιασθεὶς πρὸς τὸν Βασιλέα καὶ παραπονεθείς, ἔλαβε παρ' αὐτοῦ τὴν ἐφεξῆς ἀπάντησιν:

— *Ἠξεύρεις διατὶ ἔταθες ὅ,τι ἔπαθες; διότι δὲν ἠθέλησες νὰ δεχθῇς τὴν ὑποψηφιότητα τῆς κυβερνήσεώς μου. Ἂν θέλῃς τώρα νὰ γείνῃς ὑποψήφιος τοῦ ὑπουργείου μου, ἠμπορεῖς νὰ μεταβῇς εἰς τὴν πατρίδα σου καὶ νὰ ἐκλεχθῆς ἐκ νέου, ἀλλὰ νὰ τὸ ἐννοήσῃς καλῶς, ὡς ὑποψήφιος τῆς κυβερνήσεώς μου, καὶ ὁ χὶ ὡς ὑποψήφιος τῆς ἀντιπολιτεύσεως.* Ὁ μακαρίτης Κοπανίτσας, ἐκλεχθεὶς βουλευτὴς Λακεδαίμονος, ὡς ὑπουργικὸς ὑποψήφιος καὶ ψηφοφορήσας ὑπὲρ τῆς ἐκλογῆς τοῦ Ζαΐμη, ὡς προέδρου τῆς Βουλῆς, εἶδε πρασίνους ἀγγέλους, παρουσιασθεὶς ἐνώπιον τοῦ Βασιλέως διὰ νὰ δικαιολογηθῇ. Ὁ Βασιλεὺς τὸν ἀπεκάλεσεν ἀγνώμονα, κακοήθη, ἄπιστον, ἀνάξιον τῆς βασιλικῆς εὐνοίας καὶ διατάττων αὐτὸν νὰ φύγῃ, ἐξηγριώθη ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε ἐπετέθη κατ' αὐτοῦ, καὶ τοῦ ξίφους του ἐπελήφθη. Ὁ Κοπανίτσας ἔντρομος, ἐτράπη δρομαίως εἰς φυγὴν καὶ ὁ Βασιλεὺς κατεδίωξεν αὐτὸν καὶ πέραν τῆς θύρας τῆς βασιλικῆς αἰθούσης.

Ἡ λέξις *ἀφοσίωσις*, ἦτον ἡ μόνη λέξις, τὴν ὁποίαν εἶχε τὸ βασιλικὸν λεξικόν του. Ὅταν δὲ ἤκουεν αὐτὴν ἀπὸ στόματος κολάκων, οἵτινες εἶχον ὑπερπλεονάσῃ, ἢ ἀπὸ στόματος ἐλεεινῶν τινων ὑπαλληλίσκων, φοβουμένων τὴν παῦσιν, ἐτέρπετο, καὶ ὡς νήπιον, ὑπεμειδία ὁ ἄθλιος, πιστεύων, ὅτι ἡ τρισκατάρατος αὕτη τάξις, ἡ τοσαῦτα δεινὰ εἰς αὐτὸν προκαλέσασα—διότι ἔφερε τὴν διαίρεσιν εἰς τὸ Ἔθνος—ἦτον ἄλυσις δεσμεύουσα καὶ χεῖρας καὶ πόδας καὶ διάνοιαν καὶ γλῶσσαν τοῦ φαινομένου προσηλύτου, καὶ ὅτι ηὔξανεν οὕτω τὸ δοῦλον βασιλικὸν του στρατόπεδον. Ἐξαχρειόνων δὲ τοιουτοτρόπως τοὺς χαρακτῆρας, εἶχε τὴν ἀπαίτησιν ἔπειτα, νὰ μένωσιν οἱ διεφθαρμένοι πιστοὶ πρὸς αὐτόν, καὶ ἐκ τῆς ἀρετῆς αὐτῶν ἤλπιζε τὴν

* Συνέχεια ἐκ τοῦ φύλ. 16.

σωτηρίαν του. Ὁ δυστυχής, ὡς ἔγραφε μετὰ τὸ 1862 ἡ Γαλλικὴ ἐφημερὶς *Τύπος*, λίαν ὀψὲ ἐδιδάχθη πόσον κακὰ ἔπραξεν, ἀντικαταστήσας ἐν τῇ διανοίᾳ του τὴν ἱερὰν ἀλήθειαν διὰ τοῦ ψεύδους τῆς ἀφοσιώσεως.

Βασιλεία τοιαύτη, ἡμέρᾳ τῇ ἡμέρᾳ, ἔχανε τὸ γόητρόν της, περίγελως γινομένη, καὶ ἀδιακόπως περιπίπτουσα ἀπὸ ἐξευτελισμοῦ εἰς ἐξευτελισμόν. Ἡ ἀνοίκειος καὶ ὅλως ἀπρεπὴς τοῦ Βασιλέως προσωπικὴ διαγωγή, ὑπαγορευομένη ἀπὸ τὸ πεῖσμά του, ἐλάμβανεν ἐνίοτε παροξυσμοὺς ἐπιφόβους, ὡς ἐκ τῶν μανιῶν τῆς ἀνησύχου καὶ φρενοτρόπου βασιλίσσης. Ὁ λαὸς ἤρχισε ν' ἀποστρέφεται καὶ ἐκεῖνον καὶ αὐτήν. Τὰς ἀληθεῖς φήμας περὶ τῶν μεγάλων ἀτοπημάτων τῆς βασιλίσσης, παρηκολούθουν πολλαπλάσιαι ψευδεῖς φῆμαι περὶ ἀνυπάρκτων πολλάκις πραγμάτων. Μὴ θέλων δὲ νὰ προλάβῃ ἐγκαίρως τὴν ἐκ τῶν ἀληθινῶν ἀτοπημάτων κοινὴν δυσαρέσκειαν, ἐδίδεν ἀφορμὴν δικαιολογημένην νὰ γίνωνται πιστευτὰ καὶ τὰ ἀνύπαρκτα. Οὕτω πως δὲ ταλαιπωρούμενος καὶ αὐτοτυραννούμενος, ἐκυριεύθη ὑπὸ τοσαύτης ἀκηδίας καὶ ὑπὸ τοσαύτης ἀηδίας, ὥστε ἐπὶ μακρὸν χρόνον, δὲν ἠθέλησε νὰ σκεφθῇ περὶ οὐδενὸς πράγματος, καὶ τότε ἡ βασίλισσα ἥρπασεν ἀπὸ τὰς χεῖράς του τὸ σκῆπτρον. Ἤσθάνετο μὲν τὴν κατάστασίν του, ἀλλ' εἶχε πλέον χάσει τὴν δύναμιν τῆς αὐτοβουλίας. Φοβερὰ τότε ἀϋπνία ἤρχισε νὰ τὸν βασανίζῃ. Ἐταξείδευσε μέχρι Μονάχου, διότι δρόμον ἄλλον τῆς Εὐρώπης καὶ τόπους ἄλλους αὐτῆς δὲν ἐνδιεφέρετο νὰ γνωρίζῃ, παρὰ μόνον τὸν ἀπὸ Ἀθηνῶν εἰς Μόναχον δρόμον, καὶ μόνας τὰς πρωτευούσας τῆς γενετείρας καὶ τῆς θετῆς αὐτοῦ πατρίδος. Τότε ἡ βασίλισσα, ἐπιδοθεῖσα εἰς τὰς πρὸ ἐτῶν ἐπὶ τῶν τραπεζῶν τοῦ βασιλέως ἐγκαταλελειμμένας ὑποθέσεις τοῦ Κράτους, τῶν ὁποίων οἱ φάκελλοι εἶχον ἐνταφιασθῆ ὑπὸ τὸν κονιορτόν, ἐφιλοτιμήθη νὰ σατυρίσῃ, διὰ τῆς ἀπερισκέπτου καὶ παρακεκινδυνευμένης δραστηριότητός της, τὴν ἀβελτηρίαν καὶ τὴν ἀθλιότητα τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς. Ὅλοι τότε ἔλεγον, ὅτι ἀπὸ τοῦ ἑνὸς ἄκρου κατηντήσαμεν εἰς τὸ ἄλλο, διότι τὴν ἄκραν ἀβουλίαν διεδέχθη ἡ ἄκρα ἀπερισκεψία. Ὁ Ὄθων οὔτε βραδέως κἂν ἔσπευδεν, ἡ δὲ Ἀμαλία ἔσπευδε καθὼς σπεύδει ἀμερικανικὸς σιδηρόδρομος. Ὅταν φθάσωμεν εἰς τὸ δεύτερον μέρος τῆς διατριβῆς ταύτης, τὸ ἀφορῶν τὴν ἐπὶ τῆς πρώτης δυναστείας νομοθεσίαν, τότε θέλομεν σημειώσῃ τὰς ἐκ τῆς ἀβουλίας τοῦ Ὄθωνος προελθούσας ἀνωμαλίας καὶ τὴν ἐξ αὐτῆς πηγάσασαν ἐθνικὴν στασιμότητα, ὡς καὶ τὰ ἐπιζημιώτατα ἀποτελέσματα τὰ προκύψαντα ἐκ τῆς ἀπροσέκτου καὶ ἀπρονοήτου ταχύτητος τῆς Ἀμαλίας.

Οἱ ἰατροί, ὡς ἀντιφάρμακον τῆς ἀϋπνίας τοῦ Βασιλέως, διώρισαν τὴν χρῆσιν πλειοτέρου τοῦ συνήθους οἴνου κατὰ τὸ δεῖπνον. Ἤρχισε λοιπὸν τότε νὰ παίζεται εἰς τὰ ἀνάκτορα κωμῳδία τις, ἧς αἱ σκηναὶ ἐξεικονίζοντο μὲ χρωματισμοὺς βαθυτέρους τοῦ δέοντος καὶ διεδίδοντο ἀστραπηδὸν παντοῦ. Ἡ λυπηρὰ αὕτη κωμῳδία—ὑπάρχουσι καὶ κωμῳδίαι λυπηραί—ἐπανελαμβάνετο κατὰ πᾶσαν ἑσπέραν, μεταξὺ τοῦ Βασιλέως καὶ τοῦ θαλαμηπόλου του Γιόζεφ, ὅστις ὑπηρέτει αὐτὸν ἀπὸ τῆς ἐλεύσεώς του εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ὁ ἀγαθὸς καὶ ροδοπάρειος Γιόζεφ ἠγάπα ὑπερβαλλόντως τὸν οἶνον, ὁ δὲ ὀλίγος οἶνος, ὃν πλέον τοῦ συνήθους ἔπινεν ὁ Βασιλεύς, ἔρριπτεν αὐτὸν εἰς νάρκην καὶ τοῦ ἔφερεν ὕπνον, ἐπὶ τῆς ἕδρας, εἰς ἣν ἐξηπλοῦτο, ὅπως ὁ Γιόζεφ τὸν ἀπαλλάξῃ τῶν ἑλληνικῶν καλτσῶν, τὰς ὁποίας δὲν ἠδύνατό ποτε οὔτε νὰ κουμβώσῃ, οὔτε νὰ ξεκουμβώσῃ μόνος. Ὁ Βασιλεύς, ἐν τῷ μεταξύ, ἐκοιμᾶτο εἰς τὴν ἕδραν του καὶ ὁ Γιόζεφ ἐρόγχαζεν ἐκτάδην κείμενος ἐπὶ τοῦ πατώματος, ἕως οὗ, ἢ ὁ εἷς, ἢ ὁ ἕτερος ἀφυπνῶν, ἀφύπνει τὸν κοιμώμενον. Ἀλλ' ἡ σκηνὴ αὕτη ἐπανελαμβάνετο πολλάκις, ἕως οὗ κατορθωθῇ ἡ ἀφαίρεσις τῶν καλτσῶν ἀπὸ τῶν βασιλικῶν ποδῶν, ἢ ἄλλος αὐλικὸς ὑπηρέτης, εἰσερχόμενος, δώσῃ χεῖρα βοηθείας εἰς ἀμφοτέρους. Ἀφίνομεν τὸν ἀναγνώστην νὰ συμπεράνῃ πόσα ἡ κακολογία ἐπρόσθεσεν εἰς τὴν ἀθωοτάτην ταύτην περίστασιν, πρὸς μείζονα δυσφήμισιν τοῦ δυστυχοῦς Βασιλέως. Ἡ Ἀμαλία, μαθοῦσα βραδέως τὰ ἐν τῷ ἰδιαιτέρῳ δωματίῳ τοῦ Βασιλέως, μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ Γιόζεφ, διαδραματιζόμενα, ὠργίσθη μεγάλως κατὰ τοῦ πιστοῦ τούτου ὑπηρέτου καὶ ἀπήτησεν, ὥστε ὁ μὲν Βασιλεὺς τοῦ λοιποῦ νὰ ἐκδύεται τὴν ἑλληνικήν του στολὴν ἐντὸς τοῦ κοιτῶνός των, ὁ δὲ Γιόζεφ νὰ μετοικήσῃ εἰς τοὺς βασιλικοὺς σταύλους ἀμέσως.

Τὸ 1857 εὑρέθησαν ἄνθρωποι πιστεύσαντες, ὅτι γαλήνη τις διεδέχθη τὴν ἀδιάκοπον τρικυμίαν, ἐλπίδες δὲ ἐγεννήθησαν εἰς αὐτούς, ὅτι ἡ φαινομένη ἐκείνη γαλήνη ἠδύνατο νὰ διαρκέσῃ. Οἱ ἀντιπολιτευόμενοι εἶχον, τῷ ὄντι, αἴσθανθῆ κάματον καὶ ἐφαίνοντο ἡσυχάζοντες· ἡσύχαζον ὅμως μεταξὺ ὕπνου καὶ ἀϋπνίας, καὶ μετὰ ἓν μόλις ἔτος, ἡ τρικυμία ἐπῆλθε σφοδροτέρα, διότι ἡ αὐταρχία, ἀντιπροσωπευομένη πλέον ἀπὸ τὴν βασίλισσαν ἀπευθείας, καὶ βοηθοὺς πάντοτε ἔχουσα τὴν βίαν καὶ τὴν ἀνομίαν, ἐπροχώρει ἀφόβως καὶ μανιωδῶς. Πρᾶγμα λίαν φυσικόν. Ὅταν ἡ βία καὶ ἡ ἀνομία ἀρχίσωσι τὸ ἀνόσιον στάδιόν των, εἶνε ἀδύνατον νὰ σταματήσωσι, πρὶν ἢ φθάσωσιν εἰς τὸ ἔσχατον αὐτῶν ὅριον, ἀλλὰ τὸ ὅριον τοῦτο εἶνε ἡ Ταρπηία λίθος διὰ τοὺς ἐνόχους. Ἡ βία γεννᾷ βίαν, καὶ ἡ ἀνομία ἀνομίαν.

Ἀπὸ τοῦ 1843, ὁ Βασιλεὺς ἐπίστευσεν, ὅτι δύναται νὰ οὐδετερώσῃ τὸ πολίτευμα διὰ δύω μέσων, ἅτινα μετεχειρίσθη ἐπικουρικῶς εἰς τὴν βίαν καὶ τὴν ἀνομίαν. Καὶ πρῶτον τῶν μέσων τούτων ἦτον, ἡ διὰ πάσης δημοσίας θυσίας ἐκ περιτροπῆς περιποίησις προσώπων, δεύτερον δέ, ὁ διὰ τῆς διχονοίας ἀνοικτὸς πάντοτε πόλεμος μεταξὺ τῶν τὰ πρώτιστα φερόντων. Καὶ τὰ δύω ταῦτα μέσα ἔτεινον πρὸς ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν σκοπόν, ἤτοι εἰς τὴν καταστροφὴν τῶν πολιτευομένων. Τὰ κύρια πρόσωπα, ὀλίγον κατ' ὀλίγον, ἢ ἐξέλιπον, ἢ ἀπεσύροντο. Νέα δὲ τότε εἰσῆλθον εἰς τὴν σκηνήν. Ἀλλὰ τὰ δύω εἰρημένα μέσα ἐξώγκωσαν καὶ ἐπετάχυνον τὸ ρεῦμα καὶ κατέστησαν αὐτὸ ἀκατάσχετον. Τὸ κράτος τῶν ὑποψιῶν ἐβασίλευσε, καὶ οἱ σήμερον πιστοὶ ἐλογίζοντο αὔριον ἄπιστοι. Καταδιωκομένου λοιπὸν σήμερον τοῦ ἑνὸς κόμματος καὶ αὔριον τοῦ ἑτέρου ἐκ τοῦ βουλευτηρίου, χαρακτηριζομένου ὑπὸ τῆς αὐλῆς σήμερον τοῦ ἑνὸς καὶ αὔριον τοῦ ἑτέρου, οὐχὶ ὡς φιλοβασιλικοῦ, ἀλλ' ὡς αὐτοδούλου καὶ δειπνοπιθήκου, καὶ αὔριον χαρακτηριζομένου τοῦ ἰδίου ὡς ἀντιβασιλικοῦ καὶ ἀναρχικοῦ, ὅλων δὲ ἐκ περιτροπῆς ἀπολαυσάντων τὴν πρόσκαιρον καὶ ψευδοβασιλικὴν εὔνοιαν, καὶ κατόπιν αὐτῆς ὑποστάντων τὴν ἀδιάλλακτον βασιλικὴν καταδρομήν, ἡ βασιλεία ἐπὶ τέλους κατήντησεν ὕποπτος εἰς τὰ ὄμματα ὅλων, κοινὴ δὲ κατέστη ἡ δυσπιστία, καὶ ἡγεμὼν καὶ πολιτευόμενοι, μεμψιμοιροῦντες καὶ δυσπιστοῦντες πρὸς ἀλλήλους, ἀπέφευγον τὴν μεταξύ των συνάντησιν, οὕτω δέ, μονωθεῖσα ἡ βασιλεία, καὶ ἀπονησωθεῖσα, οὕτως εἰπεῖν, ἐν τῷ παλατίῳ της, ἐδέχετο τὰ κόμματα τοῦ κοινοῦ καταποντισμοῦ, χωρὶς νὰ τῆς μείνῃ καιρὸς νὰ μετρήσῃ τὴν ὁρμήν των. Ἐν τῇ τοιαύτῃ δὲ ταλαιπωρίᾳ καὶ βασιλείας καὶ πολιτευομένων, συνετώτατοι καὶ εὐτυχέστεροι ὑπῆρξαν, οἱ μὴ πλανηθέντες πώποτε ἐκ τῶν ψευδῶν βασιλικῶν θελγήτρων, καὶ σταθεροὶ μείναντες εἰς τὰς περὶ τοῦ ἀδιορθώτου τῆς βασιλείας ἐκείνης πεποιθήσεις των, καὶ εἰς τὴν ἀδιάσειστον γνώμην τοῦ νὰ περιμείνωσιν ἀταράχως τὴν πεπρωμένην αὐτῆς ὥραν.

Ἀλλά, ἐν ὅλῳ τῷ μακρῷ καὶ πολυμόχθῳ σταδίῳ τῆς πολυτλήμονος ἐκείνης ἐποχῆς, λίαν ἐκφραστικὸν καὶ λίαν διδακτικὸν εἶνε τοῦτο ἰδίως. Ὁ Ὄθων ἔπαθε τὴν ἐσχάτην αὐτοῦ συμφοράν, προπορευθέντος ἐναντίον του τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου, ὅστις τυφλότερον καὶ δουλικώτερον παντὸς ἄλλου ὑπηρέτησε τοὺς ἀντισυνταγματικούς του σκοπούς. Ὁ ἄνθρωπος δὲ οὗτος εἶνε ὁ ἐργάτης τῶν ἀποτροπαίων σημερινῶν σκηνῶν κατὰ τῶν νόμων καὶ τῆς τιμῆς. Ἀριθμοῦμεν σήμερον κατὰ τοῦ κ. Βούλγαρη τὰς ἐκλογὰς καὶ τὰς ἐξελέγξεις τοῦ 1868, τοῦ 1872 καὶ τοῦ 1874 καὶ λησμονοῦμεν καὶ τὰς τοῦ 1847 καὶ τὰς τοῦ 1856! Ἐφημερίς, πολεμήσασα τότε γενναίως τὰς ἀνομίας τῶν ἐτῶν ἐκείνων, ἐφιλοπόνησεν ἐπὶ ἀρχαιοτάτῳ πρωτοτύπῳ, τὸ ἐπιτύμβιον ἐπίγραμμα τοῦ ἐνεργήσαντος τὰς ἐντολὰς τοῦ 1856 πρωθυπουργοῦ, οὕτω πως:

Εἴη σοι κατὰ γῆς κούφη τε κόνις, οἰκτρὲ Βούλγαρη,
Ὄφρα σε ρηιδίως ἐξορύσσωσι κύνες.

(Ἕπεται)

ΑΠΑΤΗ

(Μίμησις)

Ἐψὲς π' ἐβρέθηκα, κόρη, σιμά σου,
Τὰ στήθια μου ἔδερνε πόθος κρυφός.
Βουβὸς ἐκύτταζα τὴν ὠμμορφιά σου,
Καὶ λὲς πῶς σ' ἔλουζε οὐράνιο φῶς.

Δὲν εἶχα δύναμι νὰ σοῦ μιλήσω,
Δὲν εἶχα δύναμι λόγο νὰ πῶ.
Ἐμπρός σου ἐγύρευα νὰ γονατίσω,
Καὶ πάλι ἐλόγιαζα πῶς θὰ 'ντραπῶ.

Ἀλλ' ὅταν ἔγυρες τὴν κεφαλή σου,
Καὶ μοῦπες τρέμονσας,—Δὲν μοῦ μιλᾷς;
«Ἄγγελε, ἐφώναξα, τοῦ παραδείσου,
Ἢ βλέπω ὄνειρο, ἢ μὲ γελᾷς.

Δ. Ι. Μαργαρης

ΟΣΣΙΑΝΟΥ

ΛΑΤΜΟΣ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ

Τὴν ἀπουσίαν τοῦ Φιγγάλου, εὑρισκομένου τότε ἐν Ἰρλανδίᾳ, ἐπωφεληθεὶς Λάτμος, ὁ τοῦ Δουνλάτμου ἡγεμών, ἐξεστράτευσε κατὰ τοῦ Μόρβεν, προχωρήσας ἄχρι τῶν προθύρων αὐτῆς τῆς Σέλμας. Τοῦτο μαθὼν ὁ Φιγγάλος ἐπανῆλθε δρομαίως· ὁ δὲ Λάτμος ἀποσυρθεὶς ἐστρατοπέδευσεν ἐπί τινος λόφου. Ἐνῷ ὁ Φιγγάλος παρεσκεύαζε τὰ τῆς μάχης, ὁ Μόρνης, γέρων καὶ διάσημος πολεμιστὴς Καληδόνιος, προσῆλθε φέρων αὐτῷ τὸν υἱόν του Γαῦλον, μόλις ἑπτηβόν, ὅπως ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν του ἀγωνισθῇ τὴν πρώτην αὐτοῦ μάχην. Ὁ Φιγγάλος δέχεται τὸν νέον καὶ τὴν νύκτα ἀποστέλλει αὐτὸν μετὰ τοῦ υἱοῦ του Ὀσσιανοῦ, πρὸς κατασκοπείαν τῶν κινήσεων τοῦ ἐχθροῦ. Οἱ δύο νέοι κρούοντες τὰς ἀσπίδας ἐπιπίπτουσι κατὰ τοῦ ἐχθρικοῦ στρατοῦ, ὅστις νομίσας ἐν τῷ σκότει, ὅτι προσεβλήθη ὑπὸ συμπάσης τῆς ἐχθρικῆς δυνάμεως, κατελήφθη ὑπὸ πανικοῦ καὶ ἐτράπη εἰς ἄτακτον φυγήν. Τῇ ἡμέρᾳ ἐπελθούσῃ, ὁ Λάτμος προσεκάλεσε τὸν Ὀσσιανὸν εἰς μονομαχίαν. Ἀλλὰ καθ' ἣν στιγμὴν ὁ θάνατος αὐτοῦ ἦτο ἄφευκτος, ὁ Γαῦλος παρεμβὰς τὸν σώζει. Ὁ Λάτμος, ἡττηθεὶς ὑπὸ τῆς γενναιοφροσύνης ταύτης, παραδίδεται εἰς τοὺς δύο νέους· ὁ δὲ Φιγγάλος ἀπελευθεροῖ αὐτόν.— Το ποίημα ἄρχεται τὴν στιγμήν, καθ' ἣν ὁ Φιγγάλος ἀφικνεῖται εἰς τὸ Μόρβεν.

Σέλμα, τί βλέπω; Σκοτεινὰ εἶνε τὰ δώματά σου!
Μόρβεν, κανένα θόρυβο τὰ δάσια σου δὲν χύνουν!
Εἰς τὸ γιαλὸ περίλυπο τὸ κῦμα ἀναστενάζει,
Καὶ σιωπηλὴ 'ς τοὺς κάμπους σου, πλανιέται ἡ ἀχτίνα!
Ἀνταμωμένοις βγαίνουνε ἡ κόραις σου, καὶ μοιάζουν
Μὲ τὸ δοξάρι τ' οὐρανοῦ, ποὺ χίλια χρώματα ἔχει.
Τὰ βλέμματά τους κάποτες 'ς τὴν πράσινη Ὀλλίνα
Γυρίζουν, νὰ ξανοίξουνε μὴν ἔρχεται ὁ Φιγγάλος.
Νὰ ἔρθῃ ὑποσχέθηκε 'ς ταῖς ράχαις του ὀπίσω·
Μὰ ὁ βορριᾶς δὲν ἄφισε, ἀθάνατος ἐχθρός του....
Ποῖος κατεβαίνει τρέχοντας τς' Ἀνχτολῆς ταῖς ράχαις!
Καὶ χύνεται σὰ χείμαρρος;... Σταθῆτε... τὸν γνωρίζω.
Εἶνε ὁ Λάτμος... ἄφρονας! ἔμαθε τοῦ Φιγγάλου
Τὴν ἀπουσία, κ' ἔτρεξε... ἐρούσκωσε ἡ καρδιά του.
Ἐθάρρεψε ἀστόχαστα... Ἀτὸν ἄνεμο ἐλπίζει,
Ποῦ τὸ Φιγγάλο ἐμπόδιζε... Τί ἔρχεσαι, ὦ Λάτμε;
Δὲν εἶνε τώρα οἱ ἥρωες 'ς τὰ δώματα τῆς Σέλμας.
Μὲ τὸ κοντάρι, τί ζητεῖς;... Μαζῆ σου ἡ κορασίδες
Θέλεις νὰ πολεμήσουνε;... Σταμάτησε, ἀριρσμένε
Χείμαρρε!... Πέρα κύτταξε.. Βλέπεις αὐτὸ ποῦ ἀσπρίζει;
Εἶν' τοῦ Φιγγάλου τὰ πανιά... Ποῦ χάνεσαι, ὦ Λάτμε,
Σὰν τὴν ὁμίχλη;... Χάνεσαι τοῦ κάκου· σ' ἀκλουθάει
Ἡ καταιγίδα ἄγρια... Ἐπλάκωσε ὁ Φιγγάλος....
Ἀργὰ ἐταξειδεύαμε... Ἔξαφνα ὁ Φιγγάλος
Ἐξόπνησε, ἀσηκώθηκε, τὸ χέρι 'ς τὸ κοντάρι
Ἄπλωσε· ἀσηκώθηκαν οἱ δοῦκές του ἀμέσως,
Γιατί ὅλοι ἐνοήσαμε πῶς εἶδε τοὺς γονεῖς του.
Συχνὰ ἐκατεβαίνανε 'ς τοῦ ἥρωα τὸν ὕπνο,
Ὅταν σπαθὶ ἐροθέριζε ἐχθροῦ τὰ χώματά μας.
Ἄναψε εἰς τὰ στήθια μας ἀμέσως πόθος μάχης.
Τὴν ὥρα δὲν ἐβλέπαμε μὲ τοὺς ἐχθροὺς τῆς Σέλμας
Νὰ μετρηθοῦμε.—Ἄνεμε, ποῦ ἔφυγες; ἀγάλι
Εἶπ' ὁ Φιγγάλος... Ἄνεμε, σὲ ποίαις χώραις τώρα
Φυσσομανᾶς;...Ποῦ βρίσκεσαι;..Μὴ 'ς ἄλλαις πεδιάδες
Τὰ σύγνεφα, ποῦ φέρνουνε 'ς τὰ στήθια τους κλεισμένη
Τὴ βροχή, διώχνεις;.. Ἄνεμε, γιατί εἰς τὰ πανιά μου
Δὲν ἔρχεσαι, 'ς τὴ γαλανὴ τῆς θάλασσάς μου ὄψι;
Εἶνε 'ς τὸ Μόρβεν οἱ ἐχθροί, κ' ἐδῶ σὺ μὲ βασταίνεις;
Ἐμπρός, ἐμπρός, ὦ δοῦκές μου!... καθένας εἰς τὰ στήθια
Ἂς ἐνδυθῇ τὸ θώρακα, ἂς πάρῃ τὴν ἀσπίδα·
Ἐπάνω εἰς τὰ κύματα ἂς φέρῃ τὸ κοντάρι,
Καὶ ἂς γυμνώσῃ τὸ σπαθί... Μᾶς πρόλαβεν ὁ Λάτμος[2].
Ὁ Λάτμος, ὁποῦ ἔφυγε 'ς τὴν πράσινη πεδιάδα
Τῆς Λόνας ἀπὸ μένανε[3]... τώρα γυρίζει ὀπίσω,
Σὰ φουσκωμένος χείμαρρος, καὶ τ' ἄγριο μούγκρισμά του
Πλανιέται εἰς ταῖς ράχαις μας.—Αὐτὰ ὁ βασιλέας
Εἶπε μονάχα.—Ἐμβήκαμε 'ς τὸν κόρφο τῆς Καρμόνας.
Ἐγὼ 'ς τὴ ράχι ἀνέβηκα ἐπάνω... Τὴ βαρειά μου
Ἀσπίδα τρὶς ἐχτύπησα... Ἀντήχησαν 'ς τὸ χτύπο
Τὰ δάσια, τὰ κοιλώματα κ' ἡ φάραγγες τοῦ Μόρβεν,
Καὶ τὰ ζαρκάδια τρέμοντας ἔφυγαν καὶ τἀλάφια.
Μὲ εἶδε, κ' ἐκατάχνισε τὸ σφάτευμα τοῦ Λάτμου.
Φοβήθηκε, γιατί εὔμορφος εἶς τ' ἅρματα τῆς νειότης
Ἤμουνα, κ' ἐφαινόμουνα σὰ σύγνεφο ποῦ ἀστράφτει
Κ' ἔχει βροχὴ 'ς τὰ στήθια του ἕτοιμη νὰ σκορπίσῃ.
Σ' τὴν ὄχθη ἐκαθότουνε τοῦ Στερούμου ὁ γέρω-Μόρνης[4],
Καὶ ἄκουε τὸ θόρυβο, ποῦ ἐκάναν τὰ νερά του...
Πυκνόφυλλο ἐσκέπαζε τὸ γέροντα ἕνα δένδρο...
Εἰς τὸ ραβδί του ἀκούμβαε· κοντά του ἐκαθότουν
Ὁ νέος Γαῦλος· ἄκουε προσεχτικὰ ταῖς πράξες
Τῆς νειότης τοῦ πατέρα του...Σ' τὰ στήθια ἡ καρδιά του
Συχνὰ-συχνὰ ἀνατρίχιαζε, γοργότερα χτυπῶντας,
Κ' ἡ δύι του ἐκοκκίνιζε. Τὸ γέρο-παληκάρι
Ἄκουσε τῆς ἀσπίδας μου τὸν ἦχο, καὶ τῆς μάχης
Ἐγνώρισε τὸ κάλεσμα.—Σηκώθηκεν ἀμέσως,
Καὶ εἰς ταῖς πλάταις τ' ὤπεσαν εἰς δύο χωρισμένα
Τὰ χιονισμένα του μαλλιά... Θυμήθηκε τοὺς χρόνους
Τῆς νειότης του...Ἀνασέναξε καὶ εἶπε 'ς τὸ παιδί του:
—Ἀκούω ἀσπίδας 'ς τὸ βουνὸ πολὺ μεγάλους χτύπους.
Ὁ βασιλέας βέβαια ἐγύρισε τῆς Σέλμας,
Κι' ὁ ἦχος, ποῦ ἀκούεσι, εἶνε σημεῖο μάχης.
Πήγαινε εἰς τὰ δώματα τοῦ Στερούμου, καὶ 'ς τὸ Μόρνη
Τ' ἅρματα ποῦ ἀστράφτουνε φέρε... Ἐκεῖνα, Γαῦλε,
Ποῦ ἔφερε ὁ πατέρας μου εἰς τὰ βαρειά του χρόνια,
Γιατί ἄρχισε τὸ χέρι μου τὴ δύναμι νὰ χάνῃ...
Καὶ σὺ τῆς νειότης τ' ἅρματα, παιδάκι μου, ἐνδύσου·
Τρέξε 'ς τὴν πρώτη μάχη σου· προσπάθησε νὰ φθάσῃς
Τὴν φήμη τῶν γονέων σου... Ἂς εἶνε εἰς τὸν κάμπο
Τὸ τρέξιμό σου πέταμα τοῦ ἀητοῦ, παιδί μου.
Μὴ φοβηθῇς τὸ θάνατο· σκοτόνουνται οἱ ἀνδρεῖοι
Μὲ δόξα εἰς τὸν πόλεμο, καὶ μένει τὄνομά τους.
Ἀκίνητη ἡ ἀσπίδα τους 'ς τὸ δρόμο σταματαίνει
Τὸν ἀγριεμένο χείμαρρο, ποῦ ὁ κίνδυνος κυλάει,
Κ' ἡ φήμη ἀναπαύεται 'ς τὰ κάτασπρα μαλλιά τους.
Δὲ βλέπεις ποία δίνουνε τιμὴ 'ς τὰ γηρατειά μου;
Φαίνεται ὁ Μόρνης· πρόθυμοι οἱ νέοι καὶ μὲ σέβας
Σ' ἀπάντησί του τρέχουνε· ἀκολουθάει τὸ μάτι
Χαρούμενο τὸ πάτημα τοῦ γέροντα.... διότι
Ὁ Μόρνης δὲν ἐγνώρισε ποτὲ φυγὴ τί εἶνε.
Σ' τῆς μάχης τ' ὁλοσκόταδο ἀστραφτε τὸ σπαθί μου...
Τὸ βλέπανε, κ' ἐσκύφτανε ἐμπρός του οἱ ἀνδρεῖοι....
Ἔφερ' ὁ Γαῦλος τ' ἅρματα. Ὁ ἀσπρομάλλης δοῦκας
Μ' ἀτσάλι ἐσκεπάστηκε. Ἐπῆρε τὸ κοντάρι,
Ὁποῦ συχνὰ ἐβάφτηκε σὲ αἷμα ἀνδρειωμένο.
Ἐκίνησε περήφανος· κι' ὁ Γαῦλος ἀπ' ὀπίσω
Χαρούμενος ἀκλούθαε... Ὁ ἥρωας τῆς Σέλμας
Τὸν ἀσπρομάλλη ἥρωα ἐχάρηκε σὰν εἶδε.
— Σὲ βλέπω ἁρματωμένονε, τοῦ Στερούμου ἡγεμόνα,
Τοῦ εἶπε... Εἰς τὸ χέρι σου ἀκόμα ἡ ἡλικία,
Γιὰ πές μου, δὲν ἐβάρυνε;... Ὁ Μόρνης εἰς τὴ μάχη
Συχνὰ ἐλαμποκόπησε, σὰν ἥλιος π' ὅταν βγαίνῃ
Σκορπῇ τὰ μαῦρα σύγνεφα, ταῖς ἄγριαις καταιγίδες·
Χύνει γαλήνη ὁλόγυρα καὶ τὰ βουνὰ χρυσόνει...
Μὰ τώρα 'ς τὰ γεράματα τ' ἅρματα δὲν ἀφίνεις;
Γιατὶ δὲν ἀναπαύεσαι; Ψάλλουνε τ' ὄνομά σου
Εἰς τὰ τραγούδια οἱ ψάλταις μας. Τὸ πλῆθος, ποῦ σὲ [βλέπει,
Βλογάει τὰ τρεμουλιασταὶ πατήματα τοῦ Μόρνη.
Γιατί δὲν ἀναπαύεσαι τώρα 'ς τὰ γηρατειά σου;
Θὰ φύγῃ, πίστεψ', ὁ ἐχθρὸς σὰν μὲ ἰδῇ ἐμπροστά του.
Ἀλήθεια, εἶν' ἀδύνατο τὸ χέρι μου καὶ τρέμει
—Ἀπάντησεν ὁ γέροντας—ὦ τοῦ Κομάλου γέννα.
Ἠθέλησα τὸ παλαιὸ σπαθί μου νὰ τραβίζω,
Κ' ἔμεινε 'ς τὸ θηκάρι του· ἀνίσως τὸ κοντάρι
Ρίξω, τὸ βλέπεις μακρυὰ ἀπ' τὸ σημάδι πέφτει.
Τὸ χέρι μου αἰσθάνεται τὸ βάρος τῆς ἀσπίδας.
Ἀ! φθειρομάστε, φίλε μου, σὰν τὸ ξερὸ χορτάρι!
Ἡ δύναμί μας χάνεται, καὶ δὲν γυρίζει πίσω!...
Ἀλλὰ, τῆς Σέλμας ἥρωα, εἶμαι πατέρας, βλέπεις.
Ὁ υἱός μου ἐρωτεύθηκε 'ς ταῖς πράξες μου. Ἀκόμα
Εἰς αἷμα δὲν ἐβάφηκε ἐχθρῶνε τὸ σπαθί του.
Ἀκόμα δὲν ἀνέτειλεν ἡ φήμη του. Μ' ἐκεῖνον
Ἤρθα, τὸ νέο χέρι του 'ς τὴ μάχη νὰ γυμνάσω.
Γιὰ τὴν καρδιά μου, ἡ δόξα του θὰ ἦνε ἥλιου ἀχτῖνα,
Εἰς τὸ σκοτάδι τῆς στιγμῆς, πῶδώθενε θὰ φύγω.
Μπορεῖ τοῦ Μόρνη τ' ὄνομα ποτὲ νὰ λησμονήσουν,
Ἀλλὰ νὰ λένε: Κύτταξε τοῦ Γαύλου τὸν πατέρα...[5]
Ὁ Γαῦλος εἰς τὴν πρώτη του θὰ ξεσπαθώσῃ μάχη,
Τῆς Σέλμας εἶπ' ὁ ἥρωας· ἀλλὰ θὰ ξεσπαθώσῃ
Ἐμπρός μου. Εἰς τὴν νειότη του, τὸ χέρι μου ἀσπίδα
Θὰ ἦνε... Τὴν παραμικρὴ ἀμφιβολιὰ μὴν ἔχῃς.
Πήγαινε εἰς τὰ δώματα τῆς Σέλμας, ἀναπαύσου...
Καὶ τί θὰ κατορθώσουμε περίμενε ν' ἀκούσῃς.
Οἱ ψάλταις ἂς ἑτοιμασθοῦν παρηγοριὰ νὰ δώσουν
Σ' τοὺς ἥρωες, πῶδώθενε 'ς τὰ νέφια θὰ μᾶς φύγουν,
Γλυκὰ-γλυκὰ τῆς φήμης τους ψέλλοντες τὸ τραγοῦδι,
Νὰ ξανανειώσῃ 'ς τὴ χαρὰ καὶ ἡ ψυχὴ τοῦ Μόρνη....
Ὀσσιανέ μου, κι' ἄλλοτε εὑρέθηκες 'ς τὴ μάχη,
Κ' ἐβάφη τὸ κοντάρι σου εἰς τῶν ἐχθρῶν τὸ αἷμα...
Γιὰ τοῦτο τώρα σύντροφο τοῦ Γαύλου σὲ ἐκλέγω.
Πηγαίνετε, προσέξετε ὅμως μὴ μακρυθῆτε,
Πολὺ ἀπὸ ἐμένανε, μὴν ἴσως καὶ μονάχους
Σᾶς ἀπανταήσουν οἱ ἐχθροί· κ' ἐνῷ ἦνε 'ς τὴν αὐγή της,
Ἡ φήμη σας αἰφνίδια, παιδιά μου, βασιλέψει.
Σ' τὸ Γαῦλο ἐγύρισε, κ' εὐθὺς εἰς τὴ ψυχή του ἐχύθη
Ἡ ἰδική μου[6]. Ἔβλεπα, 'ς τὸ ζωηρό του βλέμμα,
Ν' ἀστράφτῃ ἄγρια, φοβερὴ μάχης καὶ δόξας φλόγα.
Μ' ἀνήσυχη εὐχαρίστησι ἐγύριζε τὸ μάτι
Εἰς τῶν ἐχθρῶν τὸ στράτευμα. Λόγου; ἀναμεσό μας
Φιλίας ἀνταλλάξαμε. Ἐχύσαν τὰ σπαθιά μας
Ἀντάμα ταῖς ἀχτῖνές τους, γιατὶ μέσα 'ς τὸ δάσος
Μαζῆ κ' οἱ δυὸ τὰ σύραμε, 'ς τὸν ἀθειανὸν ἀγέρα,
Τὰ χέρια δοκιμάζοντες, τὴν δύναμι ὁποῦχαν.

---

1 Ἐκ τῶν λόγων τούτων ἐξάγεται ὅτι ὁ Λάτμος ἦσαν ἡγεμὼν τῶν Πιττῶν, ἤτοι τῶν κατὰ τὴν ἀνατολικὴν πλευρὰν τῆς Σκωτίας οἰκούντων Καληδονίων (Μ).

2 Κατὰ τὴν παράδοσιν, εἰς τὸν Φιγγάλον ἀνηγγέλθη πράγματι ἡ ἐκστρατεία τοῦ Λάτμου. Τὸ ὄνειρον εἶνε ἐπιτυχὴς ποιητικὴ ἐπίνοια (Μ).

3 Οἱ λόγοι οὗτοι ἀναφέρονται εἰς τινα προηγουμένην μάχην, καθ' ἣν ἡττήθη ὁ Λάτμος (Μ).

4 Ὁ Μόρνης ἦτο ἡγεμὼν πολυαρίθμου καὶ ἰσχυρᾶς φυλῆς τῆς Σκωτίας (Μ.)

5 Τὸ ἀμίμητον τοῦτο αἴσθημα ἀναμιμνήσκει ἡμῖν τὸ τοῦ Ἕκτορος:

Ζεῦ, ἄλλοι τε θεοί, δότε δὴ καὶ τόν δε γενέσθαι
Παῖδ' ἐμόν, ὡς καὶ ἐγὼ περ ἀριπρεπέα Τρώεσσιν,
Ὧδε βίην τε ἄγαθὸν καὶ Ἰλίου ἶφι ἀνάσσειν,
Καὶ ποτέ τις εἴπῃσι: πατρὸς δ' ὅγε πολλὸν ἀμείνων.
(Ἰλιάδος Ζ, στίχ. 476—9).

Ὁ Καισαρότης, ἐν ταῖς εἰς τὸν Ὅμηρον σημειώσεσιν αὐτοῦ, προτιμᾷ τὴν τοῦ ἡμετέρου ποιητοῦ ἔκφρασιν, ὡς περικαλύπτουσαν, κατὰ τὴν γνώμην του, τὴν ἰδέαν, καὶ ὡς ἐκ τούτου μὴ προσβάλλουσαν τὴν φιλαυτίαν τοῦ πατρός. Ἀγνοῶ ἂν ἡ γνώμη αὕτη προέρχεται ἐκ πεποιθήσεως, ἢ ἐκ τῆς συστηματικῆς τοῦ Ἰταλοῦ φιλολόγου καταρρᾶς κατὰ τῶν παλαιῶν Ἑλλήνων συγγραφέων ἐν γένει, καὶ κατὰ τοῦ Ὁμήρου ἰδίᾳ. Ἂν προέρχεται ἐκ πεποιθήσεως, τότε σημαίνει ὅτι ὁ Καισαρότης, μὴ ὢν πατήρ, ἠγνόει ἄχρι τίνος σημείου δύναται νὰ φθάσῃ ἡ πατρικὴ φιλοστοργία.— Ὁ ἀοίδὰς Τερασσών, οὐ μόνον ἀποδοκιμάζει τὴν Ὁμηρικὴν ταύτην ἰδέαν, προτιμῶν τὴν τοῦ Σοφοκλέους ἐν τῷ Αἴαντι Μαστιγοφόρῳ:

Ὦ παῖ, γένοιο πατρὸς εὐτυχέστερος,
Τὰ δ' ἄλλα ὅμοιος...

ἀλλ' ἐπιφέρει ὅτι τὰ ποιήματα τοῦ Ὁμήρου δὲν περιέχουσιν ἄλλο ἢ ἀλλεπαλλήλους μωρίας..... Πῶς νὰ μὴ θαυμάσῃ τις τὴν τοιαύτην κριτικὴν εὐφυΐαν; Ἀξία τῷ ὄντι Ἀοίδᾶ!..

6 Φράσις ὁμοία πρὸς τὴν τῆς Γραφῆς: Ἡ ψυχὴ Ἰωνάθαν συνεδέθη τῇ ψυχῇ Δαυΐδ.

(Ἕπεται τὸ τέλος).

Π. Παναρ

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΑΘΗΝΑΙΩΝ (*)

Η ΜΟΥΧΛΙΩΤΙΣΣΑ

Ἡ νεαρὰ καὶ περικαλλεστάτη σύζυγος τοῦ Φράγκου, τοῦ γενναίου Πελοποννησίου ἄρχοντος Δημητρίου Ἀσάνη, δημωδῶς ἀπαθανατισθεῖσα διὰ τοῦ ὀνόματος: *ἡ Μουχλιώτισσα*, ἐκ τῆς πατρίδος αὐτῆς Μουχλίου, ἀπεστάλη κατὰ τὸ σύνηθες, ὅπως κοσμήσῃ τὸ Σουλτανικὸν Χαρέμιον. Τὰ δὲ ἀτυχῆ τέκνα των ὀνομαζόμενα, καθὰ σημειοῖ ὁ Γρηγορόβιος, Ματθαῖος καὶ Ἰάκωβος, ἐγένοντο Γενίτσαροι.

Τὸ κάλλος ὅμως τῆς *Μουχλιώτισσας* προύκάλεσε σκάνδαλον ἐν Κωνσταντινουπόλει, ὅπερ ἐγένετο ἀφορμή, ὅπως καταδειχθῶσιν, ἀφ' ἑνὸς ἡ αὐθαιρεσία τοῦ Κατακτητοῦ καὶ ἀφ' ἑτέρου τὰ ὑπέροχα προτερήματα τοῦ τότε Ἑλληνικοῦ κλήρου, τολμῶντος χάριν τύπων ἀφορώντων εἰς κῶλυμα γάμου νὰ ἀνθίσταται ἐπὶ κινδύνῳ ἀπωλείας, οὐ μόνον τοῦ ἀξιώματος, ἀλλὰ καὶ τῆς ζωῆς πρὸς τὸν φοβερὸν Πορθητήν, εἰς τὸ ὄνομα τοῦ ὁποίου ἔτρεμον οἱ ἰσχυροὶ τῆς γῆς!.....

Πατριάρχης λέγων τότε ὅπως οὗτος εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ Μωάμεθ: «Τοῦτο ἀντίκειται πρὸς τοὺς νόμους τῆς Ἐκκλησίας!» εἶνέ τι μέγα....

Ὁ Πατριάρχης Ἰωάσαφ, προτιμήσας νὰ ἐκβληθῇ τοῦ θρόνου καὶ νὰ ἐξευτελισθῇ διὰ τῆς ἀποκοπῆς τῆς γενειάδος αὐτοῦ, ὅπως μὴ παραβῇ τὸ καθῆκόν του, καὶ ὁ ἐκκλησιάρχης Μάξιμος ρινοτομηθεὶς διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν, εἶνε ἄξιοι νὰ μὴ ἀγνοῶνται ὅλως ὑπὸ τοῦ συγχρόνου ἐλευθέρου Ἑλληνισμοῦ...

Ἀντὶ πάσης ἄλλης ἀφηγήσεως θεωροῦμεν προτιμότερον νὰ παραθέσωμεν τὸ σχετικὸν χωρίον τῆς ἐν τῇ *Τουρκογραικίᾳ* γνωστῆς ἤδη καὶ ἐκ τοῦ Α' τόμου Πατριαρχικῆς Ἱστορίας, ἀπὸ τῆς Ἁλώσεως μέχρι τοῦ ἔτους 1577, τῆς μεταγλωττισθείσης χάριν τοῦ Κρουσίου εἰς κοινὴν φράσιν, παρὰ «Μανουὴλ Μαλαξοῦ τοῦ Πελοποννησιακοῦ».

«...Ὁ Σουλτάνος ὑπῆγε καὶ ἐπολέμησε τὴν Ἀθήνα καὶ τὴν ἐπῆρε, καὶ τὸν αὐθέντην τῶν Ἀθηνῶν τὸν ἔκοψεν ἐκεῖ, τὴν δὲ γυνοῖκα αὐτοῦ καὶ τὰ παιδία ἤφερεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν. Ἦτον δὲ αὕτη θυγατέρα Κυροῦ Δημητρίου τοῦ Ἀσᾶ τοῦ ἀφεντὸς τῆς Κορίνθου, καὶ ἦτον πολλὰ εὐμορφωτάτη καὶ εἰς τὸ πρόσωπον καὶ εἰς ὅλον τὸ κορμί· ἠκούσθη δὲ ἡ εὐμορφία αὐτῆς εἰς ὅλην τὴν πόλιν.

»Ἀκούσας δὲ δι' αὐτὴν ὁ πρωτοβεστιάριος (τοῦ τελευταίου αὐτοκράτορος τῆς Τραπεζοῦντος καὶ πρῶτος ἐξάδελφος τοῦ Μαχμοὺτ πασᾶ) ἠθέλησε νὰ τὴν ἰδῇ καὶ ὡς εἶχεν παρρησίαν εἰς τὸν αὐθέντην, ἔκαμε πολλὰς τέχνας καὶ εἶδεν αὐτήν. Καὶ καθὼς εἶδεν τὴν εὐμορφίαν ἐκείνης, ἔπεσεν ὅλη ἡ ἀγάπη αὐτοῦ καὶ ὁ πόθος εἰς αὐτήν, καὶ ἀποφάσισεν εἰς τὸν ἑαυτόν του, ἢ νὰ τὴν ἐπάρῃ γυναῖκα ἢ νὰ ἀποθάνῃ. Καὶ τῆς ὥρας ἔστειλε γράμματα καὶ μηνύματα, ὡς ἀπὸ μέρους τοῦ πασιᾶ εἰς τὸν πατριάρχην (Ἰωάσαφ τὸν Κόκαν), ὅπως νὰ δώσῃ αὐτοῦ θέλημα νὰ τὴν πάρῃ γυναῖκα.

«Ὁ δὲ πατριάρχης τελείως δὲν ἠθέλησε νὰ ἀκούσῃ οὐδὲ νὰ ἀποδεχθῇ τοιοῦτον λόγον, ἔστοντας ὁποῦ ἦτον φανερὰ μοιχοζευξία, νὰ παρέβῃ τοὺς θείους νόμους καὶ τὸ περισσότερον, ὁποῦ ἔβόα ἡ νόμιμος αὐτοῦ γυναῖκα καὶ τὰ παιδία. Ὡς δὲ εἶδεν ὁ πασιᾶς, ὅτι δὲν κάμνει τὸ θέλημα αὐτοῦ ὁ πατριάρχης καὶ ὁ μέγας ἐκκλησιάρχης, ἔκαμε τὸν Σουλτάνον καὶ ἔκοψε τὰ γένεια τοῦ πατριάρχου, καὶ τοῦ μεγάλου ἐκκλησιάρχου ἔσχισε τὴν μύτην αὐτοῦ ἀπὸ τὰ δύο πλάγια. Καὶ ἐν τῷ ἅμα ἔβγαλεν αὐτὸν τὸν πατριάρχην διὰ ὁρισμοῦ τοῦ Σουλτάνου ἐκ τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου καὶ τὸν ἀπεδίωξε. Καὶ ἐκεῖ ὁποῦ ἔκοπταν τὰ γένεια τοῦ πατριάρχου, ἔλεγε μεγάλῃ τῇ φωνῇ: Οὐχὶ μόνον τὰ γένεια νὰ μοῦ κόψουν ἕνεκεν τῆς ἀληθείας καὶ διὰ νὰ μὴ δὲν παρέβω τοὺς νόμους μου καὶ κολασθῶ, ἀμὴ καὶ τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας καὶ τὴν κεφαλήν. Καὶ ἔτζη ἐβγῆκεν ἐκ τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου διωγμένος.

»Τοῦ δὲ ἐκκλησιάρχου, ὁποῦ ἔσχισαν τὴν μύτην αὐτοῦ, ἡ αἰτία ἦτον αὕτη. Αὐτὸς ἦτο σοφώτατος πολλὰ καὶ νομιμάριος καὶ δίκαιος καὶ ποτέ του δὲν ἤθελε νὰ εἰπῇ ἢ νὰ παρέβῃ, ἔξω ἀπὸ ἐκεῖνο, ὁποῦ ὥριζαν οἱ θεῖοι νόμοι. Διὰ τοῦτο ὁ πατριάρχης ἐγνωρίζοντας αὐτὸν δίκαιον, τὸν εἶχε πάντοτε σιμά του καὶ τὸν ἐσυμβουλεύετον. Καὶ ἕνεκεν τούτου ὁ πρωτοβεστιάριος ἐμήνυσεν αὐτοῦ κρυφῶς καὶ δῶρα μεγάλα τοῦ ἔστειλε νὰ πλαγιάσῃ καὶ νὰ κάμῃ τὸν πατριάρχην νὰ τὸ στέρξῃ νὰ τοῦ συγχωρήσῃ νὰ ἐπάρῃ τὴν μοιχαλίδα. Ἀμὴ ὁ εὐλογημένος ἐκκλησιάρχης καὶ τὰ δῶρα ὀπίσω ἔστειλε καὶ ἐκείνους ὁποῦ τὰ ἤφεραν μετ' ὀργῆς τοὺς ἀπεδείωξε λέγοντα πρὸς αὐτούς, ὅτι ἡμεῖς δὲν παρασαλεύομεν ἀπὸ τὴν ἀπόφασιν τῶν θείων νόμων, ἀμὴ κρατοῦμεν αὐτοὺς καὶ διαφεντεύομεν νὰ εἶνε ἀσάλευτοι καὶ ἀμετάτρευτοι εἰς τοὺς αἰῶνας, καὶ ὅποιος παραβαίνει αὐτοὺς καὶ τοὺς καταπατεῖ θέλει πέσῃ εἰς τὴν ὀργὴν καὶ κατάραν τοῦ Θεοῦ καὶ θέλει κολασθῆ αἰωνίως Καὶ ἔτζη ὑπῆγαν ὀπίσω κατησχυμένοι οἱ ἀπεσταλμένοι παρὰ τοῦ πρωτοβεστιαρίου καὶ εἶπαν αὐτοῦ, ὅλους αὐτοῦ τοὺς λόγους, ὁποῦ τοὺς εἶπεν ὁ αὐτὸς μέγας ἐκκλησιάρχης. Καὶ ὁ πρωτοβεστιάριος ἀκούσας τοὺς φοβεροὺς λόγους ἐκείνους τοῦ μεγάλου ἐκκλησιάρχου, ὑπῆγεν εἰς τὸν πασιᾶν καὶ τοὺς εἶπε καὶ ἐδιάβαλεν αὐτόν, ὅτι αὐτὸς ἔναι ἡ αἰτία, ὁποῦ δὲν τὸ ἔστερξεν ὁ πατριάρχης καὶ διὰ τοῦτο ἔσχισαν τὴν μύτην αὐτοῦ.

»Ὁ δὲ πρωτοβεστιάριος ἐπλήρωσε τὴν ἐπιθυμίαν τῆς ἀγάπης αὐτοῦ καὶ ἔλαβε θέλημα ἀπὸ τὸν πασιᾶν καὶ ἐπῆρεν αὐτὴν τὴν γυναῖκα παρανόμως. Καὶ τὴν νόμιμον αὐτοῦ γυναῖκα καὶ τὰ παιδία ἀπεδίωξε παντελῶς. Ἀλλ' ἡ θεία σπάθη τοῦ Θεοῦ δὲν ἄφησεν αὐτὸν νὰ ὑπάγῃ εἰς μάκρος, νὰ μὴ δὲν τοῦ ἀνταποδώσῃ τὸ ἀνταπόδομά του, καθὼς ἔκαμεν, ἀμὴ ὀγλήγορα τοῦ τὸ ἔδωκεν.

»Μιᾷ γὰρ ἡμέρᾳ ἐκαθέζετον ὁ αὐτὸς πρωτοβεστιάριος μετὰ τινων ἀρχόντων καὶ ἔπαιζαν τὰ ἀζάρια, ἤγουν τὸ ταυλῆ. Καὶ παίζοντας ἄπλωσε νὰ ἐπάρῃ τὰ ἀζάρια νὰ τὰ ρίξῃ. Καὶ ἐκεῖ ὁποῦ ἄπλωσε τὸ χέρι του, ἐν τῷ ἅμα ἀπέθανεν, ἄγρια καὶ φοβερὰ τρίζοντα τὰ δόντια αὐτοῦ. Ὦ τῆς μακροθυμίας σου, Κύριε!. . . . . .

. . . . . .

»Ἀκούσας δὲ ὁ Σουλτάνος καὶ ὁ πασιᾶς τὸν ἐξαίφνης καὶ φοβερὸν θάνατον τοῦ αὐτοῦ πρωτοβεστιαρίου, ἐθαύμασαν εἰς τοῦτο καὶ ἐγνώρισαν, ὅτι ἦτο παίδευσις τοῦ Θεοῦ καὶ ἐλυπήθησαν. Ὅμως ὡσὰν ὥρισεν ὁ πασιᾶς διὰ ὁρισμοῦ τοῦ Σουλτάνου καὶ ἐβγῆκεν ὁ πατριάρχης ἐκ τοῦ θρόνου καὶ ἐδειώχθη τελείως, ἐσυνήχθησαν πολλοὶ ἀπὸ τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ ἡνώθησαν μετὰ τῶν κληρικῶν τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας καὶ σύνοδον ἔκαμαν ποῖον νὰ κάμουν καὶ στήσουν πατριάρχην. Ὅθεν ὅλοι ὁμοφώνως ἐψήφισαν πατριάρχην τὸν Ξυλοκαράβιν». Ὁ περιβόητος καὶ πολυμαθὴς οὗτος πρωτοβεστιάριος τοῦ τελευταίου αὐτοκράτορος Τραπεζοῦντος Δαυΐδ, ὁ ἐρασθεὶς τὴν *Μουχλιώτισσαν* τοσοῦτον ἐμμανῶς καὶ χαρακτηριζόμενος ὡς «πεπονηρευμένος, εὔμορφος, ἐπιτήδειος, ὑψηλὸς καὶ εἰς τὸ *δοξάρι θαυμαστός*», εἶνε ὁ δουλόφρων καὶ ἐξωμότης Τραπεζούντιος *Γεώργιος Ἀμοιρούτζης* — ὃν πληροῖ ἐγκωμίων ὁ συνάδελφος αὐτοῦ *Κριτόβουλος* — ἀνήκων καὶ αὐτὸς εἰς τοὺς *διφυεῖς* ἐκείνους *ραγιάδες*, ὧν ἡ ψυχολογικὴ ἀνάλυσις δὲν ἐγένετο εἰσέτι πλήρης· διότι, ἐνῷ ἀφ' ἑνὸς θρηνεῖ οὗτος ἐπὶ τῇ καταστροφῇ τῆς Πατρίδος, ἀφ' ἑτέρου:

Χαίροις φαεινὸς ἀστὴρ
χαίροις φωτεινὸς φωστὴρ

ψάλλει, ἐν Ἀνακρεοντείῳ ᾠδῇ, πρὸς τὸν Μωάμεθ.

Αὐτοκράτωρ μέγιστε αὐτοκρατόρων
ἄναξ Χὰν ὑπέρτατε τῶν ὑπερτάτων
ἥλιε φαεινότατε ὁ χρυσαυγέσιν
ἀκτῖσι ταῖς σαῖς πᾶν τὸ ὑπεῖκον λάμπων,
φέγγων καθηδύνων τε δαψιλεστάτως....

προσφωνεῖ ἐν ἑτέρᾳ ᾠδῇ τὸν αὐτὸν καταστροφέα τοῦ Ἑλληνισμοῦ, εὐχόμενος αὐτῷ νίκας ἐπὶ νικῶν....

Πλήρη τὰ ποιήματα ταῦτα ἐκδοθέντα ὑπὸ Σ. Λάμπρου, εὑρίσκει τις ἐν *τῷ Δελτίῳ* τῆς Ἐθνολογικῆς Ἑταιρείας.

Ἀλλὰ καὶ δύο ἐρωτικὰ τετράστιχα σωζόμενα τοῦ αὐτοῦ, ἀναφέρονται βεβαίως εἰς τὸν πρὸς τὴν Μουχλιώτισσαν ἔρωτά του.

Βέλη ἐκ τῶν ὀμμάτων σου βάλλουσι τὰς καρδίας
βαθαὶ τῶν θεωμένων σοι! Οἱ δ' ὄμως ἀγαπῶσι
καὶ χαίρουσι φλεγόμενοι, φιλοῦσι τετρωμένοι.
Φεῦ! οἷον ἔρωτα γεννᾷς, φεῦ! οἷον πόθον τίκτεις,

ἔψαλλεν ὁ ἐρωτευμένος προδότης εἰς στίχους ἀχρείους.

Εἰς οἶκον εἶδόν σέ ποτε κάτωθεν ἐκ τοῦ κήπου,
καὶ τῇ σκιᾷ τοῖς ὄμμασι σοῦ προϊόντος ἦλθον,
καὶ θάμβος ἔσχε με εὐθὺς καὶ πόθος σὺν ἐκπλήξει,
φεῦ! οἷον φέρεις ἔρωτα, ἢ νίκας οἵας τρέφεις!....

Εἰς τοιοῦτον ἄθλιον λοιπόν, ἠναγκάσθη νὰ παραδώσῃ τὰ θέλγητρά της ἡ τελευταία Δούκισσα τῶν Ἀθηνῶν.

Δ. Γ. Καμπουρογλους.

(*) Ἐκ τοῦ προχθὲς δημοσιευθέντος 1ου τεύχους τοῦ Β'. τόμου.

ΟΚΤΑΒΙΟΥ ΦΕΓΙΕ

Η ΤΙΜΗ ΤΟΥ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΟΥ

ΜΥΘΙΣΤΟΡΙΑ

(Συνέχεια)

ΙΑ΄

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΑΙΩΝΟΣ

Ὁ μαρκήσιος δὲ Πιερπὼν ἐκληρονόμησεν ἐξ ἀδιαθέτου τὴν περιουσίαν τῆς κυρίας δὲ Μοντορόν, οὕτω δὲ τοῦ λοιποῦ εἶχεν ἐτήσιον εἰσόδημα πλέον τῶν 400,000 δραχμῶν. Διῆλθε τοὺς πρώτους μῆνας τοῦ πένθους του ἐν τῇ ἰδιοκτησίᾳ τοῦ Γενὲ κυνηγῶν μόνος καὶ περὶ τὰ τέλη τοῦ Ὀκτωβρίου ἐπέστρεψεν εἰς Παρισίους. Κατῴκησεν εἰς τὸ ἐπὶ τῆς μεγάλης ὁδοῦ Βαρὲν μέγαρον, ὅπερ ἀνῆκεν εἰς τὴν θείαν του, ἀλλὰ συγχρόνως ἐκράτησε καὶ τὸ ἰσόγειον τῆς λεωφόρου Μαλεζέρμπ, τοῦθ' ὅπερ προὐκάλει τὰ μειδιάματα τῶν κυριῶν... Ὑπῆρξε πάντοτε, καὶ κατὰ τὸν χρόνον τῆς σχετικῆς πτωχίας του, γνωστότατον πρόσωπον ἐν τῷ παρισινῷ κόσμῳ, ἔνθα ἡ ἱπποτικὴ χάρις του, ἡ προσωπική του ἀξία, ἡ σώφρων κομψότης του, καθίστων αὐτὸν τὸν ἐντελέστερον τύπον τῆς κοινωνικῆς ὑπεροχῆς. Οὐχὶ ἄνευ ἐκπλήξεως λοιπὸν τὸν εἶδον ν' ἀναφανῇ ἐπὶ τῆς σκηνῆς, ἐφ' ἧς ἦτο τόσον γνωστὸς καὶ ἐφ' ἧς τόσον ἐξετιμᾶτο, μὲ διαγωγὴν πολὺ ὀλιγώτερον ἄμεμπτον. Ἤδη ἀπὸ τοῦ προηγουμένου χειμῶνος μετὰ τὴν ἐκ Λονδίνου ἐπιστροφήν του, εἶχον παρατηρήσει παραδόξους μεταβολὰς εἰς τὰς ἕξεις του. Συχνάκις τὸν εἶδον εἰς τὸ θέατρον, εἰς τὰς πρώτας θέσεις, μετὰ γυναικῶν ἀρκετὰ θελκτικῶν, ἀναμφιβόλως, ἀλλὰ μεθ' ὧν δὲν ἦτο σύνηθες νὰ φαίνωνται πρὸ τοῦ δημοσίου οἱ διελθόντες τὴν πρώτην νεότητα. Ἡ λεπτομέρεια αὕτη, — πιθανὸν νὰ τὴν ἐνθυμεῖτο, — δὲν διέφυγε τὴν ὀξυδέρκειαν τῆς Μαριάννας δὲ Λα-Τρεγιάδ. Τὸν εἶδον ἐπίσης ἔφιππον ὅπως εἰς τὰς δενδροστοιχίας τοῦ δάσους, παρὰ τὸ πλευρὸν ἁμαζόνων ἀρκετὰ ἡμέρων, τοῦθ' ὅπερ ἐξέπληττεν ἐπίσης ὡς προερχόμενον ἐξ ἀνθρώπου ἐξαιρετοῦ λεπτότητος καὶ εὐπρεπείας... Ἔλεγον μάλιστα ὅτι ἔφερεν ἐξ Ἀγγλίας ἐλάττωμά τι, ὅπερ δὲν ἦτο σπάνιον εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα, ὅπως παρ' ἡμῖν. Ὁ ὑποκόμης δ' Ἐμαρὲ τοὐλάχιστον, ὅστις τὸ ἐγνώριζεν, ἐβεβαίου τὴν σύζυγόν του ὅτι αὐτὸς ὁ διαβολο-Πιερπὼν ἐσυνείθισεν ἐκεῖ κάτω κάλλιστα τὸν οἶνον τοῦ *πόρτο* καὶ τὸ *μπράντι*.

Τὰ μᾶλλον ἐν Παρισίοις ἐνδιαφερόμενα πρόσωπα διὰ τὸν μαρκήσιον, ἡ Βεατρίκη καὶ ἡ κυρία δ' Ἐμαρέ, συνεκινήθησαν ἀμέσως διὰ τοὺς κακοὺς αὐτοῦ ψιθυρισμούς. Ἀλλ' ἐπροτίμησαν νὰ πιστεύωσιν ὅτι ὅλα ταῦτα ἦσαν ἁπλαῖ κακολογίαι.

Ἐν τούτοις μόλις ἐπανῆλθεν εἰς Παρισίους, ὁ πλούσιος κληρονόμος τῆς κυρίας δὲ Μοντορόν, ὡς μεθυσμένος διὰ τὴν νέαν τύχην του, ἔδειξε τοιαύτην διαγωγήν, ὥστε καὶ οἱ μᾶλλον εὐνοϊκῶς διατεθειμένοι πρὸς αὐτὸν ἦτο ἀδύνατον νὰ ἀρνηθῶσι τὴν μεταμόρφωσιν, ἥτις ἐγένετο εἰς τὸν χαρακτῆρά του. Οὐδέποτε ὑπῆρξε *πουριτανός*, ἀλλὰ τὸν εἶχον ἴδη πάντοτε συνεπιφέροντα, εἰς τὰς ἐρωτικὰς περιπετείας του, ἅπασαν τὴν ἠθικὴν λεπτότητα, ἣν αὗται ἐπιδέχονται, καὶ ἥτις φαίνεται συνισταμένη, διὰ τίμιον ἄνθρωπον, εἰς τὸ νὰ μὴ ἐκτίθεταί τις πρὸ τοῦ κοινοῦ διὰ τῶν ἐρώτων του, ἔτι δ' ὀλιγώτερον διὰ τῶν ἐλαττωμάτων του. Ἤδη δὲ ἔλεγον ὅτι ἐπεδείκνυτο ἀψηφῶν τὴν κοινὴν γνώμην. Οὕτως ἐπεδείκνυε λίαν ἀσυστόλως τὰς σχέσεις του μετ' ἀστέρος τινὸς τοῦ μελοδραματίου, ὅστις, χάρις εἰς τὴν ἐλευθεριότητά του, διήρχετο καθ' ἑκάστην τὸ δάσος διὰ τῆς λαμπροτέρας συνωρίδος τῆς Γαλλίας. Ἀλλὰ τοῦτο, λέγουσιν, ἦτο ἡ ἐλαχίστη τῶν ἀποπλανήσεών του, καὶ ἤρχισαν νὰ τῷ προσάπτωσιν ἕξεις, αἵτινες ἔφερον ἀρκετὰ κακὸν χαρακτῆρα κραιπάλης. Ἐψιθύριζον καὶ ἐφωνάσκουν, εἰς τὰς λέσχας καὶ τὰς αἰθούσας, περὶ ὡρισμένων τινῶν δείπνων ἑβδομαδιαίων, ἅτινα ἔκαμνε μετὰ φίλων καὶ ἐλευθεριῶν γυναικῶν.

Διηγοῦντο διὰ τὸν Πιερπὼν καὶ ἄλλας ἐκκεντρικότητας τοῦ αὐτοῦ εἴδους, ἃς εἶνε ἀνωφελὲς νὰ ἐκθέσωμεν ἀκριβῶς καὶ αἵτινες χωρὶς νὰ προσβάλλωσι ρητῶς τὴν τιμήν του, ἤγειρον ὀλίγον κατ' ὀλίγον πέριξ τοῦ ὀνόματός του, τοῦ τόσον σεβαστοῦ μέχρι τοῦδε, θόρυβον οὐχὶ τόσον ἔντιμον.

Ἡ Βεατρίκη καὶ ἡ κυρία δ' Ἐμαρὲ ἦσαν ἱκανῶς ἀναμεμιγμέναι ἐν τῷ θορύβῳ τοῦ κόσμου, ὅπως εὕρωσι τὴν εὐκαιρίαν ἐδῶ ἢ ἐκεῖ, εἰς τὸ θέατρον, ἢ τὸ δάσος, νὰ βεβαιωθῶσιν ἰδίοις ὄμμασι διὰ τὰς πολὺ ὀλίγον κρυπτομένας ἀταξίας τοῦ μαρκησίου. Ἡ ὑποκόμησσα ἔμαθεν ἐκ νέου περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου ἀπὸ τὸν σύζυγόν της, συνδαιτυμόνα τόσον συνήθη τῶν περιφήμων ἐκείνων δείπνων, καὶ ἡ Βεατρίκη, ἐξ ἄλλου, παρὰ τοῦ Γουσταύου Καλβά, ὅστις — ἀξιοκαταφρόνητος μέν, ἀλλὰ διασκεδαστικὸς πάντοτε — εἰσεχώρει εἰς τὰ θέατρα καὶ τὰ καφενεῖα τῶν ἐφημεριδογράφων, ἔνθα ἤκουεν ἁπλῆστως περὶ παντὸς Παρισινοῦ σκανδάλου. Οὐδέποτε ὑπῆρξεν ἀρκετὴ συμπάθεια μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ Πιερπὼν, ὃν ἄλλοτε συνήντα συχνάκις εἰς τοῦ γυναικαδέλφου του, καὶ ἦτο εὐχαριστημένος νὰ ἐξακοντίζῃ τὰς ὕβρεις του, ἰδίᾳ πρὸ τῆς Βεατρίκης, ἧς ηὐνόει τὴν μυστικὴν ἀλληλεγγύην μετ' ἀνθρώπου τῆς φυλῆς της. Ἀλλ' ὅ,τι ὑπὲρ πᾶν ἄλλο κατεδίκαζε παρὰ ταῖς δύο γυναιξὶ τὸν Πιερπὼν ἦτο τὸ ὅτι ἐγκατέλειψεν ἀμφοτέρας καθ' ὁλοκληρίαν, τοῦθ' ὅπερ ἐθεώρουν ὡς ὁμολογίας τῆς ἀναξιότητός του. Οὐδ' εἰς τὸ ἐργαστήριον τοῦ Φαβριχίου δὲν ἐφαίνετο πλέον, πρὸς μεγάλην θλῖψιν τοῦ καλλιτέχνου, ὅστις ἠγάπα πολὺ τὸν ἐν ταῖς μάχαις καὶ τῷ στρατιωτικῷ νοσοκομείῳ σύντροφόν του.

Ὁ Πιερπὼν ἄλλως τε ἀφῆκε πολλὰς τῶν παλαιῶν σχέσεών του. Ἐν τούτοις τὸν ἔβλεπον ἔτι ἐνίοτε εἰς οἰκιακὰς ὁμηγύρεις, διότι τὸν εὑρίσκομεν περὶ τὰ μέσα Δεκεμβρίου ἐν τῇ αἰθούσῃ τῆς Μαριάννας δὲ λὰ Τρεγιάδ. Εἶνε ἀληθὲς ὅτι ἐπορεύθη ὑπὸ ἐξαιρετικὴν ὅλως περίστασιν, ὅπως συγχαρῇ δηλαδὴ τὴν δεσποινίδα Μαριάνναν διὰ τοὺς γάμους της. Διότι ἡ ὡραία ἐκείνη κόρη ὑπανδρεύετο τὸν βαρῶνον Ἰούλιον Γκρέμπ, υἱὸν τοῦ ἑτέρου τῶν τραπεζιτῶν Ἀδελφῶν Γκρέμπ, κύριον ἤδη δωδεκάδος ἑκατομμυρίων τοῦ πατρός του καὶ ἐπίδοξον κληρονόμον τοῦ θείου του.

Καθ' ἣν στιγμὴν ἐπαρουσιάζετο ὁ Πιερπών, ἡ κυρία δὲ λὰ Τρεγιάδ, λίαν πολυάσχολος καὶ μὲ τὰς χεῖρας πλήρεις πολυτίμων θηκῶν, ἦτο ἑτοίμη νὰ ἐξέλθῃ· τῷ ἐζήτησε λοιπὸν συγγνώμην, διότι τὸν ἀφίνει μόνον μετὰ τῆς θυγατρός της καὶ τῆς μίας Εὔας, καθ' ὅσον τὴν ἀνέμενον εἰς τὸ μέγα κατάστημα τῶν ἀσπρορρούχων τοῦ βουλεβάρτου.

Ἐάν, ἄλλοτε, ὁ Πιερπὼν οὐδόλως ἐσκέφθη νὰ κάμῃ σύζυγόν του τὴν δεσποινίδα Μαριάνναν, δὲν τὴν ἔκρινεν ἀναξίαν ἐν τούτοις ἐνδιαφέροντος, καὶ ἐξηκολούθει νὰ τὴν περιποιῆται ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρόν, διὰ πᾶν ἐνδεχόμενον, ὡς πρόσωπον τοῦ μέλλοντος.

— Δεσποινίς, τῇ εἶπε διὰ διφορουμένου τόνου, ἐπιτρέψατέ μοι νὰ σᾶς προσφέρω τὰ εἰλικρινέστερα συγχαρητήριά μου.... Ὑπανδρεύεσθε ἕνα τῶν νεωτέρων καὶ καλητέρων φίλων μου, — τέλειον εὐγενῆ, — θαυμάσιον νέον, ὅστις θὰ σᾶς καταστήσῃ εὐτυχεστάτην.

— Δὲν γνωρίζω, ἀπήντησεν ἡ Μαριάννα παρατηροῦσα αὐτὸν διὰ τῶν μεγάλων σκωπτικῶν ὀφθαλμῶν της, δὲν γνωρίζω ἂν εἶνε τοιοῦτον ὑπόδειγμα, οἷον τὸν παρουσιάζετε, ἀλλά, ἐν πάσῃ περιπτώσει, σᾶς δίδει παράδειγμα, τὸ ὁποῖον ὀφείλετε ν' ἀκολουθήσητε.... θέτει τέρμα!...

— Δυστυχῶς, δεσποινίς, δὲν εὑρίσκουσιν ὅλοι τοιαύτην λαμπρὰν εὐκαιρίαν.

— Καὶ σημειώσατε, ἐξηκολούθησεν ἡ Μαριάννα, ὅτι εἶνε νεώτερός σας κατὰ πολλὰ ἔτη....

— Μάλιστα, ἀλλ' ἐγώ, δεσποινίς, εἶμαι νεώτατος διὰ τὴν ἡλικίαν μου.

— Τὸ λέγουν!

— Ἔχουν δίκαιον..... ἐνῷ ἐκεῖνος — ὁ Ἰούλιος — εἶναι πολὺ πεπαλαιωμένος διὰ τὴν ἡλικίαν του.

— Εἶμαι κατενθουσιασμένη, ἀπήντησεν ἡ Μαριάννα, καὶ δὲν ἠδύνασθε νὰ μοὶ κάμητε ἔπαινον, ὅστις θὰ μὲ συνεκίνει πλειότερον. Ἐγὼ αὐτὴ εἶμαι τόσον πρᾶος, ἥσυχος καὶ εὐαίσθητος, ὥστε σύζυγος πολὺ ζωηρὸς θὰ μοὶ ἀπήρεσκεν ἐντελῶς.

— Κατεπείσθην πρὸ πολλοῦ, δεσποινίς, περὶ τούτου, καὶ ἔσχον ἤδη τὴν εὐχαρίστησιν νὰ γνωστοποιήσω τοῦτο εἰς τὸν νεαρὸν φίλον μου.

— Πῶς τοῦτο, ἀγαπητὲ κύριε ;

— Θεέ μου, μάλιστα..... Ἀγαπητέ μοι Ἰούλιε, τῷ εἶπα — διότι εἴμεθα πολὺ συνδεδεμένοι — ἔσχον τὴν εὐχαρίστησιν νὰ συναντήσω τὴν δεσποινίδα δὲ λὰ Τρεγιὰδ εἰς τὴν ἐξοχήν, ἐν τῇ οἰκίᾳ τῆς θείας μου... ἔλαβον τὴν εὐκαιρίαν νὰ τὴν σπουδάσω — καὶ παρετήρησα εἰς αὐτὴν γλυκύτητά τινα, εὐαισθησίαν — ἐπιτρέψατέ μοι, δεσποινίς, τὴν ἔκφρασιν,—ἀγνότητα..., ἥτις εἶνε ἀξία τῆς μεγαλητέρας εὐλαβείας.

— Κύριε δὲ Πιερπών, δὲν γνωρίζω πῶς νὰ σᾶς εὐχαριστήσω διὰ τὴν τόσην σας καλωσύνην δι' ἐμέ...

— Τώρα ἀρχίζει, δεσποινίς.... ἐὰν τὴν ἐνθαρρύνετε !

— Ἔστω ! τὴν ἐνθαρρύνω... θὰ ἔλθητε νὰ μὲ ἴδητε,ὅταν θὰ ὑπανδρευθῶ ;

— Καθ' ἑκάστην, δεσποινίς, ἐὰν μοὶ τὸ ἐπιτρέπητε.

— Καθ' ἑκάστην, εἶνε ἴσως πάρα πολύ... θὰ ἦτο πολὺ κοπιαστικὸν δι' ὑμᾶς... διότι θὰ κατοικήσωμεν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Μονσὼ —καὶ εἶνε ὀλίγον μακρὰν τῆς φρικώδους ὁδοῦ σας.

— Συγγνώμην, δεσποινίς... ἀλλὰ ἐκτὸς τοῦ μεγάρου μου ἐν τῇ ὁδῷ Βαρὲν κατέχω καὶ τὴν μονόροφον οἰκίαν μου ἐπὶ τῆς λεωφόρου Μαλεζέρμπ.

— Διατί, κύριε ;

— Ὅπως ἔχω τὴν τιμὴν νὰ εἶμαι γείτων σας .

— Ἀληθῶς ;.... ἐὰν ἐγνωρίζατε πόσον μὲ τέρπει, κύριε δὲ Πιερπών !

— Ἀλλὰ δὲν τέρπει καὶ ἐμὲ ὀλιγώτερον, δεσποινίς, σᾶς βεβαιῶ !

Ὁ διάλογος αὐτός, ὅστις ἐφαίνετο ὅτι διεσκέδαζε μεγάλως τὴν παιδαγωγόν, διεκόπη ὑπὸ δύο ἢ τριῶν νέων προσώπων, ἅτινα εἰσῆλθον ἐν τῇ αἰθούσῃ τῆς Μαριάννης κομπάζοντα ὑπὸ τὰς μοσχοβόλους μηλωτάς των.

Τὸ δροσερὸν πρόσωπον τῆς ἀμερικανίδος μίς Καίτης Νίκολσον, μιᾶς τῶν εἰσελθουσῶν,ἔλαβε τὸ χρῶμα τοῦ ῥόδου τῆς Βεγγάλης, ὅτε παρετήρησε τὸν Πιερπών. Δυστυχῶς ὁ μαρκήσιος ἐνόμισεν, ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ παρατείνῃ τὴν ἐπίσκεψίν του ἐπὶ πλέον καὶ ἀπεσύρθη,ἀφοῦ ἔσφιγξε τὴν χεῖρα τῆς Μαριάννης,ἥτις τῷ εἶπεν,ὅτε ἐξήρχετο:

— Δὲν ἐτελειώσαμεν.

— Ἐλπίζω !

Μετὰ τοὺς προκαταρκτικοὺς ἐναγκαλισμούς, αἱ δεσποινίδες Σαλβὲν καὶ δ' Ἀλβαρές, αἵτινες συνώδευον τὴν μὶς Νίκολσον, ἠρώτησαν μετ' ἐνδιαφέροντος ἐὰν ὡρίσθη ἀκριβῶς ἡ ἡμέρα τῶν γάμων.

— Μάλιστα, ἀπήντησεν ἡ Μαριάννα, ὡρίσθη διὰ τὴν 5 Ἰανουαρίου... ὡς δῶρον τῆς πρωτοχρονιᾶς μου ἢ μᾶλλον τῆς τοῦ συζύγου μου.

— Θὰ πιστεύσῃς, ἀγαπητή μου, εἶπεν ἡ δεσποινὶς Σαλβέν,ὅτι δὲν συνήντησά ποτε τὸν μνηστῆρά σου; Διαφλέγομαι ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας νὰ τὸν ἴδω.

— Λαίμαργος, εἶπεν ἡ Μαριάννα.—Ἐ! εἶσαι εὐτυχής... τὸν περιμένω.

— Τὸν λέγουν θελκτικόν, προσφιλής μου.

— Εἶνε,ἀγαπητή μου. Εὑρίσκω μάλιστα τὴν λέξιν θελκτικὸς ὀλίγον ἀσθενῆ...

Ἡ θύρα ἠνοίχθη καὶ εἰσῆλθεν ὁ βαρῶνος Ἰούλιος Γκρέμπ,ὁ καὶ «*Τὸ τέλος τοῦ αἰῶνος*» ἐπιλεγόμενος. Ἦτο παρεπώνυμον τοῦτο, ἢ μᾶλλον τίτλος, ὃν μόνος ἠγάπα νὰ λαμβάνῃ καὶ δι' οὗ τὸν ἀπεκάλουν ἐξ οἰκειότητος οἱ φίλοι του. Ἦτο μονογενὴς υἱὸς ἐθωπεύθη πολὺ ὑπὸ τῆς μητρός του, ἥτις δὲν ἔπαυσε νὰ εὑρίσκηται εἰς ἔκστασιν πρὸ αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ἡμέρας,καθ' ἣν τὸ πρῶτον τὸν εἶδε χασμώμενον. Ἐμειδίασε τρυφερῶς διὰ τὰς πρώτας νεανικὰς παρεκτροπάς του, καὶ τέλος συνετέλεσεν εἰς τὸ νὰ τὸν κατάστήσῃ ἀνυπόφορον «μικρὸν κύριον»,οἷος ἦτο. Ὅπως διατήρήσῃ ἐν τῇ κοινωνίᾳ τὴν ὑπεροχὴν καὶ τὴν ἰσχύν, ἣν τὸν ἐσυνείθισαν νὰ ἔχῃ ἐν τῇ οἰκογενείᾳ, ἐξεζήτησε παράστημά τι καὶ σοβαρότητα, ἅτινα τῷ παρέσχον πᾶν ἄλλο ἢ τὸ ζητούμενον· οὐδὲν καλήτερον εὗρεν ἢ νὰ ἐκπλήττῃ—ἢ μᾶλλον ὡς ἔλεγε, νὰ καταπλήττῃ τοὺς συγχρόνους του ἐπιτηδευόμενος κυνικὴν διαφθοράν. Ἀσυνάρτητοί τινες φράσεις τοῦ Δαρβίνου, εἰλημμέναι ἐδῶ καὶ ἐκεῖ, καὶ ἀναμεμιγμέναι εἰς συγκεχυμένην ἰδέαν τοῦ Σοπεγχάουερ, τῷ ἐδίδαζαν τὴν ἀόριστον θεωρίαν τοῦ ἠθικοῦ μηδενισμοῦ,ἣν ἐπεδείκνυεν. Εἰς πάντα, ἐν τῇ φιλολογίᾳ, ἐν τῇ τέχνῃ, ἐν τῇ πολιτικῇ, ἀλλὰ πρὸ πάντων ἐν τῇ ἠθικῇ, ἐκηρύσσετο καθαρῶς σκεπτικιστής, ἐκ πάντων κεκορεσμένος, ἀπογοητευμένος, ἀποστρεφόμενος τὰ παλαιὰ ἤθη,διεφθαρμένος καὶ κατεστραμμένος μέχρι μυελοῦ τῶν ὀστέων, ἀποσυντεθειμένος, καὶ ἤδη μάλιστα εἰς τοιοῦτον βαθμόν, ὡς ἔλεγε καυχώμενος, ὥστε θὰ ἠναγκάζοντο νὰ τὸν περισυλλέξωσι διὰ κοχλιαρίου. Τοιαῦται ἦσαν αἱ ἀξιώσεις τοῦ «Τέλους τοῦ αἰῶνος», ὅστις μὴ ἔχων πλέον τὰς πεποιθήσεις τοῦ παρελθόντος, οὐδὲ τὰς τοῦ μέλλοντος, οὐδεμίαν φυσικῶς εἶχε πεποίθησιν.

Τινὲς τῶν συντρόφων του θαμβούμενοι ἐκ τῆς ἀταραξίας του, ἐκ τῆς μεγάλης τύχης του καὶ τῆς δογματικῆς ἀνηθικότητός του, τὸν ἐθεώρουν ὡς ἰσχυρότατον ἄνθρωπον,αὐτὸς δ' ὁ ἴδιος ἦτο τῆς αὐτῆς γνώμης.

Ἐν τούτοις τὰ ἔξοδα τοῦ νεαροῦ βαρώνου ἔλαβον, τελευταίως, τοιαύτας διαστάσεις, ὥστε ὁ θεῖός του τὸν ἠπείλησεν, ὄχι μόνον ὅτι θὰ τὸν ἀποκληρώσῃ, ἀλλὰ καὶ ὅτι θὰ τὸν κατεδίωκε δικαστικῶς, ἐὰν δὲν ἐσωφρονίζετο. Διὰ τοῦτο ἐνυμφεύετο τὴν Μαριάνναν, ἣν ἄλλως τε ἐσκόπει νὰ καταπλήξῃ ἐκτάκτως.

Ὁ Ἰούλιος Γκρέμπ ἦτο εἴκοσι ἓξ ἕως εἴκοσι ἑπτὰ ἐτῶν, βραχύσωμος, ἀλλὰ καλωκαμωμένος. Ὅ,τι τὸν ἠσχήμιζεν ὀλίγον ἦσαν οἱ χονδροὶ ὠχροκύανοι ὀφθαλμοί του, ὧν ἡ ἔκφρασις ἦτο στυγνὴ καὶ ἠμισεσβεσμένη. Ἐβάδιζεν εὐτόλμως, προσπαθῶν νὰ ἠχῶσι τὰ βήματά του, καὶ τοὺς πόδας ἔχων πάντοτε ἀνοικτούς, ὡσεί, καίτοι πεζός, νὰ εὑρίσκετο ἐπὶ ἵππου.

Διὰ τοῦ θριαμβευτικοῦ αὐτοῦ βαδίσματος εἰσῆλθεν ἐν τῇ αἰθούσῃ τῆς Μαριάννης. Ἐχαιρέτησε διὰ μιᾶς εἰρωνικῆς κινήσεως τῆς κεφαλῆς καὶ ἔθεσεν ἐντὸς τῶν ὡραίων χειρῶν τῆς μνηστῆς του μέγιστον κυτίον σοκολάτας. Ὁ τρόπος τῶν ἐρωτικῶν περιποιήσεών του ἦτο παράδοξος· συνίστατο σήμερον εἰς τὸ νὰ τρώγῃ πρὸ τῶν ἐκπλήκτων ὀμμάτων τῶν νεανίδων μεγάλην ποσότητα σοκολάτας μὲ κρέμαν. Ὑπερεθιζόμενος ὑπὸ τῶν θαυμαστικῶν γελώτων τῶν παρισταμένων, ἐξηκολούθησε διὰ τοῦ ψυχροῦ καὶ χαύνου ὕφους του, τὸ προσφιλὲς αὐτὸ παίγνιον, μέχρις ὅτου ἐντελῶς ἐξεκένωσε τὸ κυτίον. Δὲν ἦτο ὅλως ἡσυχος ὅμως, κατὰ βάθος,διὰ τὰ ἀποτελέσματα τοιούτου ἀνδραγαθήματος, ἀλλὰ κατέπλησσε τὰς δεσποινίδας καὶ ἦτο εὐτυχής.

Τρεῖς ἑβδομάδας μετὰ ταῦτα ἐτελέσθη ὁ γάμος ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Ἁγίου Αὐγουστίνου. Τὸ νεαρὸν ζεῦγος ἦτο σύμφωνον νὰ μὴ κάμωσι τὸ τετριμμένον πλέον ταξείδιον τοῦ γάμου. Ἐνεκατεστάθησαν λοιπὸν κατὰ τὴν αὐτὴν ἑσπέραν, ἀφίνοντες τὸ οἴκημα τῆς κυρίας δὲ λὰ Τρεγιάδ, εἰς τὸ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Μονσὼ μέγαρον, ὅπερ ἡ Μαριάννα ἔπεισε τὸν σύζυγόν της ν' ἀγοράσῃ καὶ ὅπερ διηυθέτησε μόνη μετὰ τῆς καλαισθησίας, ἣν ἐκέκτητο εἰς μέγαν βαθμόν.

Πρὸ τοῦ κοιτῶνος τῆς νεαρᾶς συζύγου ὑπῆρχεν θαλάμος κεκοσμημένος διὰ μετάξης καὶ χρυσοῦ. Εἰσῆλθεν ἐν αὐτῷ, ἀπεκάλυψε τὴν θελκτικὴν κεφαλήν της καί, ὡσεὶ κατάκοπος ἐκ τῆς τελετῆς, κατέπεσεν ἐπί τινος ἕδρας. Ὁ σύζυγός της εἶχε στηρίξῃ τὰ νῶτα ἐπὶ τῆς θερμάστρας καὶ ἐθέρμαινε τοὺς πόδας του. Καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν ἐφάνη παρά ποτε ψυχρός, ὑπερόπτης, κατ' αὐτὴν δ' ἔτι τὴν στιγμήν,καθ' ἣν εὑρίσκετο μόνος μετὰ τῆς ὡραίας συζύγου του ἐν τῇ οὐδῷ τοῦ ἡμιανοικτοῦ νυμφικοῦ θαλάμου, δὲν εἶχε δι' αὐτὴν ἢ σκωπτικόν τι μειδίαμα καὶ σαρκαστικὸν βλέμμα.

— Ἀγαπητή μου, τῇ εἶπεν αἴφνης, μήπως εἶσαι τῆς παλαιᾶς ἐποχῆς ;

— Τῆς παλαιᾶς ἐποχῆς; Συγγνώμην... δὲν καταλαμβάνω.

— Σὲ ἐρωτῶ, φιλτάτη, ἐὰν ἔχεις τὴν ἁπλότητα νὰ θεωρῇς σοβαρὰς τὰς παλαιὰς κοινωνικὰς ἕξεις, τὰς ἀπηρχαιωμένας συνθήκας τῶν πατέρων μας . . . καὶ ἰδίᾳ τὸν γάμον.

— Ποῦ θέλεις νὰ καταλήξῃς, ἀγαπητέ μου Ἰούλιε;

— Εἰς τὸ νὰ συνεννοώμεθα ἀμφότεροι, παιδί μου, καὶ πρὸς τοῦτο εἶνε ἀνάγκη νὰ γνωρισθῶμεν καλῶς... Ὅσον δι' ἐμέ, θὰ σοὶ εἴπω καθαρῶς τί εἶμαι... Θὰ σ' ἐπληροφόρησαν ἴσως,ὅτι εἶμαι φοβερὸς ἐλευθερόφρων, διεφθαρμένος, Δὸν Ζουάν...Οὐδὲν παρόμοιον, φίλη μου... Εἶμαι ἁπλούστατα ἄνθρωπος τῆς ἐποχῆς μου . . . ἀπηλλαγμένος πάσης παραδόσεως, πάσης προλήψεως...ἄνθρωπος, ὅστις δύναται νὰ ὑποτάσσηται εἰς τὴν συνήθειαν καὶ εἰς τὸν θεῖόν του... ἀλλὰ χωρὶς νὰ χάνῃ τὴν ἀνεξαρτησίαν του.

— Καὶ ἔπειτα ; ἠρώτησεν ἡ Μαριάννα μετὰ φαιδρᾶς ἀδιαφορίας, ἥτις προὐξένησεν ἐλαφρὰν ταραχὴν εἰς τοὺς βαρῶνον.

— Ἔπειτα.... Θεέ μου !... ἁπλούστατα. ἠθέλησα νὰ σὲ προειδοποιήσω ὅτι δύνασαι νὰ βασίζεσαι ἐπὶ τῶν καλητέρων αἰσθημάτων μου, ἀλλ' ὅτι δὲν πρέπει ν' ἀναμένῃς παρ' ἐμοῦ τὰς θεραπείας;.... τὰς τυπικὰς ἕξεις χωρικοῦ συζύγου.

— Τί σημαίνει τοῦτο ; ἠρώτησεν ἡ νεαρὰ γυνὴ πάντοτε χαρίεσσα καὶ ἀπαθής.

— Σημαίνει... ὅτι ὅπως ἱδρυθῇ πάραυτα ἡ ἀνεξαρτησία αὕτη,ἣν κηρύσσω, ζητῶ τὴν ἄδειαν νὰ ὑπάγω ἀπόψε εἰς τὴν λέσχην.... ἐάν,ἐννοεῖται,τοῦτο δὲν σὲ δυσαρεστεῖ πολύ.

— Ἀπεναντίας μ' εὐχαριστεῖ μεγάλως, φίλε μου.

— Προσθέτω.... ὅτι θὰ ἐπιστρέψω ὀλίγον ἀργά.... τὴν πρωΐαν ἴσως.

— Μὲ ὑπερευχαριστεῖ ! ἀπήντησεν ἡ σύζυγος.

— Πολὺ καλά! εἶπεν ὁ βαρῶνος λαβὼν τὸν πῖλόν του, θαυμάσια... μοὶ ἐπιτρέπεις νὰ ἀσπασθῶ τὴν χεῖρά σου ;

— Εὐγνωμόνως ! εἶπεν ἡ Μαριάννα καὶ τῷ ἔτεινε τὴν φέρουσαν ἔτι τὸ χειρόκτιον χεῖρά της.

Ὁ Ἰούλιος Γκρὲμπ ἐξῆλθε θριαμβευτικῶς βαδίδων ἐν τῇ ὁδῷ,δι' ἰδιαιτέρας ἐν τοῖς δωματίοις του εὑρισκομένης κλίμακος.

Ἦτο τέχνασμα, ὅπερ ἀπὸ πολλῶν ἑβδομάδων ὁ βαρῶνος εἶχε προμελετήσῃ, καὶ ἐξ οὗ ἤλπιζε νὰ δρέψῃ δόξαν τινά. Νὰ διέλθῃ τὴν νύκτα τῶν γάμων του παρὰ τῇ ἐρωμένῃ του,, ἦτο τὸ ἄκρον ἄωτον τοῦ «Τέλους τοῦ αἰῶνος», ἦτο τὸ μόνον, ὅπερ ἠδύνατο ν' ἀποδείξῃ πασιφανῶς τὴν περιφρόνησίν του πρὸς τὴν κοινὴν ἠθικήν. Κατῆλθε, καπνίζων, τὴν ὁδὸν Μεσσήνης, ἔκαμεν ἑκατοντάδα βημάτων ἐπὶ τῆς λεωφόρου Ὥσμαν, διευθυνόμενος πρὸς τὴν ὁδὸν Ἀργενσόν,ἔνθα κατῴκει ἡ ἀναμένουσα αὐτὸν ἐρωμένη του, καὶ ἔστη βιαίως... Πράγματι, τῷ ἔλειπε τὸ θάρρος· εἴτε διότι ἡ δεινότης τοῦ εὐτέλους διαβήματός του ἐξήγειρε τὴν ἀπομωραν θεῖσαν συνείδησίν του, εἴτε διότι ἡ ἡσυχος εἰρωνία τῆς Μαριάννης τὸν ἀνησυχεῖ, εἴτε διότι ἀληθῶς κατέστη ἐρωτευμένος μὲ τὴν σύζυγόν του, ἀπεφάσισε νὰ παραιτηθῇ τῆς περαιτέρω ἀτίμου *κομπορρημοσύνης* του καὶ ἡσύχως ἔλαβε πάλιν τὴν ὁδὸν Μονσώ. Μετὰ τὴν τόσον βραχεῖαν ἀπουσίαν του, τῷ ἦτο εὔκολον νὰ μετατρέψῃ τὸ πρᾶγμα εἰς ἀστειότητα.

Ἀφοῦ εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν, μειδιῶν κατ' ἀρχάς, προὐχώρησε πρὸς τὸν ἀντιθάλαμον,ἔνθα εἶχεν ἀφήσῃ τὴν σύζυγόν του· δύο ἢ τρεῖς λυχνίαι ἔκαιον ἔτι· πλὴν ἡ Μαριάννα δὲν ἦτο ἐκεῖ πλέον. — Ἀφοῦ ἔκρουσεν ἐλαφρῶς,προὐχώρησεν εἰς τὸν κοιτῶνα, ὅστις ἐφωτίζετο ἀμυδρῶς,εἶδε δ' ἔκπληκτος, ὅτι οὐδεὶς ὑπῆρχε καὶ ἐκεῖ. Ἀνῆλθεν ἀστραπιαίως παρὰ τῇ παιδαγωγῷ, μὶς Μπρόουν, οὐδ' ἐκεῖ εὑρίσκετο αὕτη. — Μὴ τολμῶν νὰ ἐρωτήσῃ τοὺς ὑπηρέτας, ἐξῆλθε πάλιν καὶ ἐπορεύθη νὰ ζητήσῃ πληροφορίας εἰς τὸ ἐπὶ τῆς λεωφόρου Μαλεζέρμπ μέγαρον, ἔνθα κατῴκει ἡ κυρία δὲ λὰ Τρεγιάδ. — Ἡ Μαριάννα δὲν εἶχε φανῆ. — Ἐπέστρεψε τότε οἴκαδε καὶ περιεπάτει εἰς τὸ δωμάτιον τῆς συζύγου του ἀπὸ τοῦ μεσονυκτίου μέχρι τῆς ἑβδόμης πρωϊνῆς ὥρας, ὁπότε ἔσχε τὴν εὐχαρίστησιν νὰ ἴδῃ εἰσελθοῦσαν τὴν Μαριάνναν βαρέως τετυλιγμένην ἐντὸς μανδύου ἐκ σουσύρας.

— Πόθεν ἔρχεσαι ; ἠρώτησεν ὁ σύζυγος διὰ πνιγηρᾶς φωνῆς.

— Ἔκαμα ἐπίδειξιν τῆς ἀνεξαρτησίας μου, ὡς καὶ σὺ τῆς ἰδικῆς σου.

— Τοῦτο εἶνε ὀλίγον σπουδαῖον ! ἀνέκραξεν ὁ βαρῶνος.

— Ἀλήθεια ; εἶπεν ἡ Μαριάννα.

— Ἀλλ' ἐγὼ ἠθέλησα ν' ἀστειευθῶ μόνον!

— Καὶ ἐγὼ ἐπίσης.

— Διὰ τίνα μὲ ἐκλαμβάνεις λοιπόν; εἶπε τραυλίζων ἐξ ὀργῆς.

— Διὰ πτωχὸν παιδίον ἔχον τὴν ὄψιν νεκροῦ... Πήγαινε νὰ ἀναπαυθῇς, φίλε μου, πίστευσέ με... Πήγαινε !

Τῷ ἔδειξε τὴν θύραν καὶ ἐξῆλθε, — διότι ἦτο κατάπληκτος.

— Φίλε μου, ἔλεγεν ἡμέρας τινὰς μετὰ ταῦτα ἐμπιστευτικῶς πρὸς τὸν μαρκήσιον δὲ Πιερπών, ἠξεύρεις ἐὰν εἶμαι τὸ «Τέλος τοῦ αἰῶνος»!... Αἴ ! λοιπόν, ἡ γυναῖκά μου εἶνε κάτι περισσότερον ἀπὸ ἐμέ !

— Μὲ καταπλήσσεις, Ἰούλιε, ἀπήντησεν ὁ Πιερπών.

ΙΒ'

ΤΟ ΘΕΩΡΕΙΟΝ ΤΟΥ ΓΑΛΛΙΚΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ

Δύο μῆνας σχεδὸν μετὰ τοὺς γάμους τῆς δεσποινίδος δὲ λὰ Τρεγιὰδ μετὰ τοῦ βαρώνου Ἰουλίου Γκρέμπ,ὁ Φαβρίκιος καὶ ἡ σύζυγός του συνοδευόμενοι ὑπὸ τοῦ κυρίου καὶ τῆς κυρίας δ' Ἐμαρέ, διήρχοντο τὴν ἑσπέραν των ἐν τῷ *Γαλλικῷ Θεάτρῳ*. Κατεῖχον τὸ λίαν γνωστὸν εἰς πολλοὺς Παρισινοὺς μέγα στρογγύλον ἐπὶ τοῦ προσκηνίου θεωρεῖον, ὅπερ ἡ διεύθυνσις τοῦ θεάτρου, πρὸς ἣν ἀνήκει, παρέχει κάποτε εἰς τοὺς φίλους της. Τὸ θεωρεῖον τοῦτο ἐπεζητεῖτο τοσούτῳ μᾶλλον, διότι συνεκοινώνει μετὰ μικρᾶς αἰθούσης πρὸς τὸ ἄλλο μέρος τῆς παρόδου.

Ἡ ὥρα ἦτο ἐνάτη καὶ ἡμίσεια· ἡ δὲ αὐλαία εἶχε πρὸ μικροῦ ὑψωθῆ διὰ τὴν δευτέραν πρᾶξιν τῆς *Δεσποινίδος δὲ λὰ Σεγλιέρ*, ὅτε ἡ προσοχὴ τῆς Βεατρίκης καὶ τῆς κ. δ' Ἐμαρὲ ἐταράχθη ἀποτόμως διὰ τῆς θορυβώδους εἰσόδου ἐν τῷ ἐναντι θεωρείῳ τριῶν τεσσάρων ἀτόμων. Ἀνεγνώρισαν δὲ παρευθὺς τὴν βαρώνην Γκρέμπ, τὸ γένος δὲ λὰ Τρεγιάδ, συνοδευομένη ὑπὸ τῆς πιστῆς αὐτῆς παιδαγωγοῦ, τοῦ συζύγου της καὶ τοῦ μαρκησίου δὲ Πιερπών. Ὁ ὅμιλος οὗτος ἐφαίνετο εὐθυμότατος, ἡ δὲ ὑπερβολικὴ αὐτῶν ζωηρότης διήγειρεν ἐν τῇ αἰθούσῃ ἐπιφωνήματά τινα ἀποδοκιμασίας.

Ὁλόκληρος ἡ παρισινὴ κοινωνία ἐφλυάρει περὶ τῆς πολλῆς οἰκειότητος τοῦ Πιερπὼν μετὰ τῆς νεαρᾶς βαρώνης Γκρέμπ, τὸν δὲ ὑποδουλωθέντα καὶ μαγευμένον βαρῶνον κατέταξεν ἤδη μεταξὺ τῶν πολυπληθῶν ἐκείνων συζύγων, ὧν ἀγνοεῖ τις ἂν πρέπῃ νὰ οἰκτείρῃ τὴν τύφλωσιν, ἢ νὰ θαυμάσῃ τὴν ἐπιείκειαν. Καὶ παρ' αὐτοῖς ἔτι τοῖς ἀγνοοῦσι τὰς λεπτομερείας, ἡ φανερὰ αὕτη σχέσις τοῦ Πιερπὼν μετὰ νεονύμφου τῆς χθὲς ἐπροξένει τὴν δυσάρεστον ἐντύπωσιν ἀπροπλανήσεως ἀνηλίκου. Φαντάζεσθε ἂν τοῦτο ἐγένετο ἢ ὄχι ἀφορμὴ νέας θλίψεως διὰ τοὺς παλαιούς του φίλους, οἵτινες παρίσταντο ἰδίοις ὄμμασιν εἰς τὸν ἐξευτελισμὸν τῆς εὐγενοῦς, τῆς ἐκλεκτῆς καὶ ἱπποτικῆς ἐκείνης ὑπάρξεως, ἥτις τόσον εἶχε θέλξῃ αὐτούς.

Ἀπὸ πολλοῦ ἤδη ἡ Βεατρίκη καὶ ἡ φίλη της δὲν εἶχον προφέρῃ τὸ ὄνομα τοῦ Πιερπών, ὅτε ἔσχον τὴν ἀλγεινὴν ἔκπληξιν νὰ συναντηθῶσι μετ' αὐτοῦ καὶ τῆς Μαριάννης ἐν τῷ *Γαλλικῷ Θεάτρῳ*. Ἐνόησαν παρευθύς,ὅτι καὶ αὐταὶ ἀνεγνωρίσθησαν· παρετήρησαν ἐκ τῆς διευθύνσεως τῶν διοπτρῶν καὶ τῆς ἐκφράσεως τῶν φυσιογνωμιῶν, ὅτι ἦσαν τὸ θέμα τῆς ὁμιλίας τῶν ἀπέναντι. Ἡ Μαριάννα ὡμίλει μετὰ πολλῆς ζωηρότητος· προσεπάθει δὲ νὰ ἐπιστήσῃ τὴν προσοχὴν τοῦ Πιερπὼν ἐπὶ τοῦ θεωρείου τοῦ Φαβρικίου.

Μετὰ τὸ διάλειμμα, ὁ Φαβρίκιος ἀνεγκασθεὶς νὰ ἐπιστρέψῃ οἴκαδε,ἀπεσύρθη. Ὁ κ. δ' Ἐμαρὲ δὲν ἐβράδυνε νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ, ὅπως μεταβῇ εἰς τὴν λέσχην. Ἡ σύζυγός του θὰ συνῴδευε τὴν Βεατρίκην, κατὰ τὴν ἐπιστροφήν.

Τὴν αὐτὴν στιγμήν, ὁ μαρκήσιος δὲ Πιερπών, ὑπακούων,ὡσεὶ ἄκων, εἰς παράκλησίν τινα τῆς Μαριάννης, ἐξήρχετο ἐκ τοῦ θεωρείου του. Ἡ Βεατρίκη, ἥτις διὰ τῶν σχισμῶν τοῦ ριπιδίου της παρετήρει αὐτὸν ἀκαταπαύστως, ἐταράχθη καὶ ἀποτόμως ἔθεσε τὴν χεῖρα ἐπὶ τῆς καρδίας της.

— Τί ἔχεις λοιπόν ; ἠρώτησεν ἡ κυρία δ' Ἐμαρέ.

— Εἶμαι βεβαία, ὅτι ἔρχεται ἐδῶ !

— Εἶσαι τρελλή... τοῦτο εἶνε ἀδύνατον!

— Θὰ ἴδῃς !

Μετὰ τρία ἢ τέσσαρα λεπτά, ἔκρουον ἐλαφρῶς τὴν θύραν τοῦ θεωρείου. Ἡ κυρία δ' Ἐμαρὲ ἤνοιξεν : ὁ Πιερπὼν εἰσῆλθεν.

Ἐχαιρέτησε μετά τινος ξηρᾶς φιλοφροσύνης καὶ ῥίπτων τὰ βλέμματα περὶ αὐτάς, ὡσεὶ ἐθαύμαζεν ὅτι εὗρισκε μόνας τὰς δύο φίλας :

— Ὁ Φαβρίκιος ἀπεσύρθη ἀπὸ τώρα; ἠρώτησε.

— Μάλιστα, ἀπήντησεν ἡ κυρία δ' Ἐμαρέ, πρὸ μικροῦ μόλις.

— Α! λυποῦμαι . . . πολὺ λυποῦμαι ! εἶπεν ὁ Πιερπὼν λαμβάνων μετὰ παραδόξου ἀδεξιότητος τὸ προσφερόμενον αὐτῷ κάθισμα. Συνέβη ὥστε, ἐνῷ ἐκάθιζε νὰ πέσωσι δίς ἐκ τῶν χειρῶν του αἱ διόπτραι, ἃς ἤγειρε γελῶν ὑπὲρ τὸ δέον διὰ τὴν ἀνεπιτηδειότητά του.

— Εἶχον ἐντολήν τινα δι' αὐτόν, διὰ τὸν καλὸν αὐτὸν Φαβρίκιον... Ἀλλ' ἀναμφιβόλως ἡ κυρία Φαβρικίου θὰ λάβῃ τὴν καλωσύνην νὰ μεσολαβήσῃ... περὶ τούτου εἶμαι πεπεισμένος... ἐννοεῖται δέ,ὅτι θὰ ἐπιτύχῃ τὰ πάντα, ὅπως τῇ ἀξίζει...

Τὸ παράδοξον τῶν λόγων τούτων, ὁ πλήρης ἐνδοιασμοῦ, ἀλλὰ καὶ σαρκασμοῦ τόνος τῆς φωνῆς του, δὲν διέφυγε τὰς δύο γυναῖκας, αἵτινες πάραυτα ἐνεθυμήθησαν τὰς ἕξεις τῆς ἀκρασίας,ἃς ἡ κοινὴ φήμη τῷ ἀπέδιδεν.

— Ἰδοὺ τὸ πρᾶγμα, ἐξηκολούθησεν,ἐνῷ ἀμφότεραι, ἔκπληκτοι, ἠκροῶντο: Γενικὴ ὁμιλία εἶνε ἡ προσωπογραφία τῆς μὶς Νίκολσον, ἣν πρὸ ὀλίγου ἐπεράτωσεν ὁ Φαβρίκιος... πάντες λέγουσιν ὅτι εἶνε ἀληθὲς ἀρι-

στοτέχνημα... Ἡ βαρώνη ἔχασε τὸν νοῦν της... ἐπιθυμεῖ καὶ αὐτὴ νὰ ἔχει τὴν εἰκόνα της... ἐκ τοῦ χρωστῆρος τοῦ μεγάλου καλλιτέχνου... ἀλλ' ὅπως φαίνεται, εἶνε λίαν ἠσχολημένος... ἀποποιεῖται πελάτας... γίνονται ἐξαιρέσεις... χάριτες... θὰ τολμήσω νὰ ζητήσω μίαν διὰ τὴν σύζυγον τοῦ νέου μου φίλου... διὰ τῆς μεσολαβήσεως — τὸ ἐπαναλαμβάνω — τῆς κυρίας Φαβρικίου...

Οὐδὲ τὸ ἀντικείμενον τῆς αἰτήσεως, οὐδὲ ὁ τόνος, δι' οὗ αὐτὴ ἀπετείνετο, ἦσαν κατάλληλα, ὅπως τύχωσι τῆς εὐμενείας τῆς Βεατρίκης.

— Ὁ σύζυγός μου, ἀπήντησεν αὕτη, μετὰ περιφρονητικῆς ἀπαθείας, οὐδέποτε μὲ συμβουλεύεται περὶ τῆς ἐκλογῆς τῶν ὑποδειγμάτων του;

— Ἀ!... Ἡ Κυρία Φαβρικίου;... λοιπόν... ἐὰν δὲν ἀπατῶμαι ... ἀρνεῖται ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ τὴν συνδρομήν της;

— Μάλιστα, κύριε, σᾶς τὴν ἀρνοῦμαι, εἶπεν ἡ Βεατρίκη ἐγειρομένη μετ' ἀξιοπρεπείας. Ἐλίζα, προσέθηκε, μοὶ ἐπιτρέπεις νὰ ἀναχωρήσω μὲ τὴν ἁμαξάν σου.... σοὶ τὴν ἐπιστρέφω μετὰ εἴκοσι λεπτά....

Διῆλθε πρὸ τοῦ Πιερπῶν, ἤνοιξε τὴν θύραν τοῦ θεωρείου καὶ εἰσῆλθεν ἐν τῇ παρακειμένῃ αἰθούσῃ, ἐν ᾗ περιεβλήθη μετὰ σπουδῆς τὴν διφθέραν της. Ἡ κυρία δ' Ἐμαρὲ ἔσπευσε νὰ τὴν βοηθήσῃ. Ἐσφιγξαν τὰς χεῖρας ἀλλήλων καὶ ἡ Βεατρίκη ἐξῆλθεν.

Ὁ Πιερπών, ὄρθιος, ἀκίνητος, ἄφωνος, παρέστη, — ἐν τῷ σκότει τοῦ θεωρείου, — εἰς τὴν βραχεῖαν ταύτην σκηνήν. Ἠκολούθησε τὴν κυρίαν δ' Ἐμαρὲ ἐν τῇ μικρᾷ αἰθούσῃ, καὶ εὗρεν αὐτὴν καθημένην ἐπὶ τοῦ διβανίου καὶ ἀναπνέουσαν κοπιωδῶς. Ἔστη ἐνώπιόν της· αἱ χεῖρές του ὑπέτρεμον ἐλαφρῶς· τὸ μέτωπον καὶ αἱ παρειαί του εἶχον γείνη καταπόρφυροι, διότι ἡ ἀγανάκτησις ἐκορύφωσε τὴν μέθην του, τραυλίζων δὲ σχεδὸν ἐπειράθη νὰ δικαιολογήσῃ τὴν διαγωγήν του:

—Πρὸς ὑμᾶς...δύναμαι νὰ εἴπω...εὐσεβάστως... ὁ σκοπός μου δὲν ἦτο... δὲν ἔχω... τὴν συνήθειαν νὰ προσβάλλω τὰς γυναῖκας...δὲν μοὶ φαίνεται ὅτι ἤμην ἄξιος ... τῆς ἀπαντήσεως, ἣν μοὶ ἔδωκεν... Ἄλλως, ἀπὸ τοῦδε εἶνε ὑπόθεσις μεταξὺ ἀνδρῶν!... Ὅσον ἀφορᾷ ὑμᾶς... ἐπιθυμῶ νὰ ἐπικαλεσθῶ ἀναμνήσεις,... αἴτινες, ἐλπίζω...

Ἐξαίφνης ἔπαυσε νὰ ὁμιλῇ. Ἡ κυρία δ' Ἐμαρὲ εἶχε καλύψῃ τὸ πρόσωπον διὰ τῶν χειρῶν της, ὁ δὲ Πιερπὼν εἶδε δάκρυα στίλβοντα μεταξὺ τῶν δακτυλίων της.

Σιγὴ ἐπῆλθεν, ἥτις διήρκησεν ἐπὶ ἓν ἢ δύο λεπτά· εἶτα ὁ μαρκήσιος καθιστάμενος αἰφνιδίως ὀχρός, ὡς τὸ κηρίον, τῇ εἶπε μετὰ χαμηλῆς ἀλλὰ σταθερᾶς φωνῆς:

— Διατί κλαίετε;

Αὕτη ἀπήντησε δι' ἐκρήξεως λυγμῶν.

— Ὦ! ἠξεύρω — ἐξηκολούθησε, νεύων θλιβερῶς τὴν κεφαλήν: — Εἶμαι ἐγὼ ἡ αἰτία τῶν δακρύων ὑμῶν... θρηνεῖτε τὸν ἄνδρα, ὃν ἐτιμήσατε διὰ τῆς ὑπολήψεώς σας... διὰ τῆς φιλίας σας... καὶ τὸν ὁποῖον βλέπετε σήμερον κυλιόμενον ἐν τῇ ἐσχάτῃ καταπτώσει,.. ἀλλ' ἐὰν ὑμεῖς μὲ οἰκτείρετε, ἐὰν σᾶς προζενῶ φρίκην,... ὅπως προζενῶ καὶ εἰς ἐμὲ αὐτόν... τίνος τὸ σφάλμα;... τίνος ἄλλου... ἢ τῆς ἀθλίας γυναικός, ἥτις ἐξέρχεται ἀπ' ἐδῶ;

— Κύριε δὲ Πιερπών!

— Δὲν εἶνε τοῦτο νέον δι' ὑμᾶς, κυρία μου, ὑποθέτω... Ἡ παράδοξος μεταβολή, ἥτις ἐπῆλθεν ἐν τῷ βίῳ μου, πιθανῶς νὰ θεωρῆται αἴνιγμα ὑπὸ πάντων οὐχ ἧσσον καὶ ὑφ' ὑμῶν. Εἶνε ἀδύνατον, ὑμεῖς τοὐλάχιστον, νὰ ἀγνοῆτε, τὴν ἀληθῆ αἰτίαν... ἄφετέ με νὰ δικαιολογηθῶ.

— Βεβαίως... κάποτε, ἐψιθύρισεν ἡ νέα ὑποκόμησσα, ἐσκέφθην τοῦτο... Ἀλλὰ πῶς ἠδυνάμην νὰ εἶμαι βεβαία; ... Πῶς νὰ πιστεύσω, ὅτι μία ἀπογοήτευσις, ὅσην πικρίαν καὶ ἂν περιεῖχε, φέρει τὸν ἄνδρα εἰς...

Ἐδίσταζεν.

— Εἰς τοιαύτην κατάπτωσιν!... εἶπεν ὁ Πιερπών, συμπληρῶν τὴν φράσιν. — Θεέ μου! Ἀλλ' ἐν τούτοις, κυρία μου, διετελέσατε ἡ ἐμπιστευμένη μου... κατ' ἐκείνην τὴν δεινοτάτην τοῦ βίου μου στιγμήν! Ἐνθυμήθητε, παρακαλῶ, πόσον πικρὰ ὑπῆρξε δι' ἐμὲ ἡ ἀπογοήτευσις, περὶ ἧς ὁμιλεῖτε... Κατὰ σύμπτωσιν ἡ γυνὴ ἐκείνη ἦτο ἡ φίλη ὑμῶν... Οἵα ἐπαρουσιάζετο τότε πρὸ τῶν ὀμμάτων μου... ὅπως καὶ πρὸ τῶν ὀμμάτων πάντων... μὲ τὴν γνησίαν καλλονὴν καὶ τὰς ἐπιπλάστους ἀρετάς της... παρίστα τὸ θελκτικώτατον σύμβολον τῆς εὐδαιμονίας, ἣν ὠνειροπόλουν πέριξ ἐντίμου ἑστίας... Ὀλίγον κατ' ὀλίγον ὅλον μου τὸ μέλλον, ἅπασα ἡ ζωή μου ἐνεκλείετο ἐν τῷ ὀνείρῳ τούτῳ, ὅπερ μοὶ ἐνέπνευσε..... Γνωρίζετε πόσα μᾶς ἐχώριζον... γνωρίζετε ὅλας τὰς δυσχερείας, ὅλας τὰς ἐναντιότητας, ὅλα τὰ προσκόμματα, προς ἃ θὰ ἐπάλαιον... Γνωρίζετε, ὅτι ἤμην ἕτοιμος, διὰ πᾶσαν ἀφοσίωσιν, διὰ πᾶσαν θυσίαν... Γνωρίζετε, ὅτι τὰ πάντα παρεδεχόμην, τὰς στερήσεις, τὰς ὑλικὰς δυσχερείας, τὴν δουλείαν, τὴν ἐργασίαν... ἀρκεῖ μόνον νὰ καθίστατο αὕτη σύζυγός μου... Γνωρίζετε τέλος πόσον τὴν ἠγάπων... μετὰ πόσον παραφόρου τρυφερότητος... ἱερᾶς σχεδόν; τολμῶ νὰ εἴπω... Καὶ ἀφοῦ ἐλάκτισε κακεντρεχῶς τοιοῦτον ἔρωτα, θαυμάζετε, διότι κατέστην ἀπεγνωσμένος καὶ διότι καλῶ αὐτὴν ἀθλίαν;

— Κύριε δὲ Πιερπών, σᾶς λυποῦμαι ἐξ ὅλης καρδίας... Ἀλλ' εἶνε ἄξιον ὑμῶν, τῆς ὀρθοφροσύνης σας, τῆς εὐθύτητός σας, νὰ θεωρῆτε ἀθλίαν μίαν γυναῖκα, διότι ἠρνήθη νὰ σᾶς ὑπανδρευθῇ;

— Δὲν τὴν θεωρῶ ἀθλίαν ἕνεκα τούτου... ἀλλὰ διότι ἐπὶ μῆνας καὶ ἐπὶ ἔτη ἐνεψύχου τὸν ἔρωτά μου, διότι μὲ ἄφινε νὰ πιστεύω, ὅτι συνεμερίζετο αὐτόν, — καὶ διότι ἐψεύδετο! Μὴ λοιπὸν ἤμην, κυρία μου, παιδίον; Μὴ ἡ συμπεριφορά της, τὰ βλέμματά της, τὸ ὕφος της καὶ ἡ σιγή της αὐτή, μὴ πάντα ταῦτα δὲν ἔλεγον, ὅτι μὲ ἠγάπα;... Ὑμεῖς αὐτὴ ἐπιστεύετε τοῦτο μετὰ πεποιθήσεως!... Ἐν τούτοις δὲν ἦσαν ἢ ψεῦδος καὶ φιλαρέσκεια... Τότε, καίτοι ἦτο μετριωτάτη ἡ περιουσία μου, ἤμην λαμπρὰ τύχη δι' αὐτήν, ἥτις ἦτο ἐντελῶς πτωχή... Ἀλλὰ τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν ἐπαρουσιάσθη ἄλλος πλουσιώτερος, χωρὶς οὐδὲ νὰ σκεφθῇ, ὅτι θὰ συνέτριβε τὴν καρδίαν μου, ἐρρίφθη εἰς τὰς ἀγκάλας του!

— Ἐὰν ἠξεύρετε, κύριε, ἐὰν ἠξεύρετε πόσον ἄδικος εἶσθε!

— Ἐρρίφθη εἰς τὰς ἀγκάλας του! — ἐξηκολούθησε μετ' ἐπιτεινομένης ἐξάψεως, — θαυμάζω δὲ πῶς δὲν ἐννοεῖτε, ὁποίαν ἠσθάνθην ἀπογοήτευσιν, ὁποῖον ἄλγος, ὁποίαν ταπείνωσιν καὶ θηριώδη ζηλοτυπίαν... Ἐσκέφθην ν' αὐτοκτονήσω... ἀλλ' ἡ ζωή, ἣν διάγω, μή καὶ αὐτὴ δὲν εἶνε αὐτοκτονία ἐπαίσχυντος ὡς ἐκ περισσοῦ;

— Κύριε δὲ Πιερπών... σᾶς παρακαλῶ... καταπραΰνθητε... σᾶς παρακαλῶ!

— Μὲ κατέστησε τρελλόν... μὲ κατέστησε κακὸν παντοιοτρόπως... καὶ θὰ μεταμεληθῇ!... Τώρα, πρὸ ὀλίγου, μοὶ ἀπεποιήθη μεθ' ὑπερῳίας μίαν μικρὰν χάριν... καὶ τοῦτο, ὅπως προσβάλῃ τὴν βαρώνην..., ἥτις εἶνε ἀθλία, κατὰ πολλὴν πιθανότητα..., ἀλλ' ἥτις εἶνε πάντοτε καλητέρα ἐκείνης..... Λοιπὸν ἢ θὰ ὁμολογήσω ἐνώπιον αὐτῆς τὸ σφάλμα της, ἢ θὰ φονεύσω τὸν σύζυγόν της... Τὸν μισῶ, ἄλλως, τὸν σύζυγόν της· εἶνε βεβαίως τίμιος ἄνθρωπος, ὅπως τὸν λέγουσιν,.. ἀλλὰ τὸν μισῶ, καὶ μὰ τὸν Θεόν! ἢ θὰ ζωγραφίσῃ τὴν εἰκόνα τῆς ἐρωμένης μου, ἢ θὰ τὸν φονεύσω!

— Κύριε δὲ Πιερπών! ἐφώνησεν ἡ κυρία δ' Ἐμαρὲ λαμβάνουσα αὐτὸν ἐκ τοῦ βραχίονος, εἰς ὅ,τι προσφιλὲς καὶ ἱερὸν ἔχω ἐν τῷ κόσμῳ, σᾶς ὁρκίζομαι... ἀκούετε;... ὅτι ἡ Βεατρίκη εἶνε ἀθῶα καὶ ὅτι ἀδίκως τὴν καταδικάζετε!

— Σᾶς εἶπε τοῦτο! ἐψιθύρισεν ὁ Πιερπὼν μειδιῶν μετὰ πικρίας.

— Ἀ! Θεέ μου! εἶπεν ἡ κυρία δ' Ἐμαρὲ ἔξαλλος. Λοιπόν, ναί, μοὶ τὸ εἶπε ... τὰ πάντα μοὶ εἶπε... μοὶ ὡμολόγησεν, ὅτι ἀπὸ τῆς παιδικῆς της ἥδη ἡλικίας ὑμᾶς μόνον ἠγάπησεν, ὅτι ἡ ἰδέα νὰ καταστῇ σύζυγός σας ἦτο δι' αὐτὴν ἡ εὐδαιμονία τοῦ παραδείσου... ὅτι σᾶς ἐλάτρευε, τέλος... ὅτι ἡ θεία σας τὴν ὑπεχρέωσε ν' ἀποποιηθῇ τὴν πρότασιν ὑμῶν — ἐπὶ ποινῇ νὰ σᾶς ἀποκληρώσῃ καὶ ὅτι ἐθυσιάσθη καὶ ὅτι ὑπέστη ἀληθῆς μαρτύριον... Ἰδοὺ ὁποία εἶνε ἡ ἀλήθεια... Θὰ εἶσθε δὲ ὁ αἴσχιστος τῶν ἀνθρώπων, ἐὰν μὲ ἠναγκάζετε νὰ μεταμεληθῶ διὰ τὴν ἔνοχον ἀκριταμυθίαν... τὴν λίαν ἔνοχον, ἣν κάμνω τὴν στιγμὴν ταύτην. Ἀλλ' ὤφειλον νὰ προλάβω τὸ δυστύχημα... τὸ ἔγκλημα, ὅπερ προτίθεσθε!

Τὴν παρετήρει μετὰ βλέμματος πλήρους ἐκπλήξεως, ἀβεβαιότητος καὶ ἐνδοιασμοῦ. Ἀλλ' ἡ ἐκπεμφθεῖσα ἐκ τῆς καρδίας καὶ τῶν χειλέων ἐκμυστήρευσις ἐφαίνετο τόσον εἰλικρινὴς ὥστε τῷ ἐπεβάλλετο. Δὲν ἐβράδυνε νὰ τὸ ἐννοήσῃ· λαμβάνων δὲ ἠρέμα τὴν χεῖρά της καὶ καθήμενος πρὸ αὐτῆς μεθ' ὕφους μελαγχολικοῦ εἶπεν:

— Εἶνε δυνατόν;... Ναί... ἠξεύρω, ὅτι οὐδέποτε ψεύδεσθε... Ἀ! ἐστὲ εὐλογημένη διὰ τὴν εὐεργεσίαν, ἣν μοὶ παρέχετε! Πόσον σᾶς εἶμαι εὐγνώμων!... Φεῦ! Δὲν ἀνακτῶ χάριν ὑμῶν τὴν εὐτυχίαν μόνον... ἀλλὰ καὶ τὸ θάρρος καὶ τὴν τιμήν!

— Τὸ λαμβάνω ὑπὸ σημείωσιν! εἶπεν ἡ ὑποκόμησσα σφίγγουσα ἰσχυρῶς τὴν χεῖρά του

Εἶτα ὡμίλησε πρὸς αὐτὸν μετὰ πλειοτέρας σαφηνείας περὶ τοῦ ἐξαναγκασμοῦ, ὃν ὑπέστη ἡ Βεατρίκη ἐκ μέρους τῆς βαρώνης δὲ Μοντορόν, μὴ βλέπουσα πλέον τὸν λόγον, δι' ὃν θὰ τῷ ὑπέκρυπτε τὰς λεπτομερείας ταύτας, ἃς ἤκουεν ἀπλήστως ἐκεῖνος.

Αἰφνιδία πρόσκλησις τῶν ἠθοποιῶν ἐν τῇ σκηνῇ τοὺς διέκοψε· τότε ἠννόησαν, ὅτι μία πρᾶξις εἶχε τελειώσῃ.

— Ἀγαπητέ μου Κύριε, εἶπεν ἡ κυρία δ' Ἐμαρὲ ἐγειρομένη, ἀμφότεροι ἔχομεν ἀνάγκην ἀναπαύσεως... καὶ σκέψεως ἀκόμη πλειότερον... ἔπειτα θ' ἀρχίσουν ν' ἀνησυχοῦν ἐκεῖ, ἐν τῷ ἀπέναντι θεωρείῳ.

Ὁ Πιερπὼν διὰ τῆς χειρὸς ἐποίησε νεῦμα ὑπερτάτης ἀδιαφορίας.

— Ἔλθετε αὔριον, περὶ τὴν δευτέραν ὥραν, νὰ μὲ ἴδητε· θὰ συζητήσωμεν ζήτημα πολὺ σοβαρόν: ποίαν διαγωγὴν πρέπει νὰ τηρήσωμεν πρὸς τὴν Βεατρίκην.

— Εἰς αὔριον λοιπόν, Κυρία... καὶ ἐστὲ ἄπαξ ἔτι εὐλογημένη.

Διηυθύνθη πρὸς τὴν θύραν τῆς ἐξόδου, ἐνῷ ἡ ὑποκόμησσα ἐπανήρχετο εἰς τὸ θεωρεῖόν της.

ΙΓ'

ΠΑΘΟΣ

Ἡ μικρὰ φρόνιμος γυνὴ διῆλθε ταραχώδη νύκτα σκεπτομένη ὅλας τὰς πιθανὰς ἢ δυνατὰς συνεπείας τῆς τόσον σοβαρᾶς ἀποκαλύψεως, ἣν ἠναγκάσθη νὰ κάμῃ εἰς τὸν Πιερπών. Ἡ ἀποκάλυψις αὕτη τῇ ἀπεσπάσθη ἕνεκεν τόσον ἀπολύτου ἀνάγκης, ὥστε δὲν τὴν ἔτυπτε ποσῶς ἡ συνείδησις. Οὐδεμία ἀμφιβολία, ὅτι τὸ καθῆκον τῇ ἐπέβαλλε νὰ ἀπομακρύνῃ, ἔστω καὶ ἀντὶ τῆς θυσίας ταύτης, τὸν κίνδυνον προσωπικῆς καὶ αἱματηρῆς συγκρούσεως μεταξὺ τοῦ Πιερπὼν καὶ Φαβρικίου. Ἐλυπεῖτο ἐν τούτοις, διότι εὑρέθη εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ καταφύγῃ εἰς τὰ ἄκρα. Δὲν ἠδύνατο ν' ἀμφιβάλλῃ πλέον, ὅτι ἡ φορὰ τῶν πραγμάτων θὰ ἔφερε τοῦ λοιποῦ τὴν Βεατρίκην εἰς λεπτοτάτην θέσιν ἀπέναντι τοῦ ἀνθρώπου, ὃν ἠγάπα καὶ ὅστις κατεῖχε πλέον τὸ μυστικόν της. Ν' ἀφήσῃ τὴν φίλην της ἐν ἀγνοίᾳ, τοῦ ὅτι ὁ Πιερπὼν κατέστη κύριος τοῦ ἀπορρήτου, ἦτο φαντασιώδης προφύλαξις, διότι δὲν ἠδύνατο νὰ ἐλπίζῃ ὅτι καὶ ὁ μαρκήσιος θὰ διετήρει τὴν αὐτὴν ἐχεμύθειαν· ἦτο ἀδύνατον νὰ ὑποθέσῃ, ὅτι οὗτος θὰ ἠνείχετο τὸ βάρος τῆς περιφρονήσεως τῆς Βεατρίκης, χωρὶς νὰ ἐκφέρῃ πρὸ αὐτῆς λόγους συγγνώμης, δικαιολογίας, μετανοίας, τοὐλάχιστον διὰ τὴν διαγωγήν του καὶ τοὺς προσβλητικοὺς λόγους τῆς προηγουμένης ἑσπέρας. Ἡ κυρία δ' Ἐμαρὲ ἐσκέφθη, ὅτι ἐὰν ἐξήγησις τις καταστῇ ἄφευκτος, καλητέρον καὶ ἀσφαλέστερον θὰ ἦτο νὰ γείνῃ παρ' αὐτῆς ἢ παρὰ τοῦ Πιερπών, καὶ ἀπεφάσισε ν' ἀναλάβῃ ταύτην. Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὰς νέας σχέσεις, αἵτινες θὰ συνέδεον τοῦ λοιποῦ τὸν μαρκήσιον μετὰ τῆς Βεατρίκης, οὐδὲν καλήτερον ἔβλεπεν, ὅπως προλάβῃ τὸν κίνδυνον, ἢ νὰ ἀποταθῇ εἰς τὴν ἐντιμότητα, ἣν εἰς ἀμφοτέρους ἀνεγνώριζεν. Εὐθεῖα καὶ ἄδολος αὐτὴ ἡ ἰδία, μετεχειρίζετο πάντοτε ἐμπιστοσύνην μεγαλόφρονα, ἴσως δὲ καὶ ὑπερβολικήν.

Οὕτω δ' ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ οὐδὲν καλήτερον εὗρισκε.

Μὲ τοιαύτας διαθέσεις ἐδέχθη τὴν ἐπαύριον ἐν τῇ οἰκίᾳ της τὸν Πιερπὼν κατὰ τὴν ὁρισθεῖσαν ὥραν. Ἦτο σοβαρότατος, τὰ ὡραῖα δὲ χαρακτηριστικά του, ἠλλοιωμένα ὀλίγον, οὐδὲν πλέον ἔφερον ἴχνος τοῦ πονηροῦ ἐκείνου μειδιάματος, ὅπερ εἶχεν ἐντυπωθῆ ἀπό τινος χρόνου, ἐπὶ τοῦ προσώπου του.

— Βεβαιώσατέ με κατὰ πρῶτον, προσφιλὴς κυρία, ὅτι δὲν ἦτο ὄνειρον ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον χθὲς μοὶ ἐνεπιστεύθητε.

— Δὲν ἦτο ὄνειρον. Ἤδη δέ, ἂς ὁμιλήσωμεν ὀλίγον λογικῶς, ἐὰν εἶνε δυνατόν. Σᾶς ἠλευθέρωσα χιμαίρας, ἥτις κατέτρωγε τὴν καρδίαν σας... Εἶνε ἀληθές, ὅτι τοῦτο ἐγένετο ἀκουσίως μου,... ἀλλ' ὁπωσδήποτε πρέπει νὰ μοὶ εἴσθε ὀλίγον εὐγνώμων.

— Λίαν εὐγνώμων.

— Θὰ ἴδωμεν... Ἂς εἴπωμεν τὰ πράγματα ὅπως ἔχωσι... Κατέχετε ἤδη τὸ μυστικὸν τῆς Βεατρίκης! Γνωρίζετε, ὅτι σᾶς ἠγάπησε πολύ, ἀντὶ δὲ, ὡς ὑπεθέσατε, νὰ σᾶς προδώσῃ, ἢ θυσιάσῃ, ἐθυσιάσθη αὐτή. Σήμερον ἔχει ἀναμφιβόλως ἄλλην ἀφοσίωσιν, ἄλλα καθήκοντα, σεῖς δὲ δὲν θὰ κατωρθώσητε, εἶμαι βεβαία νὰ τὴν παρασύρητε. Ἀλλ' ἐὰν καταχρασθῆτε τῆς ἐκβιασθείσης ἀκριτομυθείας μου, θὰ ταράξητε ἴσως τὴν ἡσυχίαν της... ἐγὼ δέ, κύριε, ὡς ἀνταπόδωσιν τῆς ὑπηρεσίας, ἣν σᾶς παρέσχον, θὰ βυθισθῶ εἰς ἄβυσσον θλίψεως.

— Εἴπατέ μοι τί θέλετε νὰ πράξω.

— Κύριε δὲ Πιερπών, εἶσθε χωρισμένος διὰ παντὸς ἀπὸ τὴν γυναῖκα, μὲ τὴν ὁποίαν ὠνειροπολήσατε νὰ ἑνωθῆτε καὶ ἥτις σᾶς ἠγάπα ὡς τὴν ἠγαπᾶτε... εἶνε μεγίστη θλῖψις, μεγίστη δυστυχία τοῦτο. Ἀλλ' εἶνε τετελεσμένον καὶ ἀνεπανόρθωτον. Οὐδὲν ἄλλο μένει, ἢ νὰ σκεφθῆτε πῶς νὰ σώσητε ἐκ τοῦ ναυαγίου, ὅ,τι εἶνε δυνατὸν νὰ σωθῇ ἐντίμως. Δὲν ζητῶ νὰ σᾶς ἐξορίσω τῶν Παρισίων καὶ νὰ μὴ ἴδητε πλέον τὴν Βεατρίκην... φοβοῦμαι μὴ ἀπαιτῶ πάρα πολλά. Ἀλλὰ σᾶς ζητῶ νὰ τὴν ἐπαναβλέπετε ἄνευ κακοβουλίας, ὡς γυναῖκα, παρ' ἧς δὲν ἀναμένετε ἢ ἐκτίμησιν καὶ φιλίαν... Πρὸς τοῦτο θὰ ἔχητε ἴσως ἀνάγκην πολλοῦ θάρρους, ἀλλὰ δὲν μοὶ εἴπατε, ὅτι σᾶς ἀπέδωκα τὸ θάρρος... καὶ τὴν τιμήν.

— Κυρία, ἐλπίζω, ὅτι θὰ σᾶς τὸ ἀποδείξω.

— Σᾶς εὐχαριστῶ, ἀπεκρίθη αὕτη, ὀλίγον συγκεκινημένη. Ἀλλὰ διὰ νὰ σᾶς βοηθήσω, προσέθηκε μειδιῶσα, θὰ μοὶ ἐπιτρέψητε νὰ λάβω προφυλάξεις τινάς, ἃς μοὶ ὑπαγορεύει ἡ πεῖρά μου... Μεταξὺ ὅλων τῶν περιστάσεων, αἵτινες δύνανται νὰ θέσωσιν εἰς κίνδυνον τὸ θάρρος σας, ὑπάρχει μία τοὐλάχιστον, ἣν δύναμαι νὰ προίδω καὶ σᾶς προφυλάξω... Σᾶς παρακαλῶ οὐδεμίαν ἀπολύτως ἐξήγησιν νὰ κάμητε μετὰ τῆς Βεατρίκης. Τοῦτο θὰ ταράξῃ ἀμφοτέρους. Ἐγὼ θὰ τὴν καταστήσω ἐνήμερον ὅλων, καὶ μάλιστα σήμερον, σεῖς δὲ δύνασθε νὰ μεταβαίνετε εἰς τοῦ Φαβρικίου ἡσύχως, ὡς ἄλλοτε. Σᾶς ὑπόσχομαι, ὅτι θὰ σᾶς ὑποδέχωνται εὐχαρίστως. Ἐκ μέρους της οὐδεὶς θὰ γείνῃ ὑπαινιγμὸς διὰ τὸ παρελθόν, ἢ τὸ παρόν, σεῖς δέ, μοὶ ὑπόσχεσθε, ὅτι θὰ πράξητε τὸ αὐτό;... ὅτι δὲν θὰ παρεκκλίνετε... ὅτι θὰ εἶσθε καλὸς παλαιὸς φίλος, ὅπως δι' ἐμέ... καὶ οὐδὲν πλέον;

— Σᾶς ὑπόσχομαι, καὶ δὲν θεωρῶ τοῦτο μεγάλην θυσίαν, σᾶς βεβαιῶ. Ὅ,τι μοὶ προσφέρετε θὰ μοὶ φανῇ γλυκύτατον, μεθ' ὅσα ὑπέφερον.

— Εὖγε! Τώρα σᾶς διώκω... θὰ ὑπάγω πρὸς ἐκείνην, διότι τὴν παρεκάλεσα νὰ μὲ περιμένῃ μετ' ὀλίγον.

— Ἀλλά, κυρία, ἀφοῦ μοὶ ἀπαγορεύετε νὰ ζητήσω συγγνώμην, νὰ δικαιολογηθῶ ὁ ἴδιος, ἂς μάθῃ καλῶς...

— Θὰ τὰ μάθῃ ὅλα... Ἐὰν δὲν σᾶς γράψω, πηγαίνετε νὰ τὴν ἴδητε, ὁπόταν θέλετε, ἀλλὰ προτιμήσατε μίαν Δευτέραν... τότε δέχεται... θὰ εἶνε καὶ ἄλλοι ἐπισκέπται. ... Τοῦτο θὰ εἶνε ὀλιγώτερον ἐνοχλητικόν... Ἀλλ' ὁ καιρὸς μὲ βιάζει... Καλνύκτα! —

Καὶ ἐχωρίσθησαν.

Ἡ Βεατρίκη, ὑπὸ τὴν θλιβερὰν ἔτι ἐντύπωσιν τῆς σκηνῆς τῆς προτεραίας, δὲν ἠσθάνθη ἐλαττωθεῖσαν τὴν ἀγωνίαν της, ὅτε τὴν πρωΐαν ἔλαβε τὸ λακωνικὸν γράμμα, διὰ τοῦ ὁποίου ἡ κ. δ' Ἐμαρὲ τὴν προπαρεσκεύαζεν εἰς σοβαρὰν ἀνακοίνωσιν. Εὐθύς, ὡς τὴν εἶδεν εἰσερχομένην, ἔσπευσε πρὸς αὐτήν, μὲ καταπόρφυρον τὸ πρόσωπον:

— Τί τρέχει; ἠρώτησε.

— Τρέχει, ὅτι σοὶ ζητῶ κατὰ πρῶτον συγγνώμην ἐκ μέρους τοῦ Πιερπών, καὶ δεύτερον ὅτι δὲν ἔχομεν πλέον νὰ ἐρυθριῶμεν διὰ τὴν πρὸς ἐκεῖνον φιλίαν μας.

— Ἀλήθεια! ἀνέκραξεν ἡ Βεατρίκη, ἐνοῦσα ζωηρῶς τὰς χεῖρας καὶ αἰσθανομένη εὐάρεστον ἔκπληξιν.

— Μάλιστα, ἀλλά, σὲ βεβαιῶ, εἶνε εὐχαρίστησις, τὴν ὁποίαν ἐπλήρωσα ὀλίγον ἀκριβά... Κάθησε νὰ σοὶ διηγηθῶ τὴν ἱστορίαν μου.

Τῇ διηγήθη τότε τὴν θυελλώδη συνομιλίαν, ἣν ἔσχε τὴν προτεραίαν μετὰ τοῦ μαρκησίου ἐν τῇ μικρᾷ αἰθούσῃ τοῦ Γαλλικοῦ Θεάτρου, χωρὶς βεβαίως νὰ παραλείψῃ καὶ τὴν ἔκβασιν αὐτῆς. Ἐπρόδωκε τὴν Βεατρίκην! Ἀλλὰ τὴν ἐπρόδωκεν, ὅπως τὴν ὑπεραστισθῇ κατὰ τῶν ἀδίκων καὶ σκληρῶν ὑποψιῶν, διὰ νὰ ἐπαναφέρῃ εἰς ἑαυτὸν ἕνα ταλαίπωρον, ἀπογοητευμένον καὶ ἀπέλπιδα, ἰδίᾳ δέ, καὶ πρὸ πάντων, ὅπως ἀποτρέψῃ τὸν ἐπικείμενον κίνδυνον οἰκτρᾶς μονομαχίας.

Ἡ Βεατρίκη, ἥτις τὴν ἤκουσε μετὰ ζωηροῦ ἐνδιαφέροντος, ἀντὶ πάσης ἄλλης ἀπαντήσεως κατησπάσθη τὰς χεῖράς της.

Ἡ μικρὰ φρόνιμος γυνή, βεβαιωθεῖσα περὶ τῆς συγγνώμης, ἤρξατο συμβουλεύουσα καὶ παρακαλοῦσα αὐτήν. Ἐπανέλαβε καὶ πρὸς τὴν Βεατρίκην, ὑπὸ διάφορον ὅμως μορφήν, τοὺς λόγους, οὓς μετεχειρίσθη μίαν ὥραν πρότερον πρὸς τὸν μαρκήσιον δὲ Πιερπών. Τῇ εἶπε πῶς συνεφώνησαν μεταξύ των. Ἐπίστευε μετὰ πεποιθήσεως, ὅτι ἡ Βεατρίκη θὰ ἠννόει, ὅπως καὶ ὁ Πιερπών, ὅτι παραιτούμενοι ἀποφασιστικῶς τοῦ ἀδυνάτου καὶ παραδεχόμενοι τὸ ἀνεπανόρθωτον θὰ εὕρισκον παραμυθίαν τινὰ — παραμυθίαν θλιβερὰν ἀναμφιβόλως, ἀλλ' ἁγνὴν καὶ βαθεῖαν — ἐν

τοῖς αἰσθήμασιν, ἅτινα ἦσαν ἐπιτετραμμένα αὐτοῖς.

Πέραν τούτων δὲν ἀπέμενε διὰ τὴν Βεατρίκην ἢ αἶσχος, κατάπτωσις καὶ ἀπελπισία — καὶ δι' αὐτὴν τὴν ἰδίαν κ. δ' Ἐμαρὲ ἀέννακος τύψις συνειδότος διὰ τὴν τόσον ἀκουσίαν ἀπερισκεψίαν της.

Ἡ Βεατρίκη τὴν ηὐχαρίστησε θερμῶς, ὁμολογοῦσα, ὅτι ἦτο εὐτυχὴς κατὰ βάθος, διότι ὁ Πιερπὼν ἔμαθε τὴν ἀλήθειαν. Θὰ ἦτο δ' ἐπίσης εὐτυχὴς ἐὰν τὸν ἔβλεπεν ἐπανερχόμενον εἰς τὴν προτέραν ἀξιοπρεπῆ ζωήν. Διὰ τὰ λοιπὰ παρεκάλει τὴν κυρίαν δ' Ἐμαρὲ νὰ ἔχῃ πεποίθησιν πρὸς αὐτήν. — « Ὑπάρχουσι, τῇ εἶπεν, εἰλικρινῶς καὶ μετά τινος ὑπερηφανείας, ὑπάρχουσι σκέψεις, ἃς οὐδέποτε κάμνω... Ὑπέφερα πολὺ καὶ θὰ ὑποφέρω πολὺ ἀκόμη, — ἀλλὰ καὶ ἂν ἐστερούμην τῆς ἐλαχίστης ἠθικῆς, ἔχω μεγίστην ὑπερηφάνειαν, μέγιστον σέβας πρὸς ἐμαυτήν, ὅπως μὴ ζητήσω τὴν παρηγορίαν τοῦ ἀπολεσθέντος ἔρωτός μου εἰς ἐρωτικὰ σκάνδαλα. »

Μετὰ συνομιλίαν τόσον ἱκανοποιοῦσαν ἑαυτήν, ἡ κ. δ' Ἐμαρὲ ἀπεσύρθη εἰς τὴν οἰκίαν της, ἐξηπλώθη ἐπὶ μακρᾶς ἕδρας καὶ ἀπεκοιμήθη ὕπνον παιδίου.

Ἡ ἑπαύριον ἦτο Δευτέρα, ἡμέρα, καθ' ἣν ἡ σύζυγος τοῦ ζωγράφου ἐδέχετο τὰς ἐπισκέψεις της. Ὁ Πιερπὼν δὲν ἐπεθύμει ν' ἀναμένῃ ἐπὶ πλέον, ὅπως προβῇ εἰς διάβημα, τὸ ὁποῖον τὸν εἶλκυε καὶ τὸν ἀνησύχει ἐν ταύτῳ. Εὗρε τὴν Βεατρίκην ἐν μέσῳ ἀρκετὰ πολυαρίθμου συντροφίας, ὅπερ ηὐκόλυνεν ἀμφοτέρους εἰς τὴν πρώτην ταύτην συνάντησιν. Χειραψία, ὀλίγον παρατεταμένη καὶ ταχυτάτη ἀνταλλαγὴ βλεμμάτων, ὑπῆρξεν ἡ μόνη ἐξήγησις μεταξύ των.

Ὁ Πιερπὼν ἀφῆκεν αὐτὴν καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ σπουδαστήριον τοῦ Φαβρικίου, ὅστις δὲν κατώρθωσε νὰ καταστείλῃ, ὅτε τὸν παρετήρησε, κίνημα ἐκπλήξεως καὶ ἀμηχανίας.

— Ἀγαπητέ μου διδάσκαλε, τῷ εἶπεν ὁ μαρκήσιος, ἰδού με πάλιν... ὅμοιος μὲ τὸν ἄσωτον υἱόν.... Εἰς δύο λέξεις, ὑπέστην μεγάλας θλίψεις... ἐζήτησα μάτην τὴν λήθην αὐτῶν εἰς ἀθλίαν ζωὴν παραφορᾶς... ἔρχομαι νὰ τὴν ζητήσω παρὰ τοῖς παλαιοῖς μου φίλοις, ὁμολογῶ δέ, ὅτι θὰ ἔκαμνα κάλλιστα, ἂν ἤρχιζα ἀπ' αὐτούς.

— Καλῶς ἦλθες, ἀγαπητέ μου φίλε, εἶπεν ὁ Φαβρίκιος, σείων στιβαρῶς τὴν χεῖρα τοῦ μαρκησίου. Ἡ ἀπουσία σου μοὶ ἦτο ἐπαισθητή, ὅπως καὶ αἱ συμβουλαί σου... Καὶ διὰ νὰ ἀναπληρώσω τὸν ἀπολεσθέντα χρόνον θὰ σοὶ δείξω πάραυτα μικρὰν εἰκόνα, ἥτις μὲ στενοχωρεῖ πολύ. Ἀνήγειρε λεπτὸν ὕφασμα, ὅπερ ἐκάλυπτεν ἐπὶ τοῦ ὀκρίβαντος τὴν εἰκόνα : — Διὰ νὰ μὴ πλανηθῇς, εἶνε ἡ εἰκὼν τῆς μιᾶς Νικολσον. Τὴν ζωγραφίζω, βλέπεις, ὡς Ἥβην, κατὰ τὸ ἀρχαῖον ἀλληγορικὸν ὕφος τῶν πατέρων μας... εἶνε σχέδιον... Προετοιμάζεται νὰ δώσῃ οἶνον εἰς τοὺς θεούς,... οἵτινες εἶνε εἰς τὰ παρασκήνια... Τί φρονεῖς ; ἐγώ... τὴν εὑρίσκω φρικώδη.

— Εἶνε ἐξαίσιον, εἶπεν ὁ Πιερπών, ἀφοῦ παρετήρησε πρὸς στιγμὴν τὴν εἰκόνα.

— Αἴ! τόσον τὸ καλήτερον ! — Ἀλλὰ μοῦ χρειάζεται τὸ ὑπόδειγμα ἐπὶ δέκα ἀκόμη φοράς... Ἔχω καὶ ἄλλην ἐργασίαν ἐμπρός... ἀλλ' αὐτὴ εἶνε ὁλόκληρος ἱστορία.... Φαντάσθητι, ὅτι ὁ κύριος Νικολσον, ὅτε τὸ πρῶτον ἦλθε νὰ μὲ ἴδῃ, ἀπεκάλυψεν ἓν τινι τῶν θηκῶν μου σχεδιάγραμμα τεσσάρων εἰκόνων, αἵτινες παριστῶσι τὰς τέσσαρας ἐποχάς... Κατεθέλχθη καὶ μοὶ ἐζήτησε νὰ τοῦ τὰς ζωγραφίσω διὰ τὸ ἐν Χικάγῳ ἑστιατόριόν του... Βλέπεις, ὅτι ὅλα εἶνε δυνατόν, νὰ γεύνουν εἰς Χικάγον... Τέσσαρας εἰκόνας τριῶν μέτρων ἐπὶ δύο, φαντάσθητι !... « Ἀλλά, καλέ μου Κύριε, τῷ εἶπον, πρέπει νὰ σᾶς ἀφιερώσω ἀποκλειστικῶς ἓν ἔτος τῆς ζωῆς μου, τοὐλάχιστον, — καὶ διὰ νὰ ὁμιλήσω καθαρῶς, τὰ μέσα μου δὲν μοὶ τὸ ἐπιτρέπουν... » Τοῦτο ἐφιλοτίμησε τὸν ἄνθρωπον, ὥστε μοὶ προσέφερεν... ὁλόκληρον περιουσίαν. Μὰ τὴν ἀλήθειαν, ἔχω μίαν γυναῖκα καὶ μίαν κόρην... ἦτο περίστασις νὰ ταῖς ἐξασφαλίσω τὸ μέλλον διὰ πᾶν ἐνδεχόμενον... ἐδέχθην !

— Ἔχεις μέγα δίκαιον, καὶ ὁ κ. Νικολσον εἶνε εὐφυέστερος, ἀφ' ὅ, τι ἤλπιζον· καὶ τὰς ἤρισας τὰς εἰκόνας αὐτάς ;

— Ἐσχεδιάσθησαν... ἀλλὰ δὲν δύναμαι νὰ ἐργασθῶ ἐδῶ... τὸ ἐργαστήριόν μου εἶνε μικρότατον. Ἠναγκάσθην νὰ ζητήσω τὸ τοῦ γείτονος, ἀναμένων νὰ ἐπανεύρω τὸ ἁμαζοστάσιόν μου εἰς τὴν ἐξοχήν, ἔνθα θὰ εὑρισκώμεθα ἐν ἀνέσει αἱ εἰκόνες μου καὶ ἐγώ. Ἐνοικιάσαμεν τὴν περσινὴν κατοικίαν μας, ἡ δὲ σύζυγός μου χάριν τῆς ἐξαιρετικῆς αὐτῆς ἐργασίας θὰ μοὶ κάμῃ τὴν θυσίαν νὰ μεταβῶμεν εἰς τὴν ἐξοχὴν ἐφέτος πολὺ ἐνωρίς... Ἐλπίζω, ἀγαπητὲ μαρκήσιε, ὅτι δὲν θὰ ἐπωφεληθῇς τῆς ἀπομακρύνσεώς μας διὰ νὰ μᾶς ἐγκαταλείψῃς καὶ πάλιν ;

— Νὰ φοβῆσαι μᾶλλον, εἶπε γελῶν ὁ Πιερπών, μὴ μὲ βλέπῃς ν' ἀναφαίνωμαι εἰς τὸν ὁρίζοντα πολὺ συχνά.

Οὕτως ἀπ' ἐκείνης τῆς στιγμῆς οἱ δύο φίλοι ἐπανέλαβον τὰς παλαιὰς αὐτῶν σχέσεις. Ὁ Φαβρίκιος δὲν ἀπέκρυψεν ἀπὸ τὴν σύζυγόν του τὴν εὐχαρίστησιν, ἣν τοῦτο τῷ ἐπροξένει. Τὴν ἑσπέραν μάλιστα, κατὰ τὸ δεῖπνον, τὴν ἐστενοχώρησε διὰ τῶν ἐπανειλημμένων ἐρωτήσεων, ζητῶν νὰ μάθῃ, ἂν ἡ Βεατρίκη ἐμάντευε τοὺς λόγους, οἵτινες εἶχον φέρει τὴν εὐτυχῆ καὶ αἰφνιδίαν ταύτην μεταβολὴν τοῦ Πιερπών.

— Ὑποθέτω, τῇ εἶπεν, ὅτι ἡ φίλη σου κυρία δ' Ἐμαρὲ συνετέλεσεν ὀλίγον.

— Καὶ ἐγὼ τὸ ὑποθέτω, ἀπήντησεν ἡ Βεατρίκη.

— Ὅ,τι μ' ἐκπλήσσει, εἶνε, ὅτι προχθὲς εἰς τὸ θέατρον, δὲν εἶχε τὸ ἐξωτερικὸν μετανοοῦντος.

— Ἀκριβῶς ! ἀπήντησεν ἡ Βεατρίκη. Μετέβη νὰ ἴδῃ τὴν Ἐλίζαν εἰς τὸ θεωρεῖόν της, μετὰ τὴν ἀναχώρησίν μας, καὶ τὸν ἐπέπληξε δριμύτατα.

— Τὶ εὐγενὲς πλάσμα ! εἶπεν ὁ Φαβρίκιος. Ἀλλὰ δικαιολογεῖται μὲ τὰς μεγάλας λύπας, ἃς ἔσχε... Ποίας μεγάλας λύπας ; Ἔχεις ἰδέαν τινὰ τούτων !

Ἡ σύζυγός του ἀπήντησε διὰ νεύματος ἀρνητικοῦ μὲ ἀόριστόν τι μειδίαμα ἀδιαφορίας.

Ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τὰ συμβάντα ταῦτα ὡμίλουν περὶ ρήξεως μεταξὺ τοῦ μαρκησίου Πιερπὼν καὶ τῆς βαρώνης Γκρέμπ. Ὁ λόγος ἦτο ὁ ἑξῆς : Ἐπειδὴ ὁ μαρκήσιος ἠρνήθη διαρρήδην νὰ μεσολαβήσῃ παρὰ τῷ Φαβρικίῳ διὰ τὴν εἰκόνα τῆς νεαρᾶς βαρώνης, ἀπεπέμφθη ὑπ' αὐτῆς κατόπιν παραχώδους σκηνῆς. Εἶνε ἀληθές, ὅτι τὴν ἑπαύριον τὸν ἀνεκάλεσε διὰ πρωινοῦ γραμματίου, ἀλλ' ὑπῆρξεν ἀδυσώπητος, καίτοι ὁ βαρῶνος Ἰούλιος, ἐντελῶς ὑποδουλωθεὶς ὑπὸ τῆς συζύγου του, ἔλαβε τὸν κόπον νὰ φέρῃ ὁ ἴδιος τὸ γράμμα.

Κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας, αἵτινες ἠκολούθησαν τὴν συμφιλίωσιν τοῦ Πιερπὼν καὶ τῆς Βεατρίκης, ἡ κυρία δ' Ἐμαρὲ εἶχε τὴν εὐχαρίστησιν νὰ ἴδῃ τὰς σχέσεις των λαμβανούσας τὸν χαρακτῆρα, ὃν ἐκείνη ἐχάραξε. Παρετήρει ἐν τῇ ἀμοιβαίᾳ συμπεριφορᾷ των, ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς, ἐν ταῖς ὁμιλίαις των, εἰλικρίνειαν, γαλήνην καὶ μάλιστα εἶδος εὐθυμίας, ἥτις τῇ ἐφαίνετο κάλλιστος οἰωνός. Ἐφαίνοντο ὡς ἄνθρωποι ἐντελῶς εὐχαριστημένοι, ὅπως εὑρίσκοντο, μὴ ζητοῦντες πλειότερον τούτου. Ἡ ἀλήθεια ὅμως ἦτο, ὅτι ἐδέσποζεν ἔτι ἡ πρώτη ἐντύπωσις, ἥτις δι' ἀμφοτέρους παρεῖχεν ἄπειρον ἀνακούφισιν. Ἡ Βεατρίκη ἀπηλλάγη πλέον τῆς αἰωνίας βασάνου, ὅτι παρεγνωρίζετο καὶ ἐκατηγορεῖτο ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου, οὗτινος ἡ ἐκτίμησις τὴν ἐνδιέφερε πλειότερον παντὸς ἄλλου ἐν τῷ κόσμῳ. Ἐξ ἄλλου ὁ Πιερπών, οὗτινος τὴν εὐαισθησίαν καί, πρέπει νὰ τὸ εἴπωμεν, τὸν ἐγωισμὸν εἶχε προσβάλῃ ἡ προφανὴς περιφρόνησις τῆς Βεατρίκης, ἠσθάνετο ἐπουλωμένας τὰς προτέρας πληγάς, ἀφοῦ ἐγνώριζεν, ὅτι εἶχεν ἀγαπηθῆ. Ὑπῆρξε στιγμὴ ἀνέσεως καὶ ἠρεμίας, ἱκανὴ νὰ τοῖς ἐμπνεύσῃ — ἐπί τινα χρόνον τοὐλάχιστον — τὴν ἰδέαν ἑπαρκοῦς εὐτυχίας.

Ἐν τούτοις ὁ Πιερπὼν ἐπανέλαβε τὰς ταπεινὰς ἐπισκέψεις του εἰς τὸ ἐργαστήριον τοῦ Φαβρικίου, ἔνθα συνήντα συχνάκις τὴν Βεατρίκην, ἰδίᾳ, ὅτε ἤρχετο ἐκεῖ διὰ τὴν εἰκόνα της καὶ ἡ μὶς Νικολσον, μεθ' ἧς εἶχε συνδεθῆ ἀρκετὰ στενῶς. Ἡ κυρία δ' Ἐμαρέ, ἥτις ἐπίσης συνεπάθει τὴν νεαρὰν Ἀμερικανίδα, συνώδευεν αὐτὴν εἰς τὸ ἐργαστήριον τοῦ Φαβρικίου, ἔνθα παρέμενεν ὡς σύντροφος, ὅταν ὁ πατήρ της ἠμποδίζετο. Ἡ μὶς Νικολσον, ἐπειδὴ ἐπρόκειτο ν' ἀπέλθῃ εἰς Ἀμερικήν, μετὰ διετῆ διαμονὴν εἰς Παρισίους, ἦτο τότε λίαν ἐνησχολημένη διὰ τὰς τελευταίας φροντίδας καὶ τὰς ἀποχαιρετιστηρίους ἐπισκέψεις της, οὕτω δὲ δὲν ἠδύνατο καθ' ἑκάστην νὰ παρίσταται πρὸ τοῦ ζωγράφου. Παρῆλθον λοιπὸν τρεῖς ἢ τέσσαρες ἑβδομάδες σχεδόν, μέχρις ὅτου, ἀποπερατωθῇ ἡ εἰκών της. Ἄλλως τε οὐδόλως ἐφαίνετο βιαζομένη εἰς τοῦτο καὶ ἐδείκνυε κατὰ τὰς μακρὰς καὶ κοπιώδεις παραστάσεις ἀγγελικὴν ἀληθῶς ὑπομονήν, ἰδίᾳ δ' ὅτε ὁ μαρκήσιος δὲ Πιερπὼν παρευρίσκετο. Τοῦτο δὲν ἔλειψε νὰ παρατηρήσῃ ἡ κυρία δ' Ἐμαρέ, ἧς δὲν διέφυγεν ἐπίσης, ὅτι τὸ ροδόχρουν καὶ χάριεν πρόσωπον τῆς νεάνιδος καθίστατο ἐρυθρότερον καὶ θελκτικώτερον, ὅταν ὁ μαρκήσιος ἤξιου νὰ τῇ ἀποτείνῃ τὸν λόγον. Δυστυχῶς οὐδὲν ἐδείκνυεν ὅτι ἡ ταραχὴ τῆς πτωχῆς Καίτης, μετεδίδετο καὶ εἰς τὸν μαρκήσιον.

Ἡ κυρία δ' Ἐμαρὲ ἔκαμε συγχρόνως καὶ ἄλλας παρατηρήσεις, αἵτινες τὴν καθίστων λίαν σκεπτικήν, καὶ αἵτινες τῇ ἐφάνησαν, ὅτι θὰ ἀπαιτήσωσι νέους διπλωματικοὺς ἀγῶνας. Καθ' ἣν ἡμέραν ἡ μὶς Νικολσον ἐπεσκέφθη αὐτήν, ὅπως τὴν ἀποχαιρετήσῃ, ἀναχωροῦσα διὰ Νέαν Ὑόρκην, ἡ κυρία δ' Ἐμαρὲ ἐδράξατο τῆς εὐκαιρίας νὰ θέσῃ τὰς βάσεις σχεδίου, ὅπερ εἶχε κατὰ νοῦν. Εἶδεν ὅτι ἡ μὶς Νικολσον ἦτο λίαν διατεθειμένη νὰ τῇ ἐκμυστηρευθῇ, καὶ τὴν ὑπεβοήθησεν εἰς τοῦτο, καθόσον μάλιστα ἐσκόπει νὰ τὴν προκαλέσῃ εἰς τοῦτο. Τῇ ὡμολόγησε λοιπὸν ἡ νεαρὰ Ἀμερικανὶς μετὰ τῆς συστολῆς καὶ τῆς τόλμης ἅμα, αἵτινες ἀποτελοῦσι τὸν ἰδιάζοντα ἐθνικὸν αὐτῆς χαρακτῆρα, ὅτι ἠσθάνετο συμπάθειαν πρὸς τὸν μαρκήσιον δὲ Πιερπών, ἀλλ' ἐννοοῦσα, ὅτι ἐκεῖνος δὲν ἀντεπεκρίνετο, ἀνεχώρει ἄπελπις. Ἡ κυρία δ' Ἐμαρὲ τὴν ἐνεψύχωσεν ὀλίγον, προσφέρουσα τὴν φιλικήν της σύμπραξιν. Ἐσκέπτετο πρὸ πολλοῦ νὰ νυμφεύσῃ τὸν μαρκήσιον· τὴν παρεκάλεσε λοιπὸν νὰ ἔχῃ ἐμπιστοσύνην πρὸς αὐτήν. Θὰ τῷ ἔλεγεν ὅλα τὰ καλά, ἅτινα ἐσκέπτετο διὰ τὴν μικρὰν φίλην της, ἧς ἄλλως τε ἀνελάμβανε νὰ μὴ προδώσῃ τὴν ἐπιθυμίαν.

— Ἂς συνεννοηθῶμεν, μικροῦλά μου. Ἐὰν σᾶς τὸν ἔστελλα κατ' αὐτὰς εἰς Χικάγον, θὰ ἐτύγχανε βεβαίως καλῆς ὑποδοχῆς παρ' ὑμῶν.

Ἡ μὶς Καίτη ἀπήντησε δι' ἐμφαντικοῦ κινήματος τῆς χειρός, ὅπερ συνώδευσε δι' ἐπιφωνήματος ἀγγλικοῦ, ὅπερ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ γλώσσῃ μεθερμηνεύεται: Διάβολε ! Εἶτα ἐρρίφθη εἰς τὸν τράχηλον τῆς κυρίας δ' Ἐμαρέ, τὴν ἔσφιγξεν ἐπὶ τῆς τρυφερᾶς καρδίας της ἐπανειλημμένως καὶ ἐξῆλθε διὰ τοῦ στρατιωτικοῦ βηματόστης, μὲ τὸ πρόσωπον τόσον ἀκτινοβόλον, ὡς νὰ ἔφερεν ἤδη τὸ κομψὸν τῆς μαρκησίας στέμμα.

Τὸ ἀληθὲς εἶνε, ὅτι αἱ μετὰ τῆς συζύγου τοῦ ζωγράφου σχέσεις τοῦ Πιερπὼν ἐλάμβανον, προϊόντος τοῦ χρόνου καὶ ἕνεκα τῶν εὐκολιῶν, ἃς παρεῖχε τὸ παρακείμενον ἐργαστήριον, εἶδος οἰκειότητος, ὅπερ δὲν εἶχε προβλέψῃ ἡ κυρία δ' Ἐμαρὲ καὶ περὶ οὗ ἤρξατο νὰ ἀνησυχῇ σπουδαίως. Ἡ ἀμοιβαία συμπεριφορὰ τῇ ἐπαρουσίαζε συμπτώματά τινα μὴ διαφεύγοντα τὴν ὀξυδέρκειαν τῆς γυναικός. Τοὺς εἰλικρινεῖς τρόπους τῶν πρώτων ἡμερῶν διεδέχθη δειλία τις, στενοχωρία καὶ ρεμβασμός. Ἦτο πασφανές, ὅτι ἀνεζητοῦντο, σύγχρονως δὲ ἐφαίνοντο στενοχωρημένοι ὁσάκις συνηντῶντο. Διεφαίνετο εἰς τὰς μᾶλλον ἀσημάντους λέξεις, ἃς ἀντήλλασσον, συγκίνησίς τις καὶ ταραχή. Ἐγνώριζεν, ὅτι αἱ κατὰ μόνας συνεντεύξεις των, ἦσαν σπάνιαι, καὶ ὅτι μάλιστα τὰς ἀποφεύγουσι, συνεπέρανε λοιπόν, ὅτι ἐπροφυλάσσοντο κατὰ τοῦ πειρασμοῦ τῆς διαχύσεως, τῶν ἀναμνήσεων τοῦ παρελθόντος, τῶν ἀμοιβαίων ἐκμυστηρεύσεων. Οὐδόλως τοὺς ἐνόμιζεν ἐνόχους, καὶ τοὺς ἐδικαίου. Ἀλλὰ προσέγγισις τόσον διαρκὴς καὶ συνεχὴς μεταξὺ αὐτῶν δὲν ἦτο ἄρά γε σκληροτάτη δοκιμασία διὰ τὰς καλὰς καὶ εἰλικρινεῖς διαθέσεις των ; Δὲν ἐπανήρχοντο εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν ἀκριβῶς, ἣν εἶχον ἄλλοτε παρὰ τῇ κυρίᾳ δὲ Μοντορόν ; Δὲν θ' ἀνενεοῦτο ὀλίγον κατ' ὀλίγον ὅλον τὸ πῦρ τῶν ἀμοιβαίων αἰσθημάτων των, ἐξερεθίζον συνάμα τὴν ἀντιπάθειαν τῆς Βεατρίκης κατὰ τοῦ συζύγου της ;

Ἡ ὑποκόμησσα ἤλπισεν, ὅτι ἡ μετάβασις τοῦ κλειτέχνου μετὰ τῆς συζύγου του εἰς τὴν ἐξοχήν, θὰ ἐχαλάρου τοὺς δεσμοὺς τῆς ἐπικινδύνου ταύτης οἰκειότητος καὶ τὴν ἐπιμονὴν τοῦ Πιερπών, ὅστις δὲν ἠγάπα ν' ἀποσυρθῇ τῶν Παρισίων. Ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ἀπώλεσε καὶ τὴν ἐλπίδα ταύτην. Προφασιζόμενος τὸ ζωηρὸν ἐνδιαφέρον, μεθ' οὗ παρηκολούθει τὸ γιγάντιον ἔργον τοῦ καλλιτέχνου, ἐπορεύετο πολλάκις τῆς ἑβδομάδος εἰς τὴν ἐξοχήν, ἔνθα συχνότατα παρέμενε καὶ εἰς τὸ δεῖπνον. Ὅτε ἡ κυρία δ' Ἐμαρὲ τὸν συνήντα, παρετήρει ὅτι ἐξηκολούθει πάντοτε νὰ εἶνε ἐπιφυλακτικὸς πρὸς τὴν Βεατρίκην· ἀλλὰ τοὺς ἔβλεπεν ὠχριῶντας, εὐθὺς ὡς αἱ χεῖρές των ἤγγιζον ἀλλήλας, ἠσθάνετο ὅτι διήρχετο μεταξὺ αὐτῶν πνοὴ καταιγίδος, ἐσκέπτετο ὅτι ἐὰν ἡ τοιαύτη κατάστασις παραταθῇ, ἤρκει ἡμέρα τυχαίου περιστατικοῦ, ἀπροσδόκητόν τι, ὅπως ἐκχυθῶσι τὰ κύματα πάθους ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον συγκρατούμενα καὶ καταθλίβοντα τὰς δύο ταύτας καρδίας.

Βαθέως πεφοβισμένη ἐν τῇ συνειδήσει της, τῇ τιμιότητι καὶ τῇ φιλίᾳ της, ἐνόησεν, ὅτι μόνον ριζικόν, ἡρωικόν τι μέτρον ἠδύνατο νὰ σταματήσῃ τὸν Πιερπὼν καὶ τὴν Βεατρίκην ἐν τῇ πρὸς τὸ βάραθρον ἀσυνειδήτῳ αὐτῶν πορείᾳ. Τότε συνέλαβε τὴν ἰδέαν νὰ νυμφεύσῃ τὸν Πιερπὼν μετὰ τῆς μιᾶς Νικολσον, καθ' ὅσον μάλιστα ὁ γάμος αὐτὸς εἶχεν ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ τοῦτο τὸ ἄμεσον κέρδος, ὅτι θὰ ἐκράτει ἐπὶ πολὺν χρόνον μακρὰν τῆς Γαλλίας τὸν μαρκήσιον.

Ἀπέμενεν, ὅπως τὸ σχέδιον τοῦτο ἐγκριθῇ, ὑπὸ τῶν κυριῶς ἐνδιαφερομένων. Ἡ μὶς Νικολσον ἦτο ἐκ τῶν προτέρων σύμφωνος, ἀλλ' ἡ κυρία δ' Ἐμαρὲ δὲν θὰ εὕρισκεν ἀρά γε παρὰ τῷ μαρκησίῳ καὶ τῇ Βεατρίκῃ ἀντίστασιν, κατὰ τοσοῦτον μᾶλλον ἀνυπέρβλητον, καθόσον θὰ ἐστηρίζετο ἐπὶ τοῦ εὐλόγου ἐπιχειρήματος, ὅτι κατ' οὐδὲν ἠδύνατό τις νὰ τοὺς μεμφθῇ ; Μὴ δὲν ἐκρατοῦντο εὐσηνειδήτως εἰς τὰ ὅρια τῆς ἐντίμου φιλίας, ἣν αὐτὴ ἡ κυρία δ' Ἐμαρὲ τοῖς συνέστησε ; Διατί νὰ τοὺς ταράξῃ ; Διατί νὰ τοῖς ἀφαιρέσῃ τὴν ἀθῶαν ταύτην παρηγορίαν τῶν παρελθουσῶν θλίψεών των ; Δὲν θὰ κατηγόρουν τὴν φίλην των διὰ ματαίαν καὶ τυραννικὴν ἐνόχλησιν καὶ δὲν θὰ διέτρεχεν αὕτη τὸν κίνδυνον ν' ἀπολέσῃ, ἄνευ ἑτέρου κέρδους, τὴν πολύτιμον φιλίαν των ;

Ἰδιαιτέρα περίστασις ἔδωκε πέρας εἰς τοὺς δισταγμοὺς τῆς ὑποκομήσσης. Ὁ σύζυγός της, ὁ ὑποκόμης δ' Ἐμαρέ, καταβληθεὶς ἐκ τῶν παντοειδῶν καταχρήσεων τῆς ζωῆς του, κατέπεσεν ἀπό τινος χρόνου εἰς ἀναιμικὴν κατάστασιν, ἐμπνέουσαν ἀνησυχίας. Οἱ ἰατροὶ τὸν διέταξαν νὰ μεταβῇ ἐπί τινα χρόνον εἰς Γκλιών, ἐπὶ τῆς λίμνης τῆς Γενεύης, ἡ δὲ σύζυγός του ἠτοιμάζετο νὰ τὸν συνοδεύσῃ. Θ' ἀνεχώρουν μετά τινας ἡμέρας. Ἦτο καιρὸς λοιπὸν νὰ μεταχειρισθῇ τὸ ἔσχατον τῶν φαρμάκων.

Ἐπορεύθη πρωΐαν τινὰ εἰς τὴν ἐξοχήν. Ὅτε ἐπαρουσιάσθη εἰς τὸν οἶκον τοῦ ζωγράφου, τῇ εἶπον ὅτι ἡ Βεατρίκη εὑρίσκετο εἰς τὸν κῆπον ἢ πιθανὸν εἰς τὸ ἐργαστήριον τοῦ συζύγου της. Τὸ ἐργαστήριον αὐτό, ἐὰν ἐνθυμεῖσθε καλῶς, ἔκειτο ὀλίγον μακρὰν τῆς κατοικίας. Δὲν εὗρεν ὅμως ἐκεῖ ἢ τὸν Φαβρίκιον ἐργαζόμενον ἐπὶ τῶν εἰκόνων του, αἵτινες προσελάμβανον μεγαλοπρεπῆ ἐπιτυχίαν.

Ἀφοῦ τῷ ἀπέτεινε φιλοφροσύνας τινάς, ἐκεῖνος τῇ εἶπε φαιδρῶς :

— Ὥραια ! μοὶ λέγετε ἀκριβῶς ὅ,τι πρὸ ὀλίγου μοὶ ἔλεγε καὶ ὁ Πιερπών, ὅταν δὲ ἡ καλαισθησία σας συναντᾶται μετὰ τῆς ἰδεκῆς του, εὐχαριστοῦμαι.

— Εἶνε ἐδῶ ὁ Πιερπών ;

— Ναί... Κάμνει τὸν γύρον τοῦ δάσους μετὰ τῆς Βεατρίκης... Νομίζω, ὅτι κατῆλθον εἰς τὴν δενδροστοιχίαν τῶν ζυγιῶν... Γνωρίζετε τὸν δρόμον ;

— Βεβαίως.

Ἠκολούθησεν ἀτραπόν τινα πρὸς τὸ κάτω μέρος τοῦ κήπου. Ὁ Ἀπρίλιος ἦτο περὶ τὰ τέλη του, τὸ δὲ φύλλωμα τῶν δένδρων ἀρκετὰ ἔτι ἀραιόν· τῇ ἐπέτρεψε νὰ διακρίνῃ ἀρκετὰ μακρὰν τὸν Πιερπὼν καὶ τὴν Βεατρίκην περιπατοῦντας βραδέως τὸν ἕνα πλησίον τοῦ ἄλλου ἐν τῇ δενδροστοιχίᾳ· ἐπλησίασε καὶ ἀκουσίως τῆς ἤκουσεν ὀλίγας λέξεις των, αἵτινες οὐδὲν τὸ μυστηριῶδες ἢ ἐμπιστευτικὸν εἶχον, ὅτε ὅμως τὴν παρετήρησαν, τὸ πρόσωπον ἀμφοτέρων ἐπρόδωκε ταραχήν τινα.

Μετά τινας ἀδιαφόρους λέξεις, ἡ κυρία δ' Ἐμαρὲ εἶπε :

— Κύριε δὲ Πιερπών, δύναμαι νὰ σᾶς παρακαλέσω νὰ μὲ ἀφήσητε μόνην στιγμάς τινας μετὰ τῆς Βεατρίκης ; Πρῶτον ὅμως εἰπατέ μοι, μὲ ποίαν ἀμαζοστοιχίαν θὰ ἐπανέλθητε εἰς Παρισίους.

— Ἀλλά... μὲ τὴν ἀμαζοστοιχίαν τῶν τριῶν... ἐλπίζω.

— Λαμπρά.... Μὲ αὐτὴν θὰ φύγω καὶ ἐγώ. Θὰ ἐπιστρέψωμεν ὁμοῦ, ἐὰν θέλετε ;

— Εὐχαρίστως.

— Θὰ ἔλθω νὰ σᾶς πάρω ἀπὸ τὸ ἐργαστήριον μετά τινα λεπτά.

Εὐθὺς ὡς ὁ μαρκήσιος ἀπεμακρύνθη, ἐπελήφθη τοῦ ζητήματος, ὅπερ τὴν ἔφερε πρὸς τὴν Βεατρίκην. Ἐπροφυλάχθη νὰ μὴ τῇ ἀποδώσῃ οὐδὲ σκιὰν μομφῆς· κατηγόρησεν ἑαυτήν, ὅτι ὑπῆρξεν ἐλαφρά, ἀπερίσκεπτος, κακὴ σύμβουλος· πρὶν ἢ ἀποσυρθῇ διὰ πολλοὺς μῆνας ἴσως, ἐπεθύμει νὰ ἐπιδιορθώσῃ μόνη τὴν ἀφροσύνην της· ἐγνώριζεν, ὅτι οὐδὲν κακὸν ὑπῆρχε μεταξὺ ἐκείνης καὶ τοῦ μαρκησίου, ἀλλ' ἐπὶ τέλους αἱ σχέσεις των εἶχόν τι τὸ ἄτοπον, τὸ ἀμφίβολον, τοῖς ἔλλειπεν ἡ εἰλικρίνεια. Ἦτο ἀδύνατον νὰ πιστεύσῃ ὅτι ἠδύναντο νὰ ἐξακολουθήσωσι χωρὶς νὰ προσβάλωσιν, εἴτε τὴν ἡσυχίαν, εἴτε τὴν ὑπόληψιν τῆς Βεατρίκης, ἢ τὴν τιμὴν τοῦ συζύγου της. Ἦτο λοιπὸν ἐπάναγκες νὰ τὰς μετριάσωσι καὶ μόνον τὸ συνοικέσιον τοῦ Πιερπὼν ἠδύνατο νὰ ἐπιφέρῃ ἀποτελεσματικὸν ἀντιπερισπασμόν.

Ἡ Βεατρίκη, καίτοι κατελήφθη ἀπαράσκευος πρὸ τῆς ἀπροσδοκήτου ταύτης προτάσεως, τὴν ἐδέχθη ἄνευ ἀντιστάσεως καὶ οὐδεμίαν παρατήρησιν ἔφερεν. Ἴσως, ἐν τοῖς ἐνδομύχοις τῆς τεταραγμένης ψυχῆς της, ἤρχιζε νὰ δυσπιστῇ πρὸς ἑαυτὴν καὶ νὰ εὐχηται σχεδὸν νὰ τὴν σώσωσιν, ἀντὶ πάσης θυσίας, ἀπὸ ἀγωνίας, ἥτις καθ' ἑκάστην ἐγίνετο θλιβερωτέρα καὶ μᾶλλον ἐπίφοβος. Ἐπεφόρτισε τὴν κυρίαν δ' Ἐμαρὲ νὰ εἴπῃ εἰς τὸν μαρκήσιον, ὅτι ἐπεθύμει τὸ συνοικέσιον αὐτό, ἐζήτησε δὲ μόνον νὰ μὴ τῇ ὁμιλήσῃ καὶ ἐκεῖνος περὶ τούτου, ἐὰν δ' ἐπρόκειτο νὰ ἀναχωρήσῃ, νὰ μὴ τῇ γνωστοποιήσῃ, οὔτε τὴν ἐποχήν, οὔτε τὴν ἡμέραν τῆς ἀναχωρήσεώς του.

— Σὲ ἠγάπων ἁπλῶς, τῇ εἶπεν ἡ κυρία δ' Ἐμαρὲ ἐναγκαλιζομένη αὐτὴν πρὶν ἢ ἀναχωρήσῃ· τώρα σὲ σέβομαι!

Τὴν ἀφῆκεν ἐν τῇ δενδροστοιχίᾳ καὶ συνήντησε τὸν Πιερπὼν εἰς τὸ ἐργαστήριον.

— Ἔχομεν ἀκόμη, τῷ εἶπεν, ἡμισείας ὥρας καιρὸν διὰ τὴν ἀμαξοστοιχίαν... Ἐὰν ἐπηγαίναμε νὰ τὴν περιμένωμεν εἰς τὸν σταθμὸν τοῦ Μεδόν, περιπατοῦντες βραδέως ... μόνοι;

— Τὸ ὄνειρόν μου! εἶπεν ὁ Πιερπὼν φαιδρῶς, ἐγείρων τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὸν οὐρανόν.

Ἀπεχαιρέτησαν τὸν Φαβρίκιον. Μετ' ὀλίγον ἐβάδιζον ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, ἥτις κατέρχεται εἰς Μεντόν, ἡ δὲ κυρία δ' Ἐμαρὲ τῷ ἔκαμεν, ἐξ ὀνόματός της καὶ ἐξ ὀνόματος τῆς Βεατρίκης, τὴν λεπτὴν ἀνακοίνωσίν της. Τὸ μέτωπον τοῦ μαρκησίου συνωφρυώθη. Ἀλλά, καίτοι ἐξεπλάγη μεγάλως καὶ ἀνησύχησε ζωηρῶς, ἦτο ἀρκετὰ εὐθύς, ὥστε νὰ ἀναγνωρίσῃ, ὅτι ἔπαιζε μεταξὺ τοῦ Φαβρικίου καὶ τῆς γυναικός του, πρόσωπον, ὅπερ ἠδύνατο νὰ παρεξηγηθῇ, μολονότι πολὺ ἀδίκως. Συνεκινήθη μεγάλως ἐπὶ τῇ ἰδέᾳ, ὅτι πιθανὸν νὰ ἐκθέσῃ τὴν Βεατρίκην, — ἔτι δὲ πλέον μὴ καταστήσῃ γελοῖον τὸν Φαβρίκιον καὶ ἀφαιρέσῃ τὴν ὑπόληψίν του. Προδήλως ἠσθάνετο μεγίστην ἀφοσίωσιν πρὸς τὸν ζωγράφον, σέβας μάλιστα, δι' ὃ καὶ μετὰ φρίκης ἀπέβαλλε τὴν σκέψιν νὰ προδώσῃ τὴν ἐμπιστοσύνην τοῦ ἐντίμου καὶ μεγάλου καλλιτέχνου. Παρεδέχθη εὐχαρίστως νὰ παραιτηθῇ τῶν σχέσεων, αἵτινες ἠδύναντο νὰ ἐμβάλωσιν εἰς ὑπονοίας.

Συνεφώνησε μάλιστα ὅτι ὁ γάμος ἦτο ὁ ἀσφαλέστερος τρόπος ν' ἀποξενωθῇ ἐντελῶς τοῦ παρελθόντος... Ἀλλὰ διατὶ ἡ Ἀμερική; Ἀλλὰ διατὶ ἡ μὶς Νίκολσον πάσης ἄλλης;

Ἡ κυρία δ' Ἐμαρὲ κατώρθωσε ν' ἀποδιώξῃ καὶ τὴν τελευταίαν ταύτην ἀντίστασιν, ἀποκαλύπτουσα τὸν μυστικὸν ἔρωτα, ὃν ἡ κομψὴ ἑκατομμυριοῦχος τῇ ἐξεμυστηρεύθη: εἶδος κολακείας, πρὸ τῆς ὁποίας, οἱοσδήποτε ἀνὴρ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον δὲν μένει ἀναίσθητος.

— Ἀλλ' ἐπὶ τέλους, εἶπεν, ἀφοῦ ὑπεχώρησε, δὲν δύναμαι ν' ἀναχωρήσω αὐτὴν τὴν ἑσπέραν... — Ὑποθέτω, ὅτι θὰ μοὶ δώσητε ὀλίγον καιρόν.

— Ὄχι πολύ, ἀγαπητέ μοι κύριε, διότι ἀναχωρῶ καὶ ἐγὼ μετὰ ὀκτὼ ἡμέρας, καὶ θὰ ἐπεθύμουν πολύ, νὰ μὴ σᾶς ἀφήσω νὰ σύρεσθε κατόπιν μου ἐπὶ πολύ.

— Ἡ ἐμπιστοσύνη σας μὲ ἐνθουσιάζει... Ἀλλ' ἐγώ! θὰ ἀναχωρήσω διὰ τοῦ προσεχοῦς ἀτμοπλοίου τῆς Χάβρης... Διότι, τέλος πάντων, δὲν δύναμαι νὰ ὑπάγω κολυμβῶν. Λοιπόν... Σᾶς χρειάζετε ὁ λόγος μου;

— Ἐὰν θέλετε;

— Σᾶς τὸν δίδω.

— Εὐχαριστῶ... Ἐνθυμεῖσθε, ὅτι δὲν πρέπει νὰ γνωστοποιήσητε εἰς τὴν Βεατρίκην τὴν ὥραν τῆς ἀναχωρήσεώς σας.

— Ἐννοεῖται... Ἀλλὰ μοῦ φαίνεται, ὅτι δύναμαι νὰ τὴν ἀποχαιρετήσω.

— Φυσικώτατα!

Ὅτε ἡ ἁμαξοστοιχία εἰσήρχετο εἰς τὸν σταθμὸν ἔφθασαν καὶ αὐτοί. Εὑρέθησαν ἐν τῇ ἁμάξῃ μέχρι τῶν Παρισίων, καὶ κατὰ τὸ ταξείδιον, ἡ κυρία δ' Ἐμαρὲ συνεννοήθη μετὰ τοῦ μαρκησίου περὶ τοῦ τρόπου, καθ' ὃν θὰ συνέτασσε τὴν πρὸς τὴν μὶς Νίκολσον ἐπιστολήν, ἣν θὰ τῇ ἔπεμπε τὴν ἐπαύριον, ὅπως τῇ ἀναγγείλῃ τὸ προσεχὲς ταξείδιον τοῦ μαρκησίου δὲ Πιερπὼν εἰς Ἀμερικήν.

Ἦτο σχεδὸν κατάπληκτος καὶ συγχρόνως ἐνθουσιασμένη διὰ τὴν ταχεῖαν καὶ σχετικῶς εὔκολον εὐτυχίαν τῆς διπλῆς αὐτῆς ἐπιχειρήσεως. Διελογίζετο, οὐχὶ ἀδίκως, ὅτι ἡ ἐλαφρὰ ἀντίστασις τῆς Βεατρίκης καὶ τοῦ Πιερπὼν εἰς παρομοίαν θυσίαν, ἐμαρτύρει εὐφραδῶς πόσον, κατὰ βάθος, εἶχον ἐκτροχιασθῆ καὶ διακινδυνεύσῃ.

Ἔγραψε τὴν αὐτὴν ἑσπέραν εἰς τὴν Βεατρίκην συντόμως καὶ δι' ὀλίγων λέξεων, τὸ ἀποτέλεσμα τῆς μετὰ τοῦ Πιερπὼν συνδιαλέξεώς της. Τὰς ἀκολούθους ἡμέρας, ἐνῷ κατεγίνετο εἰς τὰς προπαρασκευὰς τῆς ἀναχωρήσεως, ἐδέχθη πλειστάκις τὸν μαρκήσιον καὶ τῷ ἔδωκε, διὰ τὸ πρόσωπον καὶ τὴν οἰκογένειαν ἐκείνης, ἣν θὰ ἐμνηστεύετο, πληροφορίας καὶ λεπτομερείας, τὰς ὁποίας ἐκεῖνος ἦτο περίεργος νὰ μάθῃ. Ἦτο νέα ἐγγύησις τῆς εἰλικρινείας τῶν ἀποφάσεών του, δι' ἣν ἄλλως τε, ὁ λόγος του δὲν ἐπέτρεπεν ἀμφιβολίαν.

Ἡ κ. δ' Ἐμαρὲ θ' ἀνεχώρει, μετὰ τοῦ συζύγου καὶ τῶν τέκνων της τὴν 1ην Μαΐου, ἥτις συνέπιπτε Τρίτην. Ἐπορεύθη τὴν προτεραίαν εἰς τὴν ἐξοχήν, ἵνα τὸ τελευταῖον ἐναγκαλισθῇ τὴν Βεατρίκην, ἣν ἀφῆκε βαθέως τεθλιμμένην, ἀλλ' ἄνευ στεναγμῶν καὶ δακρύων. Ἔμαθεν, ὅτι ὁ Πιερπὼν εἶχεν ἔλθῃ τὴν πρωίαν καὶ εἶχεν ἀναγγείλῃ εἰς τὸν Φαβρίκιον τὰ περὶ τοῦ ταξειδίου σχέδιά του.

Θ' ἀνεχώρει τρεῖς ἢ τέσσαρας ἡμέρας βραδύτερον, τὸ Σάββατον 6ην Μαΐου, ἡμέραν, καθ' ἣν θ' ἀπέπλεε τὸ ἀτμόπλοιον, δι' οὗ θὰ ἔκαμε τὸ ταξείδιόν του. Ἐν τῇ πρὸς ἀποχαιρετισμὸν τῆς κυρίας δ' Ἐμαρὲ ἐπισκέψει του, ὑπεσχέθη, ὅτι θὰ τῇ ἐτηλεγράφει, εὐθὺς ὡς ἔφθανεν εἰς Νέαν Ὑόρκην. Καθ' ἣν στιγμὴν θὰ ἐξήρχετο, ἡ ἀξιέραστος ὑποκόμησσα, τῷ ἔτεινε τὰς ἐρυθριώσας παρειάς της.

— Ἀσπασθῆτε τὴν ἀδελφήν σας, τῷ εἶπεν ἀφελῶς.

Τὴν ἐπαύριον ἐγκατέλειψε τοὺς Παρισίους.

Μέχρι τῆς Παρασκευῆς, παραμονῆς τῆς ἀναχωρήσεώς του, ὁ Πιερπὼν ἐδίσταζε νὰ πορευθῇ εἰς τοῦ Φαβρικίου. Ἀπεφάσισε τέλος, ἀφοῦ ἔγραψεν εἰς τὴν Βεατρίκην δύο ἢ τρεῖς πρὸς ἀποχαιρετισμὸν ἐπιστολάς, ἃς κρίνων ἢ ξηροτάτας ἢ ἐρωτικωτάτας, εἶχε καύσῃ. Φθάσας παρὰ τῷ ζωγράφῳ, διῆλθε τὸ μικρὸν κιγκλίδωμα τῆς εἰσόδου καὶ ἐπορεύθη κατ' εὐθεῖαν εἰς τὸ ἐργαστήριον, ἔνθα εὗρε τὴν Βεατρίκην ἐργαζομένην, εἰς κέντημα, παρὰ τῷ συζύγῳ της.

— Ἀγαπητέ μοι, εἶπεν, ἔρχομαι νὰ σᾶς σφίγξω τὴν χεῖρα διὰ πᾶν ἐνδεχόμενον... καθ' ὅσον δὲν γνωρίζω ἐὰν θὰ σᾶς ἐπανίδω πρὸ τῆς φυγῆς μου εἰς Ἀμερικήν.

— Πῶς! ἀναχωρεῖς τόσον ταχέως; εἶπεν ὁ Φαβρίκιος διακόπτων τὴν ἐργασίαν του. Τί σὲ βιάζει τόσον; Ἀ! συγγνώμην! ὑποπτεύομαι... βλέπετε, ὅτι ἡ σύζυγός μου δὲν εἶνε ἐχέμυθος...

— Ὦ! ὅλα αὐτὰ εἶνε ἀκόμη ἀμφίβολα ... μόνον τὸ ταξείδιον ἀπεφασίσθη ὁριστικῶς...

Εἶτα τῷ ὡμίλησε μόνον περὶ τῶν εἰκόνων του, ὧν ἐθαύμαζε τὴν μεγαλοπρεπῆ σύνθεσιν, διακινδυνεύων ἐλαφράς τινας κρίσεις λεπτομερειῶν, ἃς ὁ καλλιτέχνης παρεδέχετο ἢ συνεζήτει μετὰ τῆς ἀγαθότητος καὶ τῆς συνήθους μετριοφροσύνης του. Ἡμίσεια ὥρα παρῆλθεν ἐν τῇ συνομιλίᾳ ταύτῃ, ἐν ᾗ ἡ σύζυγος τοῦ ζωγράφου πολὺ ὀλίγον ἀνεμίχθη. Ἐξηκολούθει, ἀφῃρημένη, νὰ κεντᾷ, ἔχουσα τὴν μελαγχροινὴν ὄψιν της κεκλιμένην ἐπὶ τοῦ ἔργου της. Βραχεῖα λέξις μόνον ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν καί τινα βλέμματα ἐκ τῶν βαθέων κυανῶν ὀφθαλμῶν της προσηλοῦντο λαθραίως ἐπ' ἐκείνου, ὅστις θ' ἀνεχώρει.

Ὅτε τὸ τελευταῖον ὁ Πιερπὼν ἔσφιγξε τὴν χεῖρα τοῦ Φαβρικίου, ἡ Βεατρίκη ἠγέρθη:

— Θὰ σᾶς προπέμψω, εἶπεν.

(Ἕπεται τὸ τέλος).

ΕΒΔΟΜΑΣ

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΙΔΡΥΘΕΙΣΑ ΤΩι 1884

Διευθυντὴς Ἰωάννης Μ. Δαμβέργης

Γραφεῖον ὁδ. Πανεπιστημίου 59

Συνδρομὴ Ἑλλάδος δραχ. 10 Ἐξωτερικοῦ φρ. χρ. 16

Τὸ φύλλον πωλεῖται κατὰ Σάββατον λ. 10.

Τὸ παράρτημα κατὰ Δευτέραν λ. 10

Παράρτημα τῆς « Ἑβδομάδος »

ΟΚΤΑΒΙΟΥ ΦΕΓΙΕ

Η ΤΙΜΗ ΤΟΥ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΟΥ

θὰ καταλάβῃ 5 παραρτήματα

Πωλούμενα ἢ ἀποστελλόμενα ἀντὶ λ. 50

Τὸ 8ον καὶ τελευταῖον φυλλάδιον πωληθήσεται τὴν προσεχῆ Δευτέραν, 28 Μαΐου

Ο ΩΡΑΙΟΤΕΡΟΣ ΣΤΟΛΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΟΣ

(Σουηδική παράδοσις)

Ἐπὶ τοῦ κυανολεύκου καὶ νεφελώδους ἅρματός της, ἀγαθὴ Μοῖρα κατῆλθεν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ εἰς τὴν γῆν. Ἐν τῇ δεξιᾷ ἐκράτει χρυσοῦν κέρας, πλῆρες πολυτίμων δώρων· ἅτινα κατὰ διαταγὴν τοῦ θεοῦ, θὰ διένεμεν εἰς τὰς γυναῖκας πάντων τῶν ἐθνῶν.

Κάμε με στρογγύλην, ὡς τὴν πανσέληνον, ἥτις διέρχεται ταχέως τὰ ἀργυρᾶ νέφη τοῦ οὐρανοῦ τῆς νυκτός, εἰς δὲ τὰ μέλη τοῦ σώματός μου, δὸς τὴν ἐλαφρότητα τοῦ πτέλου! ἐζήτησεν ἡ Μωαμεθανίς.

Χάρισέ μου τὴν καλλονὴν τῆς Ἀφροδίτης καὶ τὴν ὑπερηφάνειαν τῆς Ἥρας, εἶπεν ἡ Ἑλληνίς.

Ἐγὼ θέλω ὀφθαλμοὺς μελανωτέρους τῆς νυκτός, παρεκάλεσεν ἡ Ἰταλίς, καὶ δὸς αὐτοῖς σπινθῆρας παρομοίους πρὸς τοὺς ἐκ τοῦ κρατῆρος τοῦ Βεζουβίου ἐξακοντιζομένους.

Δώρησόν μοι μειλίχιον φωνήν, ὥστε τὰ πάντα νὰ ὑποδουλῶ, ὅταν πρὸς ἆσμα ἀνοίγω τὰ ροδόχροα χείλη μου, ἀπήντησεν ἡ μεσημβρινὴ Σλάβα.

Ὅσον ἀφορᾷ ἐμέ, εἶπεν ἡ Ἱσπανίς, θέλω κόμην μελανωτάτην καὶ μεταξίνην, ἵνα καλύπτω τὸ λευκόν μου στῆθος ὡς διὰ μαντίλλης, ὅταν ἄλλος, ἐκτὸς τοῦ ἐραστής μου, θελήσῃ νὰ μὲ ἴδῃ.

Δός μοι τὴν μαγευτικὴν χάριν τῆς ζωηρότητος καὶ τὸ ἐλκυστικὸν γόητρον τοῦ βαδίσματος, ἐπόθησεν ἡ Γαλλίς.

Στόλισέ με διὰ τοῦ λεπτοῦ καὶ τρυφεροῦ χρώματος τοῦ εὐώδους κυνορρόδου, εἶπεν ἡ Ἀγγλίς, καὶ εἰς τοὺς ὀφθαλμούς μου θέσον τὸ λαμπρὸν κυανοῦν τῆς θαλάσσης.

Προίκισέ με διὰ τοῦ εὐγενοῦς ἤθους τῆς Αὐτοκρατείρας καὶ στόλισε τὸ στόμα μου διὰ λευκῶν μαργαριτῶν, οἵτινες νὰ λάμπωσιν ἐν μέσῳ τῶν ροδοχρόων χειλέων μου, ἐστέναξεν ἡ Ρωσίς.

Μιὰ μόνη γυνὴ ἔμενεν ἄφωνος καὶ ταπεινῶς ἀπεσυρμένη πρὸς τὰ ὀπίσω. Ἐρύθημα ταπεινὸν καὶ ἁγνὸν ἐκάλυπτε τὰς παρειάς της, ὅταν ἤκουσε τῶν συναδέλφων της τὰς αἰτήσεις, οἱ δὲ μικροσκοπικοὶ χαρακτῆρές της δὲν ἐπρόδιδον οὐδὲ ἴχνος ζηλοτυπίας, ὅτε ἔβλεπε τὴν Μοῖραν, μειδιῶσαν καὶ πραγματοποιοῦσαν μετά τινος οἴκτου τοὺς πόθους των. Οὐδεὶς εἶχεν ἔτι παρατηρήσῃ αὐτήν.

Λοιπόν, ἔχω καὶ τελευταῖόν τι δῶρον, εἶπεν ἡ Μοῖρα, τοῦτο δὲ εἶνε καρδία πλήρης πιστοῦ ἔρωτος. Τίς ἐξ ὑμῶν τὴν θέλει; Συνέστειλον ἅπασαι τὰ χείλη των καὶ σιγὴ ἐπεκράτησεν ἰκανή. Τότε μόνον παρετήρησαν ὅτι ὄπισθεν αὐτῶν εὑρίσκετο ἡ δειλὴ ἐκείνη γυνή, ἥτις οὐδεμίαν ἐπιθυμίαν εἶχεν ἐκφράσῃ.

Ἀλλ' ἰδοὺ μία, ἥτις οὐδὲν ἔλαβε μέχρι τοῦδε, εἶπον, δὸς αὐτῇ τὸ τελευταῖον τοῦτο δῶρον.

Ἡ Μοῖρα τῇ ἔνευσε μετὰ συμπαθείας νὰ πλησιάσῃ.

Εἶνε τὸ ἄριστον, τὸ πολυτιμότερον τῶν δώρων μου, εἶπεν ἐκείνη τότε· ἀφοῦ δὲ ἡ μετριοφροσύνη τὴν ἠμπόδισε νὰ μοῦ ζητήσῃ χάριν τινά, εἶνε δίκαιον νὰ τύχῃ τῆς ἰδιαιτέρας μου εὐνοίας. Οὐγγαρίς, πλησίασον!

(Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ)

***

ΕΠΙΓΡΑΦΑΙ ΕΚ ΚΑΡΥΣΤΟΥ

Μεταβὰς πρό τινος χρόνου εἰς Κάρυστον χάριν ἱστορικῆς καὶ τοπογραφικῆς μελέτης τῆς πόλεως, ἧς τινος τὴν σύνταξιν τῆς ἱστορίας ἀνέλαβον κατὰ πρότασιν τοῦ Δήμου Καρυστίων, περισυνέλεξα τάς δε τὰς ἐπιγραφάς, ἃς καὶ δημοσιεύω διὰ τῆς φίλης «Ἑβδομάδος».

Ἐν τῇ θέσει Παληχώρα, ἔνθα ἔκειτο καὶ ἡ παλαιὰ Κάρυστος καὶ ἐν τῷ κτήματι τῶν ἀδελφῶν Α. καὶ Ι. Μαύρου, κεῖται βωμός τις μαρμάρινος, ἐφ' οὗ ἀναγινώσκεται:

Η ΛΑΜΠΡΟΤΑΤΗ
ΦΛΑ[ΒΙΑ] ΓΕΛΑΝΤΙ ΠΑΤΡΑ
ΚΑΤΑ ΚΕΛΕΥΣΙΝ ΤΗΣ
ΘΕΟΥ ΤΟΝ ΒΩΜΟΝ
ΕΙΔΡΥΣΑΤΟ

Ἐπὶ δὲ τῆς δεξιᾶς, ὡς πρὸς τὴν ἐπιγραφήν, πλευρᾶς σώζονται τρία ἀνάγλυφα καλῆς τέχνης παριστάντα οἰκογενειακὸν σύμπλεγμα.

Ἐν τῇ θέσει Δρυμονιά, ὀλίγον τι ΝΔ, ἔνθεν διέρχεται μέγας τις ρύαξ, ὑπάρχει γέφυρα, προφανῶς λείψανον τῆς Τουρκοκρατίας, ἐφ' ἧς πρὸς Α ἐντετοίχισται πλάξ 0,30 μήκους καὶ 0,20 πλάτους φέρουσα ἐν ὀκτὼ στίχοις τάδε!

.....ΙΕΡΕΑ
ΔΙΟΝΥΣΟΥ ΔΗΜΟΤΕΛΟΥΣ
ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ ΤΟΥ ΓΕΝ(ΟΥΣ)
ΤΩΝ ΕΥΔΩΡΙΔΩΝ ΔΙΑ ΒΙ(ΟΥ)
ΣΕΙΤΩΝΗΣΑΝΤΑ, ΕΛΕΩΝΗ
ΣΑΝΤΑ ΑΡΓΥΡΟΥ ΤΑΜΙΕΥΣΑΝ
ΤΑ, ΑΓΟΡΑΝΟΜΗΣΑΝΤΑ Σ
ΤΡΑΤΗΓΗΣΑΝΤΑ.....
.....

Ἐπὶ τῆς αὐλείου θύρας τῆς οἰκίας τοῦ Χατζῆ-Κωνσταντῆ ἐντετοίχισται ἀνάγλυφον, ἐφ' οὗ ἀναγινώσκει τις:

ΑΓΑΘΙΟΝ ΕΙΝΓΕΝΟΥΛΟΥΣ

Ἐν τινι ἰσογαιοτάτῳ ὀγκολίθῳ τοῦ παράλου βενετικοῦ φρουρίου τῆς Καρύστου, τοῦ κοινῶς Μπούρτσι καλουμένου, μόλις διακρίνονται τά δε τὰ γράμματα ὑπὸ τῶν κυμάτων, ὡς φαίνεται, καταβρωθέντα:

ΤΟΥ ΔΟΥΛΟΥ ΤΟΥ ΘΕΟΥ Γ.....
ΜΑΙΟΥ ΚΑΑ.....

Τρφων Ε. Εγγελιδης

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

ΕΓΧΩΡΙΑ

Μεταξὺ τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως καὶ τῆς Ἰταλικῆς, μελετᾶται ἡ σύμβασις νέας ἐμπορικῆς συνθήκης, ἐπὶ τῇ βάσει τῆς μεταξὺ Ἀγγλίας καὶ Ἑλλάδος συνομολογηθείσης. — Ὁ ἐν Μασσαλίᾳ διαμένων Ἕλλην κ. Σ. Ζαφειρόπουλος ᾠκοδόμησε νυκτερινὸν ἄσυλον τῶν ἀστέγων γυναικῶν. — Ἐκ τῆς πέρισυ γενομένης ἀπογραφῆς τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Ἑλλάδος ἀπεδείχθη, ὅτι οἱ κάτοικοι τῶν Ἀθηνῶν εἶναι· ἄρρενες μὲν 59, 311, θήλεις δὲ 47,940. Τοῦ Πειραιῶς οἱ κάτοικοι μετὰ τῶν τοῦ Ν. Φαλήρου εἶνε: 34,569. — Διεκόπησαν τὰ μαθήματα τοῦ Πανεπιστημίου. — Ὑπὸ τοῦ ἐργοστασιάρχου Πειραιῶς κ. Μὰκ Δὸν Τζουὰλ κατασκευασθήσεται παρὰ τὸν λιμένα Πειραιῶς ναυπηγεῖον. — Αὔριον τελεσθήσονται οἱ ἐτήσιοι γυμναστικοὶ ἀγῶνες ἐν τῷ παρὰ τὸν Ἰλισσὸν κεντρικῷ γυμναστηρίῳ. — Ἀφίκετο εἰς Ἀθήνας ὁ νέος πρέσβυς τῆς Γερμανίας κ. Βεσδέλχεν.

ΕΞΩΤΕΡΙΚΑ

Ὁ πρίγγιψ Βίσμαρκ ἐγκατασταθεὶς ὁριστικῶς ἐν Φριδριξρούη κατέστησε τὴν ἐφημερίδα «Εἰδήσεις» προσωπικὸν ὄργανόν του. — Ὁ πρώην βασιλεὺς τῆς Σερβίας Μιλάνος ζητεῖ, ἵνα ὁ υἱός αὐτοῦ τὸν συνοδεύσῃ κατὰ τὸ θέρος εἰς Αὐστρίαν, ἀλλ' οὔτε ἡ βασίλισσα, οὔτε οἱ ἀντιβασιλεῖς εἶνε διατεθειμένοι νὰ ἐνδώσωσιν εἰς τὴν ἀπαίτησιν ταύτην, ἑπομένως νέαι περιπλοκαὶ προμηνύονται ἐν Σερβίᾳ καὶ ταραχαί. — Ἡ Ρωσικὴ κυβέρνησις ἀπεφάσισε νὰ μὴ ἐπιτρέψῃ πλέον εἰς τοὺς Ἑβραίους τὴν δημοσίευσιν ἐφημερίδων. — Ἡ Ρουμανικὴ κυβέρνησις ἐψήφισε πίστωσιν 15,000,000 φρ. πρὸς ὀχύρωσιν τοῦ Βουκουρεστίου. — Ὁ Ἐφφὲλ διὰ τὴν ἔκθεσιν τῆς Κολομβίας προέτεινεν εἰς τοὺς ἁρμοδίους τὴν ἀνέγερσιν ὑψηλοῦ πύργου 500 μέτρων, ὅστις θὰ φωτίζηται ἐξωτερικῶς ὑπὸ ἠλεκτρικῶν λυχνιῶν, διὰ τὸ φῶς τῶν ὁποίων θὰ καταναλίσκηται κινητήριος δύναμις, ἀντιστοιχοῦσα πρὸς τὴν δύναμιν 100,000 ἵππων.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Ἐσχάτως ἐγένετο ἐν Στοκχόλμῃ πλήρης ἔκδοσις τῶν φιλολογικῶν ἔργων τοῦ βασιλέως τῆς Σουηδίας· ἀποτελεῖται δ' οὗτος ἐκ τεσσάρων τόμων, ὧν οἱ μὲν δύο πρῶτοι περιλαμβάνουσι τὰ ποιήματα καὶ τὰς μεταφράσεις αὐτοῦ, ὁ τρίτος τὰ πεζὰ συγγράμματά του καὶ ὁ τέταρτος τοὺς ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἀπαγγελθέντας λόγους, οἵτινες εἶνε ἐν ὅλῳ 24. Ἐκ τούτων 18 εἶνε εἰς τὴν Σουηδικήν, 4 εἰς τὴν Νορβηγικήν, εἷς εἰς τὴν Γαλλικὴν καὶ εἷς εἰς τὴν Ἀγγλικήν. — Ὑπὸ τοῦ μητροπολίτου Πενταπόλεως κ. Νεκταρίου ἐκδοθήσεται προσεχῶς ἡ «Φυσικὴ θεολογία καὶ Χριστιανικὴ ἠθική» ἀνέκδοτον ἔργον τοῦ Νεοφύτου Βάμβα καὶ «Σχεδίασμα περὶ ἀνεξιθρησκείας» τοῦ Εὐγενείου Βουλγάρεως. — Ἡ Ἰατρικὴ σχολὴ τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου ἀπεφάσισεν, ἵνα δι' ἐξόδων τοῦ Πανεπιστημίου μεταβῇ εἰς Παρισίους ὁ ἰατρὸς κ. Κωστομύρης, ἵνα ἐκδώσῃ ὅσα ἰατρικὰ συγγράμματα Ἑλλήνων ἰατρῶν εὑρίσκονται ἀνέκδοτα εἰς τὰς διαφόρους βιβλιοθήκας.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ

Ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ἑταιρία μετ' ὀλίγον θὰ ποιήσῃ ἀνασκαφὰς πλησίον τοῦ ὡρολογίου Ἀνδρονίκου τοῦ Κυρρήστου, ἔνθα σώζονται βάσεις καὶ τύμπανα κιόνων. Ἡ αὐτὴ Ἑταιρία θὰ ἀναλάβῃ καὶ τὰς κατὰ τὸ Δίπυλον ἀνασκαφάς.

ΕΠΙΣΤΗΜΑΙ

Ἐφευρέθη ἐν Σικάγῳ ἠλεκτρικὴ μηχανὴ πρὸς ραφὴν ταπήτων, δι' ἧς ἀναπληροῦνται 130 ἐργάται. Ἡ μηχανὴ ράπτει εἰς διάστημα ἑνὸς λεπτοῦ ὕφασμα μήκους 7 ½ μέτρων, εἶνε δὲ τόσον εὐμεταχείριστος, ὥστε καὶ παιδίον δύναται νὰ τὴν μεταχειρισθῇ. — Ἡ περίφημος συλλογὴ ἀρχαίων Ἑλληνικῶν καὶ Βυζαντινῶν νομισμάτων, περὶ ἧς ἐν προηγουμένῳ φύλλῳ ἐγράφομεν, καὶ ἥτις ἀνῆκε τῷ Φωτιάδῃ πασᾷ, ἠγοράσθη ὑπὸ τῆς Ρωσικῆς κυβερνήσεως διὰ τὸ ἀρχαιολογικὸν μουσεῖον Πετρουπόλεως.

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Ἡμέρα τῶν ἀποκαλυπτηρίων τοῦ ἀνδριάντος τοῦ Βέμπερ ἐν Αἰχεναίν, ὡρίσθη ἡ 1 Ἰουλίου. Μεγαλοπρεπὴς συναυλία ἀποτελουμένη ἐξ ἐκκλησιαστικῆς καὶ κοσμικῆς μουσικῆς, ἀποκλειστικῶς δὲ ἐξ ἔργων μόνον τοῦ Βέμπερ, θὰ προηγηθῇ τῆς τελετῆς. — Νέον μελόδραμα τοῦ κ. Πέτρου Τσαϊκόφσκυ, καλούμενον «Ἠχόρη τοῦ λοχαγοῦ», παρασταθήσεται προσεχῶς ἐν τῷ αὐτοκρατορικῷ θεάτρῳ τῆς Πετρουπόλεως. Τὸ κείμενον ἐξήχθη ἐκ διηγήματος τοῦ Πούσκιν. — Ὁ Στράους μετὰ τοῦ θιάσου του μετέβη εἰς Ἀμερικήν. — Βιολίον τι ἐκ τῶν τοῦ Στραδιβαρίου, Μεσσίας ἐπονομαζόμενον, ἐπωλήθη ἀντὶ 2,000 λιρῶν στερλινῶν. — Ἡ περιώνυμος Γαλλὶς ἠθοποιὸς Σάρα Βερνὰρ ἀσθενεῖ βαρέως ἐν Παρισίοις. — Οἰδίπους ὁ Τύραννος, οὗτινος ἡ θαυμασία μελοποιία ὀφείλεται τῷ κυρίῳ Μαμπρέ, παρεστάθη ἐκ νέου, καὶ μετ' ἐκτάκτου ἐπιτυχίας ἐν τῷ θεάτρῳ «Γαλλικὴ Κωμῳδία»

τῶν Παρισίων. — Ὁ Δάντης, λυρικὸν τετράπρακτον, δρᾶμα μετὰ κειμένου τοῦ κ. Ἐδ. Μπλὼ καὶ μουσικῆς τοῦ κ. Βενιαμὶν Γκοδάρ, παρεστάθη ἐπίσης ἐν Παρισίοις τῇ 13 Μαΐου ἐ. ἔ. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ καλλιτεχνική τις Γαλλικὴ ἐφημερὶς ἀναφέρει τὰ ἑξῆς: «Ὁ Δάντης» ἡ σοβαρὰ ἐκείνη φυσιογνωμία δὲν μεταμορφοῦται σήμερον τὸ πρῶτον εἰς μελοδραματικὸν ἥρωα, καθ' ὅτι εἶνε βέβαιον ὅτι καὶ ἐν τῷ θεάτρῳ Βαρκάνῳ τοῦ Μιλάνου, τῷ 1852 παρεδόθη μελόδραμα ἐπιγραφόμενον: Ὁ Δάντης καὶ ἡ Βεατρίκη, καὶ συντεθὲν ὑπὸ τοῦ κ. Καρρέρ, καλλιτέχνου ἄλλως, ἐντελῶς ἀγνώστου». Ἀφίνομεν τοὺς ἀναγνώστας ἡμῶν νὰ εἴπωσι τὸν λόγον, δι' ὃν καὶ ὁ κ. Καρρέρ, ὅπως καὶ ἱκανοὶ ἄλλοι συνθέται Ἕλληνες, εἶνε ἀγνωστος οὐχὶ μόνον ἐν τῇ Ἑσπερίᾳ, ἀλλὰ καὶ ἐν αὐτῇ ἔτι τῇ Ἑλλάδι.

ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Κυρία Ζ*. Ἐν Ἀγγλίᾳ ἡ χρῆσις τῶν ἀρωμάτων ἦτο ἐντελῶς ἄγνωστος μέχρι τοῦ 15ου ἔτους τῆς βασιλείας τῆς Ἐλισάβετ. Εἰσήχθη δὲ κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν ὑπὸ τοῦ κόμητος τῆς Ὀρλάνδης, ὅστις ἐπανακάμπτων ἐξ Ἰταλίας ἔφερεν ὡς δῶρον τῇ Βασιλίσσῃ χειρόκτια καὶ θήκας ἀρωματισμένα. Μετὰ μικρὸν ἡ χρῆσις τῶν ἀρωμάτων κατέστη τοιαύτη μανία, ὥστε ἠρωμάτιζον καὶ τὰ πέδιλα αὐτά ἀκόμη. — Κ. Β. καὶ Ε. Π. Ρόδον. κ. Ἐλ. Στ. Πάρμαν. Κ. Ι. Κ. Κωνσταντινοῦπολιν. Ἐλήφθησαν· εὐχαριστοῦμεν. — Στ. Μ. Ζάκυνθον. Θὰ ἐξακολουθήσωμεν εὐχαρίστως τὴν ἀνάγνωσιν καὶ θὰ δώσωμεν τὴν δέουσαν ἱκανοποίησιν ἂν ἐπταίσαμεν. — Α. Α. Αὐτόθι. Ἀνάγνωστε τ' ἀνωτέρω. — Π. Α. Προῦσσαν. Ἐπιστολαὶ ἐδόθησαν. Ἐλησμονήσατε συνδρομήν. — Φίλῳ συνδρομητῇ. Σᾶς ἀπαντῶμεν διὰ στίχων τοῦ Μολιέρου καὶ ἡμεῖς:

Νὰ κάνῃς τὸν ἀνήξερο, τὴ γλῶσσά σου νὰ δέσῃς,
Εἶν' ἡ καλήτερη δουλειὰ σὲ τέτοιαις ὑποθέσεις.

— Βοημῷ. Τὸ νὰ μεταφράσητε τὸν Βοημὸν εἰς Τουρκόγυφτον σημαίνει ὅτι ἀγνοεῖτε τὴν ἐν τῷ γαλλικῷ σημασίαν του. Περὶ τοῦ κατάλπου δέ, τοῦ ὡραίου δένδρου τῶν τροπικῶν, δύνασθε νὰ ζητήσητε πληροφορίας ἀπὸ τὸ πρῶτον τυχὸν λεξικόν. — Δ. Κ. Σύρον. Φωνὴ ἠκούσθη ἐν Πόρῳ, Ραχὴλ τὰς 100 κλαίει. Σκληρόν, ἀλλὰ θαυμάσιον. Συγχαίρομεν. — Θ. Σ. Ἀτυχὴς ἡ μετάφρασις τοῦ Bohème, ἀφοῦ ἐδέησε νὰ μεταχειρισθῆτε πρὸς τοῦτο 7 λέξεις!! ἐκ τῶν ὁποίων οὐδεμία προσεγγίζει. — Φοιτητῇ. Κηρύσσομεν τὴν ἀνακάλυψίν σας εἰς ὅλον τὸν κόσμον: Bohème μεταφράζεται: Βλαχοδήμαρχος!! — Π.Σ. Τώρα ποῦ θὰ σᾶς ζητοῦμεν. — Δ. Σ. Σμύρνην. Καὶ πάλιν εὐχαριστοῦμεν. Νέοι ἐνεγράφησαν. Συνδρομαὶ ἐλήφθησαν διὰ τοῦ κ. Κ. ἀλλὰ περισσεύει μία. Γράφομεν. — Τ. Χαλκίδα. Ἀναμένομεν αὐτὴν ταχυδρομικῶς. Ἐνεγράφητε. — Γ. Κ. Μ. Σωζούπολιν. Ἐπίσης. — Σ. Χ. Κάϊρον. Γράφομεν. — Περιττῷ. Ἀναμένειν καὶ ἐλπίζειν.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Ἐξεδόθησαν

Τουρκοκρατία, Ἱστορία τῶν Ἀθηναίων, ὑπὸ Δ. Γρ. Καμπούρογλου. Τόμος Β'. Τεῦχος Α'.

Μνημεῖα τῆς Ἱστορίας τῶν Ἀθηναίων, περιοδικῶς δημοσιευόμενα, ὑπὸ Δημ. Γρ. Καμπούρογλου. Τόμος δεύτερος. Τεῦχος Α'.

Μηνιαῖον δελτέον, τοῦ εἰδικοῦ ἐμπορίου τῆς Ἑλλάδος μετὰ τῶν ξένων ἐπικρατειῶν. Μάρτιος 1890.

Στατιστική, τῆς ποινικῆς δικαιοσύνης ἐν Σάμῳ, ἀπὸ τῶν ἐτῶν 1852—1883, ὑπὸ Νικολάου Σταματιάδου, εἰσαγγελέως τῶν Ἐφετῶν.

Λεξικὸν Ἐγκυκλοπαιδικόν, ἐκδιδόμενον ἐπιμελείᾳ Ν. Γ. Πολίτου (Ἀντιγραφὴ-Ἀνώνυμος). Τόμος Β'. Φυλλάδιον 32ον. Μπάρτ καὶ Χίρστ ἐκδόται ἐν Ἀθήναις.

Νικόλαος Σιγαλός, ὑπὸ Γρ. Ξενοπούλου (Ἑλληνικὴ Βιβλιοθήκη. Περίοδος Β'. Τεῦχος 6ον).

Ἀγγέλλονται

Φυσικὴ θεολογία καὶ Χριστιανικὴ Ἠθική, Νεοφύτου Βάμβα. Ἐκδότης ὁ Μητροπολίτης Πενταπόλεως Νεκτάριος.

Α. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΗΣ
ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΟΣ
ΔΙΠΛΩΜΑΤΟΥΧΟΣ ΤΗΣ ΕΝ ΠΑΡΙΣΙΟΙΣ ΑΝΩΤΕΡΑΣ ΤΗΣ ΤΗΛΕΓΡΑΦΙΑΣ ΣΧΟΛΗΣ.
13—Ὁδὸς Καπνικαρέας—13

Ἠλεκτρικοὶ κώδωνες, ἠλεκτρικαὶ ἰατρικαὶ συσκευαί, τηλέφωνα δι' οἰκιακὰς καὶ μεγάλας ἀποστάσεις, ἐγκαταστάσεις ἠλεκτρικοῦ φωτὸς τροφοδοτούμεναι ὑπὸ τῶν ἐγκατεστημένων ἐν Ἀθήναις ἠλεκτρικῶν σταθμῶν. Ὄργανα ἐναντίον τῆς πυρκαϊᾶς, ἀλεξικέραυνα, ἐπιστημονικὰ ἐργαλεῖα δι' οἱανδήποτε χρῆσιν.
Προμήθεια ἐργαλείων — Ἐγκαταστάσεις. — Ἐργασία ἐπιστημονική. — Τιμαὶ ἐκτάκτως μέτριαι.

REVUE
POLITIQUE ET LITTERAIRE
REVUE BLEUE
Paraissant le Samedi
Six mois 20 fr. Un an 35
PARIS
111. Bd. St Germain 111.

Γ. ΠΑΜΠΑΝΟΣ
Ὀδοντοϊατρὸς
Ὀδ. Πατησ. 9

ΔΡΟΜΟΛΟΓΙΟΝ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΟΥ ΠΕΙΡΑΙΩΣ-ΑΘΗΝΩΝ-ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

Τμῆμα Πειραιῶς--Κορίνθου--Πατρῶν

		1	3	33			2	4	32
Πειραιεὺς	ἀν.	6.30π	11.10	12.30	Πάτραι	ἀν.	6.45π	11.30	—
Ἀθῆναι	»	7.—	11.45	1.—	Αἴγιον	»	8.25	12.46	—
Κόρινθος	ἀφ.	9.52	2.55	4.17	Κόρινθος	»	12.—	4.25	6.50π
Αἴγιον	»	1.36	6.15		Ἀθῆναι	ἀφ.	3.07	7.25	10.10
Πάτραι	»	2.55	9.55		Πειραιεὺς	»	3.35	7.55	10.40

Τμῆμα Κορίνθου - Ναυπλίου - Μύλων

Κόρινθος	ἀν.	3.20 μ. μ.	Μύλοι	ἀν.	7.40 π. μ.
Ἄργος	ἀφ.	5.30 »	Ναύπλιον	»	8.45
Ναύπλιον	»	6.05 »	Ἄργος	ἀφ.	9.20
Μύλοι	»	6.08 »	Κόρινθος	»	11.30

Τμῆμα Πατρῶν - Πύργου

		π.μ.	μ.μ.	π.μ.			π.μ.	μ.μ.	
Πάτραι	ἀν.	7.05	3.30	5.30	Πύργος	ἀν.	6.10	3.35	
Ἀχαΐα	ἀφ.	7.55	4.20	6.30	Ἀμαλιὰς	»	7.35	5.—	
Μανωλὰς	»	9.—	5.24	—	Γαστούνη	»	8.05	5.32	
Γαστούνη	»	10.—	6.21	—	Μανωλὰς	»	9.02	6.30	
Ἀμαλιὰς	»	10.31	6.52	—	Ἀχαΐα	»	10.07	7.35	6 μ.
Πύργος	»	11.55	8.15	—	Πάτραι	ἀφ.	10.55	8.25	7 π.

Αἱ ἀμαξοστοιχίαι 33 καὶ 32 ἡμέραν παρ' ἡμέραν ἐναλλάξ. Τοπικαὶ ἀμαξοστοιχίαι καθ' ἑκάστην εἰς ὅλα τὰ τμήματα.

Ἐκ τοῦ Τυπογραφείου ΠΑΡΑΣΚΕΥΑ ΛΕΩΝΗ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ Ν. ΧΑΤΖΙΔΑΚΙ
ΠΕΡΙ ΤΟΥ
ΓΛΩΣΣΙΚΟΥ ΖΗΤΗΜΑΤΟΣ
ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ
Τιμᾶται Δραχμῆς
ἡ ἀποστέλλεται τῷ αἰτοῦντι ἐλεύθερον ταχυδρ. τελῶν.

ΧΑΡΤΟΠΩΛΕΙΟΝ
ΓΕΡΑΣΙΜΟΥ Α. ΓΕΡΑΣΙΜΟΥ
Ὀδ. Αἰόλου, ἀριθ. 195-197
Ἐκτυποῦνται
ΕΠΙΣΚΕΠΤΗΡΙΑ ΣΤΙΓΜΙΑΙΩΣ
ἐπικεφαλίδες σφραγῖδες
παντὸς εἴδους, πάσης ποιότητος
ΜΕΓΑΛΗ ΑΠΟΘΗΚΗ
Εὐρωπαϊκῶν Καταστίχων
ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ